

IC-S 916.4

NELLIE [d.i. J.M.P. van K o l - P o r r e y].

K a l e v a l a ; het helden-epos der Finnen; naar de Zweedsche bew. van R. H e r t z b e r g - F r i t h j o f en Ingeborg; een sage uit Noorwegen; E. T e g n é r naverteid; [naar het Zweedsch] (Voor kinderen van 12 jaar en ouder). Rotterdam, Mascreeuw & Bouten, [1905]. 80, 203 blz.

[Volks-kinderbibliotheek; no. 43-44].

1933-1323

Terugbezorgen uiterlijk:

Informatiecentrum Jeugdlectuur
Gemeente Bibliotheek Rotterdam

Niet uitleenbaar

IC-5

K

Eu
fint
gis
hert

KALEVALA

HET HELDEN-EPOS DER FINNEN.

Naar de Zweedsche bewerking
van RAFAËL HERTZBERG

en

FRITHJOF BN INGEBORG.

EEN SAGE UIT NOORWEGEN.

ESAIAS TEGNÈR naverteld

BEIDEN DOOR

==== NELLIE. ====

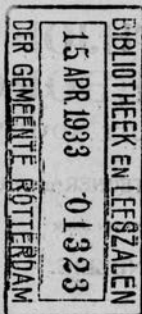
(VOOR KINDEREN VAN 12 JAAR EN OUDER.)

====

UITGAVE:
MASBREEUW & BOUTEN,
ROTTERDAM.

P 041 475 313

B 1001 372 304-3

Informatiecentrum Jeugdlectuur
Gemeente Bibliotheek Rotterdam

INHOUD.

	Blz.
LEEST DIT EERST	1
1. DE SCHEPPING DER WERELD	7
2. WÄINÄMÖINEN BEZAAIT EN BEPLANT DE AARDE	9
3. DE STRIJD TUSSCHEN WÄINÄMÖINEN EN JOUKAHAINEN	15
4. AINO	20
5. WÄINÄMÖINENS TOCHT NAAR POHJOLA	28
6. ILMARINEN SMEEDT SAMPO	42
7. LEMMINKÄINEN	46
8. LEMMINKÄINENS MOEDER	63
9. WÄINÄMÖINEN BOUWT EEN BOOT MET ZIJN GEZANG	67
10. WÄINÄMÖINEN EN ILMARINEN GAAN OP BRUIDSTOCHT NAAR POHJOLA	72
11. BRUILOFT OP POHJA-HOEVE	82
12. ILMARINEN VOERT ZIJN BRUID HUIS- WAARTS	87
13. LEMMINKÄINEN GAAT ONGENOODIGD NAAR POHJOLA	96
14. LEMMINKÄINENS VERDERE AVONTUREN	104
15. KULLERVO	109
16. ILMARINEN SMEEDT ZICH EEN BRUID VAN GOUD EN ZILVER	116
17. WÄINÄMÖINEN, ILMARINEN EN LEMMIN- KÄINEN ROOVEN SAMPO	118

18. WÄINÄMÖINEN MAAKT EEN NIEUWE
KANTELE 127
19. DE BOERIN VAN POHJOLA TRACHT HET
KALEVALA-VOLK TE VERDERVEN. . 131
20. DE BOERIN VAN POHJOLA SLUIT ZON
EN MAAN OP IN EEN BERG . . . 134
21. BESLUIT 139

LEEST DIT EERST.

Kalevala 1) beduidt: land van Kaleva, 1) en Kaleva is Finland. Een blik op de landkaart doet u zien dat Finland krioelt van binnenmeren, van zeegolven, van groote en kleine bochten, baaien, boezems, scheren, fjorden, of hoe die inkepingen heeten: het heeft een kust die er uitziet als de franje van een tafelkleed. Daarenboven krioelt het ook nog van eilanden. Een en ander verklaart u, waarom de helden in dit verhaal telkens op reis gaan en na korten tocht hun doel bereiken.

Het heldenepos van dit land is oud en tegelijkertijd jong. Het is oud omdat het stamt uit den tijd die voor Finland was wat, denk ik, voor ons de tijd der Kelten en Kimbren was: het schemerachtige begin der volksgeschiedenis. En het is jong omdat het zoo laat geboekt werd. Honderden jaren gingen de runen of zangen over de hoofdpersonen van mond tot mond, zonder dat iemand ze opschreef, totdat in de 17e eeuw enkele kleine brokstukken werden te boek gesteld, en in 't begin der negentiende, 1835, een volledige verzameling verscheen van alles wat de folklorist Lönnrot had kunnen machtig worden. Deze verzamelaar ordende de zangen, bracht hier en daar zelf het noodige verband aan, en maakte er aldus een geheel van dat

1) Spr. uit: *Kaalevala* en *Kaleva*.

hij „Kalevala” noemde. Het duurde niet lang of Kalevala werd in verschillende talen overgezet; de Zweed Herzberg bewerkte het vrij lijvige boek voor de kinderen van zijn land, en het is van deze Zweedsche bewerking dat ik u de vertaling geef.

Naar alle waarschijnlijkheid zult gij van dit heldendicht, dat voor zoover ik weet in Holland nog niet algemeen bekend is, genieten. *Ik* genoot er van. Telkens heb ik verbaasd gestaan over den rijkdom van fantasie bij dit volk uit het hooge Noorden; en dikwijls was ik geroerd door iets teeders, in dit gedicht uit oude ruwe tijden. Let eens op de kleine sage van Aino; en let op de bruidslieden die voor Ilmarinen en zijn jonge vrouw gezongen werden. In weinig heldendichten vindt men iets zoo liefelijks. Het schijnt dat de finsche jonge meisjes het thuis erg prettig hadden, en dat zij, even als de chineesche meisjes, het huwelijk min of meer ondergingen als een noodlot, omdat zij zoowat de lijfeigenen werden harer schoonouders. Deze trek heeft mij sterk getroffen. Ook de teederheid waarmede de zonen tot en over hun moeders spreken.

Het spreekt van zelf dat de „runen” die zóó werden overgeleverd en zóó bijeengebracht, nu en dan afwijkingen en tegenstrijdigheden vertoonen. Ook is hier en daar een poging gedaan om aan het heidensche gedicht een christelijk tintje te geven; en vooral uit het kleine slot-hoofdstuk proeft men de inwerking van het Christendom. Ondanks dit alles krijgt men

den indruk dat deze sagen zeldzaam trouw bewaard bleven, waartoe de ligging en gesteldheid van het land zeker wel het hare hebben bijgedragen.

Het lied geeft een aardige schildering van allerlei volkszedes en -gewoonten, en bewaart de herinnering aan voormalige verhoudingen tusschen Finnen en Lappen. Finnen en Lappen zijn eigenlijk stamverwant, — zooals de Grieken en Trojanen destijds. Maar even als bij dezen ontstond er allengs scheiding en twist tusschen de stamverwanten. En daar Lapland nog wat noordelijker ligt dan Finland, spreekt het van zelf dat „de booze boerin van Pohja-hoeve” er de schuld van kreeg dat in den winter de zon zoo lang voor Finland ondergaat!

Uit het gedicht blijkt ook, dat even als bij ons in het saxo-frankische tijdperk, de vrije boeren, die groote eigendommen hadden, nog al aanzienlijke lieden waren, die in tijd van nood een heel legertje „mannen” konden oproepen. Zóó veel betekenden deze boeren, dat zelfs de godheden worden voorgesteld als bezitters van een erf. Zij staan gelijk met de koninkjes, waarvan het in de grieksche sagen krioelt.

De benaming „boer” klinkt misschien wat — *boersch*. Maar „boer” 1) was destijds de naam van den grondbezitter, en de vrije boer stond het naast aan den edeling. Ja, de edeling was oorspronkelijk niets dan een vrije boer van een

1) Het woord boer komt van een stam die *wonen* beteekent. Dus: boer = bewoner van zijn eigen erf.

bijzonder oud en rijk geslacht. In Kalevala wordt dit onderscheid tusschen vrijen en edelen nog niet gemaakt; maar in een andere schoone en bekende sage uit het noorden, de hier achter volgende van Frithjof en Ingeborg, staan koning en vrije boer op den meest vriendschappelijken voet.

En voor de rest moet gij nu zelf maar zien wat gij in en van Kalevala vindt.

NELLIE.

Een finsche dame had de vriendelijkheid mij terecht te helpen met de uitspraak der finsche namen. Ziehier een lijstje: (de cursief gedrukte lettergrepen hebben den klemtoon).

Kalevala = *Kaalevalaa*.
 Ilmatar = *Ilmatar*.
 Wäinämöinen = *Wejnèmuinen*.
 Pellervoinen = *Pellerwojnen*.
 Wäinölä = *Wejneulè*.
 Pohjola = *Poojola*.
 Joukahainen = *Jouwkahainen*.
 Aino = *Aino*.
 Kuutar = *Koetar* (de *oe* zeer gerekt).
 Päivätär = *Peivètèr*.
 Ahti = *Aati*.
 Wellamo = *Wellamo*.
 Hiisi = *Hiesi* (de *ie* zeer gerekt).
 Louhi = *Louwie*.
 Ilmarinen = *Ilmarinen*.
 Lemminkäinen = *Lemminkeinen*.
 Kyllikki = *Kuullikki*.
 Ukko = *Oekko*.
 Tuoni = *Twooni*.
 Tapio = *Taapio*.
 Tallarvo = *Tallarwoo*,
 Tuonela = *Twoonela*.
 Mehiläinen = *Meehileinen*.
 Otava = *Ootawa*.
 Tuonetar = *Twoonetar*.

Antero = *Antero*.
 Wipunen = *Wiepoenen*.
 Kullervo = *Koellerwo*.
 Turso = *Toerso*.
 Nyyrikki = *Nuurikki* (de *uu* zeer gerekt).
 Mielikki = *Mjelikki*.
 Kipuvuori = *Kipoewoööri*.
 Untomoinen = *Oentamojnen*.
 Tiera = *Tjeera*.

De Schepping der Wereld.

In den beginne, aldus vermeldt ons de finsche sage, leefde Ilmatar, de Moeder van het Water, in het heldere hemelruim. Maar ten langen leste begon zij het leven vervelend en eentonig te vinden in de eindeloze, eeuwig blauwe hemelgaarden, en liet zij zich neer op de golven der zee. Daar nu werd zij door de winden gewiegeld, zeventhonderd jaar lang. Toen kwam er een vogel uit de verte over het water gevlogen. Hij vloog naar het oosten, hij vloog naar het westen, zoekende naar een land waar hij zijn nest kon bouwen. Maar overal was het woest en ledig. Vóór zich zag hij niets dan de eindeloze zee, en boven zich niets dan den eindeloozen hemel. Hij vloog en vloog, en klaagde bij zich zelf:

Kan ik een woning bouwen op den wind?
 Een vast verblijf op de golven?
 De winden waaien, de golven rollen,
 vasten grondslag bieden zij niet.

Daar hief Ilmatar haar knie uit de golven; en de vogel, denkende dat het een zacht glooiende heuvel was, bouwde er zijn nest op en legde zijn zeven eieren. Zes daarvan waren van goud, maar het zevende van ijzer. Toen nu de vogel zijn eieren begon te bebroeden, voelde Ilmatar een brandende hitte in haar knie. Zij

bewoog haar knie; de eieren stieten tegen el-
kander aan, braken stuk en vielen in zee.

Maar verloren gingen zij niet, want uit deze
eieren werd nu de geheele zichtbare schepping
opgebouwd. Uit de benedenste helft der eieren
ontstond de aarde, en uit de bovenste het hemel-
gewelf. Een deel van de gele dojer vormde
de gouden zon, en een deel van het wit de
bleeke maan. Uit wat er nu nog overbleef, ont-
stonden de sterren aan het hemelgewelf en de
wolken in de lucht. Daarna schiep Ilmatar nog
kapen en baaien, landtongen, groote en kleine
eilanden, terwijl zij rondzwom op de blauwe
golven. Telkens als zij haar handen ophief naar
het land, ontstond er een berg; als zij er langs
zwom, ontstonden er vlakke kusten, en wendde
zij er haar hoofd heen, dan ontstonden er
baaien en bochten. Maar telkens als haar voeten
den zeebodem naderden ontstonden de groote
diepten waarin de visschen verblijf houden;
en wanneer zij haar voeten naar het land richtte,
dan kwamen er ondiepe plekken te voorschijn,
geschikt om de netten uit te zetten. Maar ver
weg in zee schiep zij riffen en blinde klippen,
waartegen de golven breken en waarop de
schepen der menschen vergaen.

Nadat Ilmatar aldus haar werk volbracht
had, werd zij de moeder van Wainämöinen
(Wejnemuinen) den onsterfelijken zanger. Rijp
van jaren en verstand, en wijzer dan de wijste
van alle menschen die thans leven, steeg hij
aan land op een voorgebergte dat nog geen
naam had, om den gloed der zon en den glans

der maan te zien, en de vreugde des levens te
genieten.

Wainämöinen bezaait en beplant de Aarde.

Finlands stranden waren te dien tijde reeds
uit de golven omhoog gestegen. Rondom het
land lag een gordel van eilanden en schier-
eilanden, en Finland zelf was bezaaid met dui-
zenden heldere, schitterende meren, als met
een tooisel van parelen. Maar nog groeiden er
geen struiken in zijn dalen, en geen boom be-
kleedde met zijn groen de hellingen der hooge
bergen.

Toen riep Wainämöinen tot zich den jongen
Sampsä Pellervoinen (*Pellerwojnen*) den blijden
bewaker van akkers en weiden, die aangesteld was
om te zorgen voor de vruchtbaarheid der aarde.
Hem droeg hij op boomen en struiken te planten,
en kruiden en granen te zaaien over heel Fin-
lands uitgestrektheid. En Sampsä Pellervoinen
haastte zich zijn opdracht uit te voeren. Overal
waar maar ruimte was voor een plant of een
grasspriet, in de dalen en op de hoogten, in
moerassen en op zandvlakten, zaaide en plantte
hij met volhardende vlijt, en zooals Wainämöi-
nen het hem leerde. Op de hooge berggruggen
plantte hij dennenwouden, op de bergkruinen
geurige kruiden; op zandige vlakten de bruine
heide, en in de dalen vroolijk groen loofhout.
Zachte hellingen en zonnige plaatsen koos hij
uit voor berkenbosschen; op het strand legde
hij een krans van groene elzen; op vochtige

plekken plantte hij bloeiende haagdoorns, en op lage weiden de lenige wilg. Ten laatste plantte hij sorbenboomen op heilige plaatsen, en eiken op den oever der vlugge rivieren. Zelfs de dorre en steenachtige heuvelen werden door hem getooid: hij plantte er den knoestigen vlierboom.

Het duurde niet lang, of al wat Sampsa Pellervoinen had gezaaid en geplant, schoot op in volle pracht. De kleine boschjes van loofboomen begonnen blaadjes te krijgen, zoo fijn als mosplantjes; de struiken bekleedden zich met het vrolijkste groen; de boomen verhieven hun geweldige kruinen tot aan de wolken; de lange lichtgroene sluiertakken der berken wuifden op den wind; de hagedoorn ging schuil onder een vracht van witte bloemen; en zelfs de knoestige vlierboomen droegen een menigte glimmende, blauwzwarte bessen.

Toen de oude Wäinämöinen eens ging kijken hoe zijn opdracht was uitgevoerd, vond hij alles in groei en bloei, uitgenomen den eik; die had niet willen groeien. Toen zag hij in de verte, op een groene helling, vier jonkvrouwen, die hooi maakten. Zij raapten daarna het hooi op hoopen bijeen, en staken het aan, zoodat de vlammen en de rook hoog boven de toppen der boomen uitsloegen. In de asch werd nu een eik geplant, en het duurde niet lang of hij schoot wortel. Weldra verhief hij zijn machtige kruin hoog boven het omringende bosch, zoodat zijn takken al het licht onderschepten, en zelfs de wolken tegenhielden in heur vaart langs het blauwe hemelgewelf.

Maar een leven zonder warmen zonnegloed overdag, en helderen maneschijn 's nachts, was voor mensch noch dier om uit te houden. Daarom besloot de oude Wäinämöinen den geweldigen boom te laten omhouwen. Maar dat ging zoo gemakkelijk niet. Onder het geheele toen levende menschengeslacht was er niet één die den reuzenboom vermocht te vellen. Toen steeg er een man uit de golven op. Klein en onaanzienlijk was zijn gedaante. Hij was niet veel langer dan de duim van een volwassen man; en hij kon gemakkelijk rechtop staan onder een kleinen beker, en languit liggen onder een gewone zeef. De kleedij van den kleinen man was ook al heel bijzonder. Die bestond geheel en al uit koper. Op het hoofd droeg hij een koperen helm; aan de voeten droeg hij koperen schoenen, aan de handen koperen handschoenen, en om het lijf een koperen gordel. Aan dien gordel hing een koperen bijl, waarvan de schacht niet langer dan een vingerlid was, en de snee die hij maakte niet grooter dan de indruk van een nagel. Wäinämöinen verwonderde zich zeer over den kleinen man, die zei dat hij gekomen was om den renzeneik neer te vellen. Maar nog grooter werd zijn verbazing, toen de dwerg in één oogenblik aangroeide tot een reus, wiens hoofd tot aan de wolken reikte. Zijn baard viel tot op zijn knieën neer, en zijn lang haar tot op zijn hielen. De ruimte tusschen zijn oogen was een vadem 1)

1) De lengte van uw twee uitgespreide armen, van den rechter middelvingertop tot den linker. N.

breed. Anderhalf vadem mat hij van den grond tot de knieën, en twee volle vademen van de knieën tot den gordel.

Toen begon de reus zijn koperen bijl te slijpen, die zóó groot geworden was, dat hij zes steenen noodig had om hem glad te maken, en zeven om hem te slijpen. Toen dat gedaan was, toog hij aan den arbeid. Bij den eersten slag vlogen de vonken er uit; bij den tweeden houw trilde de machtige boom van den wortel tot den top; bij den derden viel de eik ten gronde.

Maar het volk bekeek met verwondering den dikken stam, de geweldige takken en het heerlijke loof. Menigeen trok een twijg van den boom en bewaarde die; en wie dat deed, die had zijn leven lang welvaart en geluk. Anderen daarentegen scheurden een scheut af van den top, en werden daardoor bekwame tovenaars. Maar de jonge meisjes plukten de bladeren, en daardoor werden zij begiftigd met schoonheid en bevalligheid, zoodat ieder die haar zag zich daarover verheugde. Bij het vallen waren eenige spaanders van den eik in zee terecht gekomen. Hieruit ontstonden de groote schepen, die goud en zilver en kostbare waren uit verre landen naar Finlands kusten brachten. Eén spaander werd door de golven ver weggevoerd, noordwaarts, naar het woeste en koude Pohjola (Lapland). Daar werd hij gegrepen door het dienstmeisje van Pohja-hoeve, dat op een steen bij het strand stond kleeren te spoelen. Zij deed den spaander in haar tasch van berkenschors en nam hem

meê naar huis, en Pohjola's tovenaars maakte daarvan de listige pijlen, waarmede hij den menschen onheil en verderf berokkent.

Toen nu de eik geveld was, konden zon en maan weder schijnen, de wolken haar weg vervolgen, en de regenboog zijn kleurige brug spannen langs den hemel. En alles gedijde heerlijk op de aarde, de boomen groeiden en de oogsten zongen. Maar 't vroolijkt en helderster van al klonk het geroep van den grijsblauwen koekoek door de hooge stammen van het woud.

Maar terwijl gras en bloemen en allerhande bessen en kruiden in groote menigte groeiden op het veld, ontbrak nog altoos het graangewas. Daar vond de oude Wäinämöinen eens op een dag op het zeestrand eenige goudgele zaadkorrels, die hij zorgvuldig wegborg in zijn tasch van marterbont. Toen velde hij een deel van het jonge berkenbosch en liet er maar één boom van staan. Daar kwam de adelaar aangevlogen, zag den eenzamen berk, en vroeg waarom die alleen gespaard was. Wäinämöinen antwoordde, dat hij dien had laten staan tot een wijkplaats voor de vogelen des hemels. Uit dankbaarheid daarvoor gaf de arend hem vuur, en de noordewind hielp hem de tronken te verbranden tot asch. In deze asch nu zaaide Wäinämöinen de korrels die hij op het strand had gevonden, en onder het zaaien zong hij:

Goudgele graankorrels,
rust zacht in akkers aarde!
In lichte zomernachten
zal u de dauw des hemels drenken;
bij helderen zomerdag
zal zonnegloed u doen gedijen.

Ukko (*Oekko*), gij regengod,
laat hemeldauw neerdruppelen!
Zend een hemelwolk,
wanneer mijn zaaisel schaduw behoeft.
Dat weldra mijn veld vol halmen sta,
bloeiende halmen, rij aan rij geschaard.

Toen Wäinämöinen na verloop van een paar dagen zijn akker eens in oogenschouw ging nemen, stond het koren te groeien dat het een lust was. Eerst kwamen er fijne bruine puntjes uit den lossen grond en 'de asch; daarna vertoonden zich langzamerhand de eerste groene sprietjes; en weldra golfde reeds het gouden graan op den wind. Toen de oude Wäinämöinen daar zoo stond en zijn werk bekeek, kwam er een koekoek aangevlogen. Den eenzamen berk ziende, vroeg hij waarom dié alleen gespaard was. Wäinämöinen antwoordde dat hij dien had laten staan, opdat zijn groene kroon mocht dienen tot een wijkplaats voor de vogelen des hemels, vooral voor den wakkeren koekoek. „Zing koekoek, zing in dien boom,” zeide hij, „en laat uw helderen roep weerklinken langs zee en woud, en laat uw gezang mijn heidevelden vervullen met vreugde, mijn boschjes met

geluk, mijn dalen met lachende blijdschap!”

De Strijd tusschen Wäinämöinen en Joutkahainen.

Sedert dien leefde de oude Wäinämöinen een langen tijd in vreugde en vrede in zijn schoon Wäinölä (*Wejneulë*) zooals het land werd genoemd naar hem, of Kalevala, zooals het heette naar den stamvader van het volk dat daar woonde. Daar bracht hij zijn dagen door met te bezingen den oorsprong en het innerste wezen der dingen, — geheimen die niet velen nu nog kennen. Het gerucht van zijn groote wijsheid en de wonderbare macht van zijn zang verspreidde zich alras ver in het rond, zoowel zuidelijk, naar de warme landen, als noordelijk, waar het koude en duistere Pohjola ligt.

In Pohjola woonde een Lap, die Joutkahainen (*Joutkahainen*) heette. Toen deze eens op bezoek in het dorp was, hoorde hij spreken van Wäinämöinen's groote wijsheid en zangkunst. Het verdroot hem zeer, een ander zoo te hooren roemen, en hij besloot heen te gaan en den beroemden runenvader 1) uit te dagen tot een wedstrijd in zang en dichtkunst.

Te vergeefs waarschuwde hem zijn vader, te vergeefs verbood hem zijn moeder, den tocht te ondernemen. Hij stond er op de proef te wagen, en twijfelde er geen oogenblik aan dat hij gemakkelijk de zege zou behalen over den

1) Zooveel als kenner der runen (= letterteekens), en schepper van nieuwe runen (= gedichten.) N.

gehaten vreemdeling daarginds. Hij verachtte het verbod zijner moeder en sloeg den raad zijns vaders in den wind, spande zijn wild jong paard voor de slede, zette zich er in en klapte met de zweep, en zoo ging het over bergen en dalen, over heide en moerasgrond.

Zoo reed hij één dag, reed twee dagen. Den derden dag reeds kwam hij in Wäinämöïens gebied aan. De oude man was zelf ook juist op reis. De beide mannen ontmoetten elkander nu op den weg; de dissels hunner sleden stootten op elkander, de halsters der paarden haakten in elkander, en het heele tuig raakte in de war.

Schuimbekkend en steigerend stonden de wilde paarden stil, en de oude Wäinämöïen zeide:

„Wie zijt gij, jonge man, die daar zoo onvoorzichtig rijdt? Ge breekt immers mijn disselboom en slaat mijn slede aan splinters!”

„Ik ben de jonge Joukahainen,” antwoordde deze trotsch. „Maar zeg mij, wie zijt gij, en van welk een gering geslacht zijt gij de afstameling?”

„Aangezien gij de *jonge* Joukahainen zijt,” sprak Wäinämöïen zachtzinnig, „zoo ga een weinig uit den weg, want gij zijt de jongste van ons beiden.”

„Wat geeft dat, oud of jong?” wierp Joukahainen tegen; „wie de eerste is in wijsheid en kunstvaardigheid, die mag zijn weg vervolgen, en de ander moet plaats maken. Wanneer gij, wat ik vermoed, de oude Wäinämöïen zijt, over wien tegenwoordig zoo veel wordt gespro-

ken, zoo laat ons een wedstrijd in de zangkunst aangaan, en in een oogenblik zal onze twist beslecht zijn.”

Maar de oude Wäinämöïen lachte om die hoogmoedige taal en zei:

„Er behoeft niet zooveel ophef gemaakt te worden van mijn wijsheid en kunstvaardigheid. Heel mijn leven heb ik doorgebracht hier in mijn land; en de koekoek die in de haagdoorn op mijn erf zijn geroep laat hooren, is de eenige toehoorder dien ik heb. Maar zeg mij nu eens wat gij meer weet dan anderen, daar ben ik zelf nieuwsgierig naar.”

Joukahainen begon nu in den breede uit te wijden over zijn groote kennis. Hij wist dat het rookgat boven in het dak van de hut is, en dat het vuur de spijzen gaar maakt; dat de visschen in het water zonder moeite hun voedsel vinden; dat de zalm glanzende schubben heeft; dat de snoek bij koud weder vroolijk is, en dat de kromruggige baars zich in den herfst in de diepte verbergt, maar 's zomers naar de ondiepten en het strand zwemt. Daarenboven wist hij dat de Lappen rendieren voor de slede spannen en de meer zuidelijke volken paarden. Ja zelfs kende hij de boomen op den Hoorberg: daar waren de dennen reusachtig groot, en de pijnboomen boorden hun kruinen in de wolken. Ook had hij hooren spreken over drie geweldige watervallen die hun ontzaglijke watermassaas lieten neerstorten langs een steile berg-helling; en een van de drie was de allergrootste waterval van de wereld.

Maar Wäinämöinen zei, dat alle vrouwen en kinderen in zijn woonplaats van die dingen spraken, en dat men van een man met een baard iets meer verwachten kon. Toen wilde Joukahainen zijn hoogste wetenschap kenbaar maken: hij zei dat de distelvink tot de vogels hoorde, de slang tot de kruipende dieren, en de schol tot de visschen. Verder wist hij dat het ijzer een smeedbaar metaal is, dat men zich aan kokend water pijnlijk branden kan, en dat brandwonden moeilijk te genezen zijn. Hij wist ook dat water een der oudste geneesmiddelen is, evenals het schuim van den waterval het oudste toovermiddel. Voorts dat de aller-eerste weefsels ongekleurd waren, en dat de menschen, eer zij huizen leerden bouwen, in holen woonden, onder groote balken, en dat ze, zoolang ze nog geen metalen kenden, hun spijzen bereidden in uitgeholde en warmgemaakte steenen. Ten slotte hield Joukahainen vol dat hij bij de schepping der wereld was tegenwoordig geweest, en meegeholpen had om de zee te graven en de bergen op te stapelen, het hooge hemelgewelf te bouwen, en zon, maan en sterren op heur bahen te stellen.

Maar toen de oude Wäinämöinen hem verweet dat hij groote leugens zat te vertellen, zei hij smalend:

„Nu, wat zou het, of ik al niet met u wedijveren kan in wijsheid en kunstvaardigheid? Ik heb mijn goed zwaard. Mijn wijsheid zit in de scherpe kling; en daar gij mijn wetenschap veracht, — welaan, zoo rust u ten tweestrijd!”

Maar Wäinämöinen vond zich te goed om te gaan vechten met zoo'n jeugdigen domkop. Daar bruischte Joukahainen op in felle woede, en zei, als Wäinämöinen zijn uitdaging niet aannam, dan was hij een zwakkeling en een lafaard, die slechts medelijden en verachting verdiende. Nu werd de oude man toch toornig, maar tegelijkertijd had hij medelijden met het onverstand en de driestheid van den jongen man; en om hem te straffen begon hij een geweldig lied te zingen. Zulk een lied kan thans geen mensch meer zingen. De meren zwoegden, de bergen sidderden, de rotsen spleten. Hij zong, — en het paardetuijg van den jongen Joukahainen veranderde in een wilgestruik, zijn dissel in een groenenden loofboom, zijn slede in een moerasplant, zijn paard in een steen in den waterval, en zijn zweep in een riethalm langs den meeroever. Het zwaard met het gouden gevêst veranderde hij in een bliksem in de wolken, den geschilderden boog in een regenboog over de zee, de gevederde pijlen in haviken, en den goeden hond in een steen op het veld. De helm werd tot een wolkenberg in de lucht, de handschoenen tot roode bloemen tusschen het gras; de fijne overrok werd een blauw-grauwe regenwolk, en de geborduurde gordel een sterrenbeeld aan den hemel. Maar onder de voeten van den jongen Joukahainen opende zich de grond, en al dieper en dieper zonk hij in de aarde weg. Toen werd het den jongen dwaas angstig te moede, en hij zag dat zijn ondergang nabij was. Hij erkende nu zijn groote

onkunde, en hij beloofde de kostbaarste geschenken, indien slechts de oude runenvader zijn onheilbrengend machtwoord wilde herroepen. Hij bood hem zijn besten boog aan, zijn sterkste boot, zijn vlugste paard; hij bood goud en zilver in menigte, een helmvol, — maar alles te vergeefs. Dat alles, en veel meer nog, bezat Wäinämöinen zelf, en al dieper zong hij zijn vernederden tegenstander neer in de aarde. Reeds tot aan de borst was Joukahainen er in verdwenen, en nu beloofde hij zijn geheele erf, met de vette weiden en de vruchtbare graanakkers. Maar Wäinämöinen was niet te bewegen, en zong hem al dieper en dieper weg. Nu reikte de vochtige aarde hem reeds tot de kin; zijn baard zat vol leem en zand, en het mos hinderde hem bij het spreken. Toen smeekte hij voor de laatste maal om vergiffenis, en beloofde zijn jonge, schoone zuster Aino als bruid aan Wäinämöinen. Nu liet deze zich eindelijk vermurwen, en bevrijdde zijn vijand uit zijn gevaarlijken toestand.

Verootmoedigd en verslagen kwam Joukahainen weer bij zijn moeder thuis. Maar Wäinämöinen verheugde zich, en was blijde dat de schoone Aino hem zijn ouden dag zou komen opvroolijken.

Aino.

Gansch ternedergeslagen en bekommerd keerde Joukahainen huiswaarts. Met gebogen hoofd en de pelsmuts over één oor getrokken, zat hij in zijn slede, zonder op te letten waarheen

zijn paard hem voerde. Zoo kwam het dat, bij het oprijden van het erf, de slede tegen de hekpijlers aansloeg, en een der dissels brak. Dat deed de moeder onraad vermoeden, en met bekommernis vroeg zij haar zoon wat hem overkomen was. Onder tranen, en zich zelf aanklagende, vertelde nu Joukahainen dat hij, om zich zelf te redden, zijn lieve zuster Aino als bruid aan Wäinämöinen had beloofd.

Toen de moeder dit hoorde was zij uitermate verblijd, en zei dat haar geen grooter geluk had kunnen ten deel vallen. Want de oude Wäinämöinen was rijk en geëerd, en het was een groote eer voor hun huis om met hem te worden vermaagschapt. Maar de mooie Aino was doodelijk bedroefd, en ging weg om te kunnen schreien. Haar moeder echter bekorde haar, en zei dat in plaats van te treuren, zij blij en gelukkig wezen moest, de vrouw te worden van een zoo rijk en beroemd man.

Maar Aino begon opnieuw te schreien en zei:

„Ach, lieve Moeder, waarom moet ik zoo jong worden uitgehuwelijkt? Het is hier thuis zoo zonnig en zoo vroolijk en zoo licht! En moet ik dat nu reeds verlaten?”

„Zottin,” antwoordde de moeder streng; „wat zijn dat nu voor kinderachtigheden? Schijnt niet de zon overal zoo goed als binnen de poorten van je vaders erf? Is niet overal de zelfde hemel, dezelfde zon en maan? En heb je niet overal dezelfde bloemen en bessen maar voor 't plukken als op je broeders velden?”

Eenigen tijd later ging Aino tegen den avond

het bosch in om borstels voor het bad te binden. Zij bond één borstel voor haar vader, één voor haar moeder en één voor haar broeder. Toen zij met haar arbeid klaar was, keerde zij weer naar huis terug. Daar ontmoette zij in een kreupelboschje den ouden Wainämöinen, die verrukt was over de lieflijkheid van het jonge meisje. En hij sprak haar toe, en zeide dat zij zijn bruid was, en dat hij blij was te zien hoe tener en mooi zij was.

Maar Aino antwoordde dat zij niet begeerde dat iemand haar mooi zou vinden. Het eenige wat zij begeerde, was levenslang in haar eenvoudige woning te mogen blijven, bij haar goeden vader en haar lieve moeder. En zij nam het gouden sieraad van haar borst, de ringen van haar vingers, de paarden van haar hals en de zijden linten van haar vlechten, legde alles in het gras en ging schreiende heen.

Haar vader, die in de kamer bezig was bij-schachten te vervaardigen, zag haar den boschweg afkomen en vroeg haar, door het venster heen:

„Waarom schreit mijn klein meisje?”

„Ach Vader, wel mag ik schreien en klagen, want ik heb mijn mooie borstsieraad in het bosch verloren.”

En haar broeder, die op het erf een paardhalster snede, vroeg eveneens:

„Waarom schreit mijn mooie kleine zus?”

„Ach, lieve broeder,” antwoordde Aino, „wel mag ik schreien en klagen, want ik heb in het bosch mijn ringen verloren.”

En haar zuster, die aan het weefgetouw zat, vroeg ook al:

„Waarom schreit mijn mooie kleine zuster?”

En Aino antwoordde alweer: „Ach, lieve zuster, wél mag ik schreien en klagen, want ik heb mijn paarden halsketting verloren in het bosch.”

Maar aan haar moeder, die bezig was melk af te roomen in de spijskamer, vertelde ze van haar ontmoeting met Wainämöinen. Toen sprak de moeder, vertroostend:

„Waarom zou je schreien, mijn lieve meisje?”

Droog nu je tranen en wees blijde. Ga eens boven in de voorraadkamer; daar vin-je kist bij kist, vol met mooie kleeren. Doe de mooiste kist open, en daarin vin-je zes gouden gordels en zeven mooie blauwe rokken: Kuutar (*Koetar*), het mooie maanmeisje, heeft ze geborduurd, en Päivätär (*Pejvètèr*), het zonnemeisje, heeft ze geweven. Eens, toen ik nog een jong meisje was als jij, ging ik bessen plukken in het bosch. Daar hoorde ik, bij zonsondergang, hoe Kuutar en Päivätär zaten te weven, ver weg, aan den rand van het bosch. Ik kwam zachtjes naderbij, en bad haar mij iets te geven van haar schatten. Zij gaven gehoor aan mijn bede, en schonken mij goud en zilver, en stralend van blijdschap kwam ik terug op mijn vaders erf. De geschenken borg ik weg in mijn kist, en daar hebben ze sedert dien onaangeroerd gelegen. Ga jij nu naar de kamer, trek het witte linnen aan en den fijnsten rok, en bind den mooiste zijden gordel om. Doe zijden kousen en zachte

lederen schoenen aan de voeten, vlecht je haar met zijden linten, doe paarden om je hals, een gouden sieraad voor je borst en ringen aan de vingers, en kom dan in de kamer, tot een vreugde der oogen van allen die je zien, en tot een roem van heel je geslacht.'

Maar Aino liet zich niet troosten; zij ging naar buiten op het erf en ging daar zitten schreien. En terwijl zij schreide klaagde zij zachtjes:

Hoe zijn de gelukkigen gestemd,
en wat zijn de gedachten der blijden?
Zóó zijn de gelukkigen gestemd,
en zóó zijn de gedachten der blijden:
als een zonnewarme dag in den zomer;
als een rozerooide morgenstond.
Hoe zijn de rampzaligen gestemd,
en wat zijn de gedachten der bekommerden?
Zóó zijn de rampzaligen gestemd,
en zóó zijn de gedachten der bekommerden:
als een koolzwarte herfstnacht,
als een duistere winterdag.

Maar duistrer zijn mijn gedachten,
zwarter dan een herfstnacht.
Gelukkiger zou het wezen
ware ik nooit geboren,
of indien ik gestorven ware
in de dagen mijner prille kindsheid,
toen ik nog aan Moeders borst lag,
gewiegd werd in Vaders armen.
Niet veel zorg en moeite
zou ik arme dan gevegd hebben:

een weinig linnen voor het doodenkleed,
een weinig zoden uit de groene weide;
eenige tranen van mijn moeder,
wanneer men mij neerlegde in het zand.

Zoo schreide en klaagde Aino in haar groot verdriet. En toen haar moeder bij haar kwam, zeide Aino dat men haar evengoed kon bevelen neer te dalen in de diepte der zee; dat ware in ieder geval beter dan haar jonge jaren te verkniezen met den ouden man in zijn donkere en eenzame woning.

En zij ging naar de voorraadkamer, boven, en trok de moede kleeren aan, zooals haar moeder gezegd had. Daarna wendde zij haar schreden naar het bosch, ging over moerassen en velden, zachtjes voor zich heen zingend, en kwam zoo ten slotte bij het zeestrand. En zij zette zich op een steen, en schreide den geheelen nacht. Maar 's morgens, toen de zon opping, zag zij op een berg in zee drie jonkvrouwen, die zich baadden. Diep in de blauwe zee woont Ahti (*Aati*), de zeekoning, met zijn gemalin Wellamo (*Welamo*), en de schoone golven zijn zijn dochters. De badende jonkvrouwen waren drie zijner dochters. Aino trok haar kleeren uit, liet ze op het strand liggen, en ging met de jonkvrouwen baden. Daarbij zette ze zich op een klip neer, die over het water heenhing. Maar daar liet de steen langzaam los, geduwd door de jonkvrouwen, en zonk met Aino neer in de diepte. En als een laatsten groet sprak zij nog:
„Moge nooit mijn vader zijn netten uitzetten

in deze wateren; moge nooit mijn broeder zijn strijdros hier laten stilstaan om te drinken; moge nooit mijn moeder hier vandaan water laten halen om het erf te besproeien; en moge nooit mijn zuster naar den vlonder gaan om haar aangezicht te wasschen. Want iedere golf in de bocht en iedere riethalm op den oever zal fluisteren van de jonkvrouw, die daar beneden sluimert in het klare diep."

Wie zal nu de konde van Aino's dood brengen aan die daar ginds, thuis? Misschien het beekje? Maar het beekje is een onbetrouwbare bode, en laat zich van den weg aflokken door het grazende vee. — Misschien de wolf? Maar ook de wolf is een onbetrouwbare bode, en denkt er meer aan hoe hij de kudde vreesachtige schapen zal overvallen. — Misschien de raaf? Maar ook de raaf is geen goede boodschapper, want hij kan het niet laten achter de kwakende ganzen aan te sluipen. — Maar de haas, dat is een goede boodschapper, die vergeet nooit zijn boodschap onderweg.

En de haas sprong met zijn kromme pooten en lange ooren door het bosch naar Aino's huis. Daar bleef hij staan op den drempel van de badkamer. Maar de badkamer was vol badende jonkvrouwen, met groene bezempjes in de handen, en toen dezen den armen kleinen haas zagen, zeiden zij:

„Kijk, dat is een prachtig boutje voor het avondmaal van den huisheer en voor het ontbijt van de huisvrouw."

Maar de haas antwoordde:

„Ik ben niet gekomen om in uw kookpot te worden gestoken, maar om u te melden dat de jonge mooie Aino dood is, en dat zij in de blauwe diepte is afgedaald om een zuster der zeemeisjes te wezen, en een speelkameraad van alle visschen der zee."

Toen Aino's moeder deze onheilstijding hoorde, begon zij bitter te schreien en riep klagend:

„Wee mij, arme moeder, dat is alles mijn schuld!"

En de tranen stroomden neer langs haar wangen en vielen in groote druppels op de aarde. Maar daar liepen ze samen tot beekjes, en de beekjes groeiden ten laatste aan tot drie rivieren. In iedere rivier ontstonden drie watervallen; in iederen waterval drie eilanden; 1) op ieder eiland groeiden drie groene berken, en in iedere berk zaten drie zilverblauwe koekoeken. En de een riep: Liefde! liefde! En de ander: Bruidegom! bruidegom! En de derde: Zaligheid! zaligheid!

Maar die liefde! liefde! riep, die riep het voor de jonge maagd die in de blauwe diepte sluimerde, en hij zong drie maanden lang.

En die bruidegom! bruidegom! riep, die riep het voor den verloofde, die nooit zijn bruid kreeg; en hij zong zes maanden lang.

En die zaligheid! zaligheid! riep, die riep het voor de arme moeder, wier levensvreugd dood was; en hij zong levenslang.

1) Onder „eilanden" hebben we hier zeker te verstaan de steenen die boven het water blijven uitsteken, daar waar de val zich den berg afstort. Deze steenen zijn soms rijk begroeid. N.

Wäinämöinen's Tocht naar Pohjola.

Wäinämöinen treurde diep over den dood der schoone Aino. Eens ging hij naar het zeestrand; en toen hij zag hoe de lichte golven tegen de steenen klotsten, dacht hij aan haar die nu daar beneden in de blauwe diepte woonde. Toen bad hij tot Untamo (*Oentamo*), den god der droomen, dat hij hem zeggen wilde waar het huis van Ahti stond en waar Wellamo's dochters woonden. En Untamo hoorde zijn bede, en zond hem een droom. Daarin zag hij Wellamo en haar dochters in een kleine poort naast een brokkelige klip, diep onder de golven van de zeebocht, en ver weg, op de kruin van een neveligen onderzeeschen berg. Toen maakte Wäinämöinen zijn netten en haken in orde, en ging naar de hem aangewezen plek, in de hoop dat hij wellicht zijn verloren bruid zou wedervinden. Daar zat hij stil neder en paste op zijn vischsnoer, totdat hij op een morgen bespeurde dat hij iets aan den haak had. Hij haalde hem op, en zie, daar spartelde een visch van een hem onbekende soort in zijn boot. Eerst bekeek hij zijn ongewone vangst een weinig, daarna haalde hij zijn mes uit den gordel om den visch in stukken te snijden en zijn ontbijt klaar te maken. Maar daar spartelde de visch uit zijn handen, sprong weer in zee terug, en zwom een heel eind weg. Eerst bij den zevenden dobber stak hij zijn hoofd boven water en zei:

„O, gij oude Wäinämöinen, denkt gij dat ik

ben gekomen om voor uw ontbijt gekookt en voor uw middagmaal gebraden te worden?”

„Waarvoor zijt gij dan wel gekomen?” vroeg Wäinämöinen.

„Ik ben gekomen om uw vrouw te wezen, om naast u te zitten, om uw vloer te vegen en uw vuur aan te steken, om uw brood te bakken en uw bier te brouwen. Ik ben Aino, de jongste zuster van Joukahainen, naar wie gij zoo lang hebt gevrijd. O, gij domme, dwaze Wäinämöinen, die mij niet kondet vasthouden in uw boot, die uw geluk zóó uit uw handen liet glippen!”

„O Aino, jonge zuster van Joukahainen, kom terug!” riep Wäinämöinen bedroefd.

Maar zij dook neer in de golven en werd niet meer gezien. Toen maakte Wäinämöinen een groot net van zijden touw, en lepte die door alle baaien, bochten en straten. Hij ving een menigte visch, van alle soorten die in de zee leven, maar den éénen dien hij zocht, vond hij nimmermeer.

Diep terneergeslagen liet nu de oude Wäinämöinen zijn net in zee en aanvaardde de terugweg. Maar hoe somber en leeg scheen hem alles nu toe! En hij klaagde zachtjes in zichzelf, en wenschte dat zijn vader bij hem was om hem te raden en te kroosten. Toen sprak de moeder van uit haar graf hem toe dat hij naar Pohjola moest gaan, om daar een vrouw te zoeken. Daar zou hij veel schoone meisjes en flinke huismoeders vinden.

En Wäinämöinen nam zijn trouwe hengst en

begaf zich des weegs. Hij reed over Wäinöläs' velden en Kalevala's moerassen; zijn woonplaats lag hoe langer hoe verder achter hem, en het doel van zijn tocht kwam steeds meer nabij. Reeds was hij aan den oever der zee, en reed over de kruinen der golven, zonder dat ook maar de hoeven van zijn ros nat werden.

Maar de jonge Joukahainen voedde een bitteren wrok jegens den runenvader, en dacht ernstig over wraak. Hij maakte zich een ijzeren boog. De gleuf voor den pijl maakte hij van koper, en overall bracht hij gouden en zilveren versierselen aan. Maar de pees maakte hij van de darmen van den eland, die een boos tooverdier is. Daarna sneed hij zich pijlen van eikehout, lijmden zwaluwvederen aan de schacht, en doopte de punt in slangegif. Toen boog en pijlen klaar waren, wachtte hij slechts op een geschikte gelegenheid om' den ouden Wäinämöinen te dooden. Dagen achtereen stond hij op den uitkijk, dan eens aan het venster, dan op de nok van het dak, dan buiten op het erf. Ten laatste legde hij zich in hinderlaag langs de weg bij den waterval van Eldfors.

En daar zag hij eens op een dag ver in het oosten een lonker voorwerp op de zee. Eerst dacht hij dat het een groote wolk was, die aan de hemel steeg. Maar weldra herkende hij de oude Wäinämöinen, die op weg was naar Pohjola. En hij spande zijn boog en mikte recht op de aarde. Te vergeefs waarschuwde zijn moeder hem, en zeide dat als hij Wäinämöinen zou doden, alle gezang en alle vreugde

van de aarde zouden verdwijnen. Wel weifelde hij een oogenblik. De eene hand wilde schieten, de andere wilde het verhinderen. Maar ten laatste zegevierde de haat. Hij spande den boog tegen zijn knie, nam den besten pijl uit zijn koker, legde op Wäinämöinen aan en sprak:

„Boog, bewijs mij nu uw sterkte,
wakker wapen, doe uw best!
Als mijn hand te hoog mocht mikken,
laat gij dan den pijl wat zakken.
Als mijn hand te laag mocht mikken,
doe gij dan den pijl wat rijzen,
dat mijn fraai geveerde bode
toch zijn doel niet moge missen!”

Nadat hij den pijl zoo juist mogelijk gericht had, liet hij de pees schieten en de pijl snorde weg. Maar die ging veel te hoog en verdween in de wolken. Nu schoot hij nog eens; maar de tweede pijl ging veel te laag en boorde zich diep in de aarde, zoodat haar grondvesten bijna begonnen te wankelen. Maar de derde pijl trof Wäinämöinen's ros in den linkerschouder, en de oude zanger viel in de golven. Tegelijkertijd verhief zich een zware storm, die hem ver weg dreef in de open zee, en de jonge Joukahainen zong op het strand:

„Nimmer meer, zolang gij leeft,
zult gij de kust van uw land aanschouwen;
nooit meer zal uw voet betreden
Kalevala's wijde velden!

Als een tak, door storm geknakt,
zult gij over 't water zwerven;
drijf maar rond, gij arme grijsaard,
als een oude, molme stoppel!"

Daar dreef de arme Wäinämöinen nu rond op het water, zes dagen en zes nachten. Toen begonnen zijn krachten af te nemen, en nog zag hij nergens land. Den negenden dag kwam er een adelaar over 't water gevlogen. Dat was juist geen groote vogel; integendeel, hij was bijzonder klein. De eene vleugel raakte de toppen der golven, de andere sloeg rond in de lucht. De adelaar vloog en vloog, totdat hij ten laatste Wäinämöinen bemerkte.

„Wie zijt gij die daar zoo eenzaam rond-zwemt," vroeg hij.

„Ik ben de oude Wäinämöinen," antwoordde hij. „Ik was op weg naar Pohjola; toen schoot men op een morgen mijn paard onder mij weg en ik viel in 't water. Hier zwem ik nu reeds negen dagen rond, en ik ben op het punt van honger en vermoënis te bezwijken."

„Vrees niet," antwoordde de adelaar. „Klim maar op mijn rug, en ik zal u brengen waarheen gij wilt. Ik heb niet vergeten hoe gij eens een stuk bosch ontgonnen hebt in Kalevala, en hoe gij één berk liet staan, als een wijkplaats voor de vogelen des hemels."

Wäinämöinen zette zich op des adelaars rug, en deze droeg hem langs den weg der lente-winden naar het duistere Pohjola en zette hem daar aan het strand af. Daar treurde nu Wäi-

nämöinen drie dagen en drie nachten lang, en wist niet hoe hij den weg moest vinden naar het welbekende buurland.

Het kleine dienstmeisje op Pohja-hoeve had een verbond gesloten met de zon, dat zij 's morgens samen te gelijk zouden opstaan. Maar het rappe deertje was altoos de eerste, en zij stapte lang voor de zon uit bed, ja soms zelfs vóórdat de haan kraaide; en als de zon ten laatste opging, had zij zes schapen geschoren, de wol tot garen gesponnen en er een wade van geweven. Daarna wischte zij de lange tafels af, veegde den vloer met een bezem van fijne berketakjes, deed het opvaagsel op een koperen blik, en bracht het naar buiten, aan het eind van het erf. Toen zij nu eens op een morgen met haar vuilnisblik op den mesthoop stond, hoorde zij een klagende stem van het strand komen. Zonder zich te bedenken ging zij naar de hoeve terug, en vertelde daar wat zij gehoord had.

Louhi (*Louwie*), de booze meesteres van Pohja-hoeve, liep nu naar buiten en ging bij het hek staan om te luisteren. „Dat is geen kindergekrijt," zeide zij; „het is ook niet het weenen eener vrouw; dus het is zeker een man die in nood zit." En zij maakte een boot los, nam zelf de roeispanen ter hand, en weldra vond zij Wäinämöinen die daar op het strand lag, gewond, en half dood van ellende.

„Wie zijt gij, arme grijsaard?" vroeg zij.

„Voorheen droeg ik een geëerden naam," antwoordde Wäinämöinen, terwijl hij zwakjes

even zijn hoofd ophief; „voorheen, toen ik Kalevala's dreven vervulde met mijn zangen. Nu ken ik mijzelf bijna niet meer.”

Toen nam Louhi hem in haar boot en bracht hem naar de hoeve. Daar gaf zij hem rijkelijk eten en drinken, en verzorgde hem zoo goed zij kon. Weldra kreeg Wainämöinen zijn krachten terug, maar de vroolijkheid wilde nog maar niet komen. Hij had heimwee naar zijn land. Te vergeefs trachtte de meesteres van Pohjahoeve hem te troosten, en sprak zij hem van betere tijden. Hij dacht alleen maar aan zijn huis. „Ach,” klaagde hij, „beter is het thuis het water te drinken dat onder den voet opborrelt uit den grond, 1) dan in den vreemde honingwijn uit gouden bekers.” En hij beloofde goud en zilver aan de meesteres van Pohjahoeve, wanneer zij hem wilde terugbrengen naar zijn land, naar de welbekende vlakten en de geliefde dreven, waar zijn eigen koekoeken riepen en zijn eigen vinken kwinkelcerden. Toen zeide Louhi dat zij hem niet slechts wilde terug voeren naar zijn land, maar hem zelfs haar mooie dochter tot vrouw geven, indien hij in staat was voor haar een Sampo te smeden. Dat was een machtig tooverwerktuig, dat geluk en welvaart zou brengen over haar land. Het moest gemaakt worden van de punt van een zwaneveder, de melk van een koe die nog niet gekalfd had, een graankorrel en een spriet wolgras; want aan de jacht, de vecteelt, den akkerbouw

1) Dus drabbig water. N.

en de wolweverij, hadden de menschen destijds hun welvaart te danken.

Daarop antwoordde Wainämöinen dat hij de smeedkunst niet verstond; maar hij zou den smid Ilmarinen (*Ilmarinen*) zenden; dat was een uitstekend kunstenaar, en die zou een Sampo smeden. Voor hem was dat een kleinigheid, want hij had in het begin der tijden het hemelgewelf gesmeed, en had dit zóó knap gedaan, dat men nergens eenig spoor van hamer of tang kon zien. Met die belofte vergenoegde Louhi zich. Zij liet haar beste paard voor de slede spannen, verzocht Wainämöinen in te stijgen, gaf hem de teugels, zèl dat hij vooral niet mocht opzien of uit de slede stappen terwijl het paard draafde of de nacht inviel, anders zou hem een onheil treffen.

En Wainämöinen gaf het paard de teugels, en reed met vreugde weg uit het duistere en koude Pohjola.

Maar de jonge dochter van Pohjahoeve, wijd beroemd om haar buitengewone schoonheid, zat boven op den regenboog, gekleed in stralende gewaden, en weefde een gulden kleed met een schietspoel van goud en een weefraam van zilver. Wainämöinen hoorde het gesuis van de spoel, hief zijn oogen op, en zag het meisje dat daar in de lucht zat. Dadelijk liet hij zijn paard stilstaan en verzocht haar in zijn slede te komen.

„Waarom wilt gij dat ik in uw slede komen zal?” vroeg de jonkvrouw.

„Om mij te volgen naar mijn huis en mijn

bruid te worden," antwoordde Wäinämöinen; „om honingbrood te bakken en schuimend bier te brouwen, om te zingen in mijn kamer en te glimlachen bij mijn venster, daar ginds, in de trotsche dreven van Kalevala."

Maar de jonkvrouw kwam niet. Verstandig antwoordde zij:

„Toen ik eens op een avond door de dreven ging om kleurgras 1) te zamelen, hoorde ik een vogel zingen in de boschjes. Het was de dennelijster, en die zong van het vroolijke leven der dochters, en van het vroolijke leven der schoondochters. Toen vroeg ik den vogel, mij te zeggen welk leven het gelukkigste was, dat der ongehuwde meisjes of dat der schoondochters. En hij zong gelijk ik vroeg. „Licht is de lentedag," — zoo zong hij, — „maar lichter is het leven der jonge meisjes; koud is, het ijzer bij winterweder, maar nog kouder is het leven der schoondochters. Het meisje in haars vaders huis is als een rijpe bes op mollige weide; maar de schoondochter in het huis van haar man is als de kettinghond vastgelegd aan zijn hok." "

„Men moet niet luisteren naar het dom gekwinkeler der vogels," zei Wäinämöinen. „Een meisje thuis is maar een kind; eerst als zij getrouwd is, is zij vrij en gelukkig. Word mijn bruid! Ik ben niet de slechtste der mannen, en weinigen zijn er die zich met mij kunnen meten."

Toen gebood de jonkvrouw hem dat hij een paardehaar moest klieven met een mes zonder

1) Vermoedelijk een soort gras dat bij het verven van stoffen werd gebruikt. N.

scherp, een knoop leggen in een ei, berkeschors schrapen van een klip, en hekpijlers houwen uit ijs, zonder dat er een splintertje afvloog. Dat alles deed de oude Wäinämöinen zonder zwaarigheid. Ten laatste vroeg de jonkvrouw hem, een boot te bouwen van de splinters van haar spinrokken, en de boot in zee te brengen zonder ze met een vinger aan te raken. Ook dat beloofde Wäinämöinen te doen, zeggende dat er niet velen in de wereld te vinden waren die beter booten konden bouwen dan hij. En hij nam de splinters en zette zich aan den arbeid.

Maar zijn grootspraak en onveroorbaar zelfvertrouwen wekten misnoegen bij de machten der natuur. Reeds had hij twee dagen gewerkt; toen, den derden dag, raakte Hiisi (*Hiesi*) 1) zijn bijl aan, zoodat zij uitgleed en Wäinämöinen aan de knie raakte. Het bloed stroomde uit een diepe wonde, en Wäinämöinen zei te vergeefs alle tooverspreuken die hij kende om het bloed te stelpen. Toen klom hij in de slede en vuurde het paard aan, om hulp te gaan zoeken. Alras kwam hij in een dorp, sloeg de laagste straat in naar de laagst gelegen hoeve, en vroeg over den drempel heen:

„Is hier niemand die een bijlwond genezen kan en 's menschen pijn verzachten?"

Op den vloer der kamer speelde een kind. Op Wäinämöinens vraag antwoordde het:

„Op deze hoeve vindt gij niemand die een bijlwond genezen kan en 's menschen pijn verzachten. Rijd naar de naaste hoeve."

1) Een der vijandige goden. N.

Toen reed Wainämöinen langs de middelste straat naar de middelste hoeve, en vroeg over den drempel heen:

„Is hier niemand die een bijwond genezen kan en 's menschen pijn verzachten?”

Op de bank in de kamer lag een oude vrouw, in een deken gewikkeld; zij antwoordde:

„Op deze hoeve vindt gij niemand die een bijwond genezen kan en 's menschen pijn verzachten. Rijd naar de naaste hoeve.”

Toen reed Wainämöinen langs den hoogsten weg naar de hoogst gelegen hoeve en vroeg over den drempel heen:

„Is hier niemand die een bijwond genezen kan en 's menschen pijn verzachten?”

Op de kachel 1) lag een oude, witgebaarde man, en hij antwoordde;

„Grootere stroomen dan deze heeft men gestremd met niets dan drie diepe tooverspreuken: rivieren gehinderd in haar loop, watervallen doen stilstaan in hun grootste snelheid zoodat ze tot breede plassen uitliepen, en groote landtongen gelegd in de grootste baaien.”

Toen steeg Wainämöinen uit zijn slede en ging de kamer binnen. Daar hield men een gouden schaal onder de bloedende wond, maar die was weldra tot den rand toe gevuld. Toen bromde de oude van zijn bed boven de kachel:

1) In zeer koude streken heeft men groote gemetselde kachels, die bijna tot aan de zoldering reiken. Boven op die kachels is het lekker warm, en daar klimmen de menschen met een laddertje naar toe om er te slapen. N.

„Wie zijt gij die zoo sterk bloedt, dat men er acht heele vaten meê zou kunnen vullen? Toch zou ik u kunnen genezen, als ik den oorsprong van het ijzer maar wist, maar die is mij niet bekend.”

Toen zong Wainämöinen een machtig lied over het ontstaan van het ijzer. Hij zong hoe de lucht de oorsprong was van alles wat er in de wereld wordt gevonden, en hoe daaruit eerst het water, toen het vuur en daarna het ijzer ontstonden. „Ukko, de hemelheer, scheidde het water uit de lucht en het land van het water; maar nog werd er geen ijzer gevonden. Toen wreef Ukko zijn beide handen tegen zijn linkerknie, en zoo bracht hij drie jonkvrouwen te voorschijn. De jonkvrouwen gingen op een dag wandelen op den rand van een wolk, hoog boven in de lucht, en morsten melk op de aarde. De eene morste zwarte melk, en daaruit ontstond het weke ijzer. De andere morste witte melk, en daaruit ontstond het staal. De derde morste roode melk, en daaruit ontstond het harde brons. Zoo verliep er een tijd, toen kwam het ijzer in aanraking met zijn ouderen broeder, het vuur. Maar het vuur was van een woesten aard, en wilde het arme ijzer heelemaal vernielen. Uit angst voor het vuur verborg het zich toen in de golvende heuvelen en in de diepe plaatsen van het groote moeras, waar zwanen en wilde ganzen hun nesten bouwen. Daar hield het ijzer zich vele jaren verscholen, totdat het weder eens met zijn broeder in aanraking zou komen, en met diens hulp worden omgesmeed tot zwaarden en gereedschap.

De wolf sprong over het moeras, de beer sloop door de wouden, en in hun voetsporen verzamelde zich het bruine ijzererts. Intusschen werd Ilmarinen geboren, en bij zijn geboorte had hij een kleine tang en een hamertje in de hand. Hij werd 's nachts geboren, en den volgenden dag bouwde hij zich reeds een smidse. Toen hij het ijzererts in het moeras zag, nam hij het meê naar zijn smidse, om eens te zien wat er van werd als men het verstandig behandelde. Hij trok eens aan zijn blaasbalg: eenmaal, andermaal; en bij den derden keer was het ijzererts veranderd in een vlocibare massa, in fonkelend gesmolten ijzer. Toen liet Ilmarinen het ijzer zweren dat het nooit zijn eigenaar schade zou toebrengen, nam het uit het vuur, en smeedde het tot spiezen, bijlen en allerhande nuttig gereedschap. Om het ijzer te harden zond Ilmarinen een bij uit, die honing moest verzamelen uit zeven bloemkelken. Maar de wesp, de booze vogel van Hiisi, goot inplaats van honing slangegif in het water waarin het ijzer harden moest, en daardoor werd het boosaardig, vergat zijn eed, kwam in opstand tegen zijn eigenaar, en aarzelde niet diens bloed te vergieten."

Toen nu de grijsaard op de kachel den oorsprong van het ijzer kende, bestrafte hij het, omdat het zijn eed gebroken had, herinnerde het aan zijn geringheid toen het in het moeras lag en vertreden werd door de voeten der wilde dieren, toen het in het vuur werd geworpen en met hamers geslagen. Toen vermaande hij

het bloed om op te houden te vloeien en liever om te loopen in Wainämöinen's aderen. Het was immers geen rivier, het behoefde niet zoo weg te stroomen; daarenboven, de grootste stroomen waren opgedroogd in dit regenlooze jaar. Voorts bedreigde hij het bloed, dat hij het koken zou in Hiisi's kookpot, als het niet ophield te vloeien. Ten slotte bad hij Ukko, den hemelheer, om bijstand; want, zeide hij, boven de wolken woonde toch de beste helper.

Zoo gelukte het den grijsaard eindelijk het bloed te stelpen. Toen dat gedaan was zond hij zijn zoon uit om een heilzame zalf te bereiden om op de wond te strijken. Die verzamelde toen allerhande kruiden, die slechts zelden in deze streken worden gevonden, en vergat ook niet een weinig eikeschors meê te nemen. Dat alles kookte hij samen gedurende negen etmalen, en zoo kreeg hij een zalf, zóó sterk, dat wanneer men een machtigen espenboom doorhakke en de wond met deze zalf bestreek, de boom dadelijk weer samengroeide; en een rotsblok dat gespleten was, werd met behulp van deze zalf weer heel. Met deze krachtige zalf werd nu, onder het inroepen van de hulp van den Schepper, Wainämöinen's knie bestreken, en dat deed hem zulk een pijn, dat hij bijna bewusteloos werd. Maar weldra werd hij een aangenaam gevoel gewaar op de zieke plek; de wond genas, de krachten kwamen terug, en weldra voelde hij zich frisscher en gezonder dan ooit te voren.

Ilmarinen smeedt Sampo.

Zonder verdere avonturen zette nu de oude Wainämöinen zijn tocht voort, en weldra kon hij den rook van zijn huis boven de boomtoppen zien opkronkelen. Toen zong hij, tot een tak opwies tot een boom langs den weg, hoog en lommerrijk, en tot de maan door zijn loof heen scheen en de sterren tusschen zijn takken blonken. Daarna ging hij verder. Maar hij was niet vroolijk gestemd, toen hij bedacht dat hij, om zich zelf te redden, beloofd had Ilmarinen weg te zenden, ginds, naar het duistere Pohjola.

Weldra stond het ros stil bij de poort van het huis, en daar hoorde Wainämöinen het geluid van Ilmarinen's hamer. Hij steeg uit de slede en ging in de smidse, en daar trof hij den smid aan den arbeid. Deze vroeg hem waar hij toch zoolang geweest was, en wat voor nieuws hij had meegebracht van zijn lange reis.

Toen vertelde Wainämöinen dat hij op bezoek was geweest op Pohja-hoeve, en dat hij daar de mooie Pohja-dochter had gezien, die in het geheele land beroemd was wegens haar buitengewone schoonheid, en hij raadde Ilmarinen aan daarheen te gaan, om de jonkvrouw te zien te krijgen, wier hand hij verwerven kon door voor haar een Sampo te smeden.

„O, gij oude Wainämöinen,” antwoordde Ilmarinen, „hebt gij dus beloofd mij naar Pohjola te zenden als een losprijs voor uzelf? Nooit van mijn leven reis ik naar dat duistere, mannen-doodende land.“

Toen vertelde Wainämöinen dat hij verderop een boom had gezien, zóó hoog, dat de maan in diens kroon scheen en de sterren straalden op zijn takken. Maar daar Ilmarinen dat niet wilde gelooven, gingen zij samen uit om het wonder te zien, en vonden het gelijk Wainämöinen gezegd had. Toen gelastte Wainämöinen zijn broeder in den boom te klimmen en daar de glanzende hemelbloemen te plukken. Dat deed Ilmarinen. Maar toen riep Wainämöinen door zijn gezang een stormwind op, en die greep den smid, en die voerde hem langs den weg der lentewinden, tusschen zon en maan door, en vlak langs de sterren, naar het duistere Pohjola.

De meesteres van Pohjola, die hij buiten op het erf ontmoette, vroeg den vreemdeling of hij den smid Ilmarinen kende, dien zij reeds lang wachtende was.

„Of ik den smid Ilmarinen ken?” zeide hij. „Ik ben het zelf!“

Toen ging de meesteres van Pohjola in een kamer en zei tot haar dochter:

„Haast je! doe je beste kleeren aan en je mooiste sieraden, want de smid Ilmarinen is daar om Sampo te smeden.“

En de dochter deed wat de moeder zei, en weldra kwam ze de kamer weer binnen, schitterend als een zonnestraal. Maar nadat de moeder Ilmarinen had gelaafd met spijs en drank, vroeg zij hem of hij bekwaam was Sampo te smeden van de punt van een zwaneveder, de melk van een koe die nog niet gekalfd heeft, een zaadkorrel en een sprietje

wolgras, en dat hij de jonkvrouw tot bruid zou krijgen als loon voor zijn arbeid.

„Ik denk wel dat ik Sampo zal kunnen smeden van de punt van een zwaneveder, de melk van een koe die nog niet gekalfd heeft, een zaadkorrel en een sprietje wolgras, daar ik het hemelgewelf heb samengesmeed uit niets.”

Maar toen hij aan het werk wilde gaan, vond hij nergens een smidse of eenig smidgereedschap. Hij liet echter den moed niet zakken, maar maakte een aambeeld van den eersten besten steenhoop dien hij vond. Daarna legde hij de vier voorwerpen in het vuur, en liet den knecht der hoeve den blaasbalg trekken. Toen werkte hij drie lange zomerdagen aan één stuk, en daarna keek hij in het vuur om te zien wat er van zijn werk geworden was. Daar vond hij een mooien boog van goud, zilver en koper. Maar de boog had dit ongemak, dat hij iederen dag een menschenleven eischte, en daarom brak Ilmarinen hem stuk, wierp de stukken op het vuur, en liet den knecht weer uit alle macht aan den blaasbalg trekken. Toen hij den anderen dag eens ging zien wat er van den boog geworden was, vond hij een boot, met balken van goud en zilver. Maar die boot had dit ongemak, dat hij altoos in krijg en oorlog wilde zijn, en daarom brak hij haar stuk, wierp de stukken in het vuur, en liet den knecht weer aan den blaasbalg trekken. Den volgenden dag vond hij in de plaats van de boot een jonge koe met vergulde horens, en den daarop volgenden dag een ploeg van zilver en goud.

Zoo had hij, met hulp van den knecht, alle gereedschap gekregen dat de menschen in het dagelijksch leven noodig hebben en dat hun welvaart verschaft. Maar Sampo kreeg hij niet klaar. Toen vroeg hij de winden des hemels om in den gloed te blazen, en drie dagen lang kronkelde de rook en knetterden de vonken rondom de smidse. Toen begon eindelijk Sampo zich te vormen, en nam Ilmarinen zelf het werk ter hand. Aan de eene zijde maakte hij een meelmolen, aan de andere een zoutmolen, aan de derde een geldmolen, en boven dit alles plaatste hij een kunstig bewerkt deksel. En zoo was Sampo klaar, en maalde steeds een lade vol om dagelijks te gebruiken, een lade vol om te verkoopen, en een lade vol om te bewaren.

De meesteres van Pohjola verheugde zich zeer over het kostelijke kunstwerk, en verborf het diep in Pohjola's rotsachtigen berg, achter negen sloten en negen versperringen, en groef zijn voet negen vadem diep in de aarde.

Na volbrachten arbeid vroeg nu Ilmarinen de jonkvrouw tot bruid, gelijk hem beloofd was. Maar de jonkvrouw antwoordde lachend :

„Ik ben maar een klein meisje,
onder de groene linden,
gelijk de avonddauw
wuiwend op den wind.

Wijzer dan ik is de vogel
die zijn nest bouwt in het bosch;
de vlijtige bij met haar honing
is geschikter tot arbeid dan ik.

En ik heb geen tijd om weg te gaan
van mijn groene weidevelden;
ik moet bloemen en bessen plukken
langs de groene stranden.

En wie zou zingen als ik er niet ben,
hier in de dagen der lente?
En wie zal den kokoekeo nadoen
in de groene hagen?'

Dit antwoord moest Ilmarinen voor lief nemen, en bedroefd keerde hij naar huis terug. Maar de schoone dochter van Pohja-hoeve kon hij nooit vergeten.

Lemminkäinen.

Beneden aan het zeestrand stond het huis van den vroolijken Lemminkäinen (*Lenminkejnen*), waar hij woonde met zijn moeder. Hij was in heel den omtrek beroemd wegens zijn flink uitzicht en zijn vlugge manieren, maar niet minder wegens zijn onstandvastigheid en zijn zucht naar avonturen.

Niet ver daar vandaan, op Saari-hoeve, woonde een jonkvrouw, Kyllikki (*Kuullikki*), het mooiste maar tevens het meest trotsche meisje dat men zien kon. Van heinde en verre kwamen er vrijers opdagen, maar zij wees ze allen af. Zelfs de zoon van de zon smeekte om haar hand, maar hij keerde onverrichter zake terug. De zoon van de maan bood haar zijn liefde aan, maar liep een blauwtje; en de zonen der sterren

troffen het niet beter. Lemminkäinen liet zich door dit alles niet afschrikken, maar besloot ook eens zijn geluk te beproeven. Te vergeefs weigerde zijn moeder haar toestemming, zeggende dat hij van al te geringe afkomst was voor de mooie dochter van Saari-hoeve. Lemminkäinen spande zijn beste paard voor de slede en begaf zich op weg, zonder zich om de waarschuwing zijner moeder te bekommeren. Maar toen hij op Saari-hoeve aankwam, karde hij tegen een der hekpijlers aan en sloeg om, tot groot vermaak van de meisjes op de hoeve. Het verdroot hem wel zeer, om zoo dadelijk het mikpunt harer spotternijen te zijn; maar zonder zich daar verder aan te storen, vroeg hij of hij een poosje op de hoeve verblijven kon, en of er voor hem plaats was om te dansen en te zingen. Men liet hem toen de kudden weiden, en binnenkort had hij de harten gewonnen van allen die hem vroeger uitgelachen hadden. Slechts één meisje uit de streek kon hij niet winnen. Dat was de mooie en trotsche Kyllikki, de schoone bloem van Saari. Slechts om haar te zien te krijgen had hij reeds honderden paren schoenen versleten en honderden paren roeriemen gebroken.

Eens op een avond, bij zonsondergang, waren de meisjes uit de streek bijeen op een open plek in het bosch, om te spelen en te dansen. Zelfs de mooie Kyllikki was daar, en zij schitterde als een ster te midden harer speelnootjes. Daar verscheen plotseling de vroolijke Lemminkäinen. Hij drong tusschen de meisjes in, nam Kyllikki

in zijn armen, droeg haar in zijn slede, en legde de zweep over het paard. De trotsche Kyllikki bad en smeekte dat hij haar toch los mocht laten; zij wilde terug gaan naar heur moeder, die nu zat te schreien van angst over haar kind; ja, zij dreigde hem met de wraak harer broeders, wanneer dezen vernemen zouden dat hij haar had weggeroofd.

Maar de vroolijke Lemminkäinen liet het meisje niet los, doch zeide:

„Schrei maar niet, mijn mooie vriendin! Zie, ik wil je tot mijn vrouwtje maken, tot de lieve gezellin van mijn leven. Als ik eet zul je op mijn knie zitten; als ik werk zul je aan mijn zijde blijven; en als ik wandel houd ik je bij de hand. Denk je misschien dat ik arm ben, dat ik geen akkers of kudden bezit? Weet dan dat mijn kudden ontelbaar zijn. En als je er om treurt dat mijn geslacht niet zoo aanzienlijk is als het jouwe, zoo heb ik in de plaats daarvan dit goede, blijkende zwaard. Dat is van een edel geslacht, het is gemaakt door Hiisi.”

Maar de schoone Kyllikki deed niets dan schreien en zeide:

„Indien gij mij tot uw vrouw maken wilt, zoo beloof mij ten minste met een heiligen eed dat gij nooit ten strijde zult trekken.”

Toen beloofde Lemminkäinen dat hij nooit meer ten strijde zou trekken, zelfs al was er buit van goud en zilver te behalen. En Kyllikki van haar kant beloofde dat zij nooit naar het dorp zou gaan om met de jonge meisjes te dansen. En ze bekrachtigden hun beloften met een eed.

Toen hij nu den zin der jonkvrouw zacht had gestemd, spoorde hij zijn paard aan, en in vroolijken draf naderden zij het huis zijner moeder. Gering en onaanzienlijk kwam der bruid de eenzame woning voor, wanneer zij ze vergeleek met de rijke hoeve van haar vader. Maar Lemminkäinen troostte haar, en beloofde dat hij haar een beter huis zou bouwen, van de beste boomen in het bosch.

Ten laatste hadden zij het doel van hun tocht bereikt, en Lemminkäinen's moeder heette van harte haar zoon en zijn jonge bruid welkom; en zij kon de bruid maar niet genoeg prijzen en bewonderen.

Daarna leefden de vroolijke Lemminkäinen en de schoone Kyllikki een langen tijd in vreugde en eensgezindheid, totdat op een avond, toen Lemminkäinen op de vischvangst was, zijn jonge vrouw haar eed vergat en ten dans ging naar haar dorp. Dat vernam Lemminkäinen van zijn zuster, toen hij thuis kwam. Hij was daarover vertoornd, rustte zich uit om ten strijde te trekken, en zeide tot zijn moeder:

„Moeder, mijn lieve voedster, wasch nu mijn kleed in slangegif, dan kan ik ten strijde trekken tegen de zonen van Pohjola; want Kyllikki is mij ontrouw geworden en is ten dans gegaan in het dorp.”

Dat hoorde de schoone Kyllikki en zij sprak, vol angst:

„O, ga niet ten strijde! Ik had vannacht zulk een wonderlijken droom. Ik dacht dat er voor ons venster een groot vuur brandde, dat hoog

opsloeg tot boven de nok van het dak."

"Ik sla even weinig geloof aan de droomen der vrouwen als aan haar eeden," antwoordde Lemminkäinen. „Moeder, geef mij mijn krijgsrok, want ik wil feestvieren in de woningen mijner vijanden en hun honingwijn drinken.“

„O, ga niet ten strijde, mijn lieve zoon,“ waarschuwde de moeder. „Er is hier honingwijn genoeg in den kelder, al wilt gij er iederen dag van drinken.“

„Ik vraag niet naar den honingwijn van hier,“ antwoordde nu de vroolijke Lemminkäinen. „Geef mij mijn krijgsrok! Naar Pohjola ga ik, naar de woningen der Lappen; daar wil ik goud en zilver en kostbaarheden vandaan halen.“

„O, mijn lieve zoon,“ sprak de moeder weder, „goud en zilver hebt gij immers thuis. Dit jaar nog, toen de akker werd omgeploegd, stootte de ploeg tegen een koperen kist, en zoo kwam er een menigte edel metaal voor den dag. Dien schat liet ik zorgvuldig verzamelen, en verborg hem in de voorraadkamer.“

„Ik geef niets om de schatten die wij thuis hebben,“ antwoordde Lemminkäinen. „Een enkel goudstuk dat ik in den krijg buit maak, is mij veel liever dan goud of zilver dat ik thuis vind. Geef mij mijn krijgskleed! Naar Pohjola ga ik, naar de woningen der Lappen. Ik heb lust om te zien of daar óók een schoone jonkvrouw is, die niet ongevoelig is voor een flinken man.“

„Maar gij hebt toch uw eigen vrouw, de schoone Kyllikki! Wat moet er van haar worden?“

„Die mag naar het dorp huppelen om te dansen, als ze daar zoo'n grooten lust in heeft.“

Maar Lemminkäinen's moeder hield niet op haar lichtzinnigen zoon te waarschuwen. Zij bracht hem in herinnering dat het volk van Pohjola sterk is in tooverkunsten, en dat een ieder die zich onvoorzichtig bij hen waagde, stellig zijn ondergang tegemoet liep. Doch de vroolijke Lemminkäinen liet zich niet afschrikken, maar zei pochend dat hij deze menschen van te voren reeds dikwijls in tooverij de baas was geweest, en dat hij de Lappen met hun zwaard en tooverpijlen diep in de aarde had gezongen, zoodat het gras boven hun lichamen groeide.

Toen begon hij zijn haar te borstelen en zeide, terwijl hij den borstel wegslingerde:

Lemminkäinen's noodlot zal vervuld zijn,
het onheil zal over hem gekomen zijn,
wanneer er bloed drupt uit den borstel,
neersijpelt in roode druppels.

Tegen al de vermaningen van zijn moeder in begaf hij zich daarna op weg, gehuld in een beenen harnas en met zijn goed zwaard aan zijn zijde. Maar toen hij kwam op de plek waar de weg zich in tweeën splitst, riep hij de machten der natuur op om hem bij te staan, en bad ten laatste tot Ukko om hulp en bescherming, zeggend:

„Als dat nog niet toereikend is,
bedenk dan dat ik nog een ander middel heb;
dat ik mijn smeekgebeden hooger op zend,
en vol hoop ga tot der Heeren Heer. 1)

O, gij Ukko, de hoogste der goden,
oude vader in den hemel!
Gij die woont in de wijde ruimten,
gij die uit de wolken spreekt!
Geef mij toch een blanke stalen kling,
geef mij een machtig zwaard,
waarmee ik de vijanden vellen kan
en de tooverijen machteloos maken;
waarmeê ik ieder gevaar kan afweren,
ieder onvermoed onheil afwenden;
waarmee ik alle geesten der aarde kan be-
[zweren,
en de geesten der lucht, en de geesten van
[het water,
waarheen mijn weg mij ook leide,
aan welke kusten ik moog' belanden."

Zoo zong de vroolijke Lemminkäinen, en floot
toen zijn paard dat in de weide graasde. Hij
spande in, zette zich in de slede, klapte met
de zweep, en voorwaarts ging het, zoodat het
goudgele zand knetterde onder de kromme
balken; 2) en reeds den derden dag zag hij
een dorp voor de boomen heenschemeren.

1) Hieruit zou men opmaken dat men het destijds
eerst met de lagere goden beproefde, en dan pas tot
den Allerhoogste ging. N.

2) Eigenlijk zijn die „kromme balken" de „sleden",
en is dat wij „slede" noemen de „bak." N.

Hij reed langs den naasten weg tot aan de
naaste hoeve en vroeg over den drempel heen:

„Is hier ook iemand die mij de teugels kan
afnemen en mijn paard uitspannen?"

Op den vloer speelde een kleine knaap. Deze
antwoordde:

„Er is hier niemand die u de teugels kan
afnemen en uw paard uitspannen."

Toen reed Lemminkäinen langs den mid-
delsten weg naar de middelste hoeve, en vroeg
andermaal over den drempel heen:

„Is hier niemand die mij de teugels kan af-
nemen en mijn paard uitspannen?"

Op de kachel lag een oude vrouw en ant-
woordde korzelig:

„Jawel, hier zijn er genoeg die u de teugels
kunnen afnemen en uw paard uitspannen. Er
zijn er wel duizend, als gij wilt, die in een
oogwenk klaar staan om u weder naar uw
woonplaats terug te brengen. Vóór de zon in
't westen verdwijnt kunt gij daar zijn."

„Die oude verdiende een pak slaag," pre-
velde Lemminkäinen voor zich heen, en hij
hervatte onbekommerd zijn tocht langs den
versten weg naar de verste hoeve. Maar terwijl
hij het erf opreed zong hij:

„Hiisi, sluit den muil der honden,
schuif een grendel voor hun tanden,
dat zij zwijgen, dat zij stil zijn,
terwijl ik den drempel nader."

Toen sloeg hij met zijn zweep tegen den
grond, dat er een stofwolk opdwarrelde in de

lucht. Uit de stofwolk kwam een klein mannetje te voorschijn, dat hem de teugels afnam en zijn paard uitspande. De vroolijke Lemminkäinen ging staan luisteren, en daar hoorde hij, in het gebruik der golven, allerlei tooverspreuken en tooverzangen. Toen hij daarna ter sluiks een blik in het huis wierp, zag hij dat de kamer vol toovenaars en zangers was, die met luider stem Lapsche runen zongen, en de tooverliederen van Hiisi. Toen trad de vroolijke Lemminkäinen de kamer binnen en zeide:

„Lange liederen zijn zelden schoon, en beter is het bijtijds te eindigen, dan midden in 't gezang gestoord te worden.”

Ook de meesteres van Pohja-hoeve was onder de gasten. Toen zij Lemminkäinen zag zeide zij:

„Voorheen had men hier op de hoeve een hond, die waarschuwde als er een vreemdeling aankwam. Wie zijt gij, die zoo stil en onopgemerkt in mijn kamer komt?”

„Ik ben hier niet gekomen om door uw honden verscheurd te worden,” sprak Lemminkäinen. „Toen ik een klein kind was baadde mijn moeder mij driemaal in een zomernacht en negenmaal in een winternacht, opdat ik ieder gevaar zou kunnen trotseeren en iederen tegenstander overwinnen met zang en tooverspreuk, opdat ik een beroemd zanger zou wezen in mijn land, en een bekwaam toovenaar in den vreemde.”

Toen ving hij aan een machtig tooverlied te zingen; zijn oogen schoten vlammen, en uit de plooiën van zijn gewaad sprongen vonken te

voorschijn. Hij zong — en de beste zangers waren arme stumperds, vergeleken bij hem; hij zong, tot zij harde steenen in hun mond kregen. Toen zong hij verder, en betooverde al zijn tegenstanders: zij veranderden in kale vlakten, in onbebouwde akkers, in vischlooze poelen en schuimende watervallen; allen werden betooverd, ouden, jongen, en mannen van middelbaren leeftijd; hielden met hun zwaard en mannen met hun wapentuig. Slechts één spaarde hij, namelijk den blinden herder van Pohja-hoeve. Op diens vraag waarom hij alleen verschoond bleef, antwoordde Lemminkäinen dat hij zich te goed achtte om zoo'n ellendigen stumper aan te raken.

Dit antwoord verbitterde den ouden herder ten zeerste. Hij sloop uit de kamer en legde zich in hinderlaag bij een waterval, en wachtte daar op Lemminkäinen om hem te doden, want op den terugtocht moest hij daar langs komen.

Toen sprak de vroolijke Lemminkäinen tot de meesteres van Pohjola:

„Haal nu uw dochters, en de mooiste daarvan wil ik tot bruid kiezen.”

Maar de boerin van Pohja-hoeve sprak:

„Ik geef u geen van mijn dochters, noch de mooiste, noch de leelijkste, noch de kortste, noch de langste, want gij hebt reeds een vrouw.”

„Kyllikki is mijn vrouw niet meer,” sprak Lemminkäinen; „ik heb haar verstooten. Haal nu je meisjes, dat ik de mooiste van allen uitkieze.”

Maar de boerin van Pohjola zeide dat zij haar dochter aan geen onwaardige geven wilde, en dat hij eerst moest toonen wat hij kon. Zij droeg hem dus op, Hiisi's eland te vangen op Hiisi's uitgestrekte weidevelden.

Toen maakte de vroolijke Lemminkäinen zijn boog en zijn spies in orde, liet zich een paar flinke sneeuwschoenen 1) maken en begaf zich op de jacht. Toen hij de sneeuwschoenen aan had zeide hij, pralend en overmoedig:

„Onder het geheele hemelrond is geen viervoetig dier, dat zich in snelheid kan meten met Lemminkäinen's voortreffelijke sneeuwschoenen!”

Toen wierp hij zijn pijlkoker over den schouder, nam zijn staf en begon de jacht.

Maar het volk van Hiisi had zijn pralerij vernomen. Daarom maakten zij een eland van vermolmd hout; voor den kop namen zij een boomstomp, voor horens een vlierstruik; voor de pooten pijlers van een hek, voor de oogen roode bloemen, en voor de huid denneschors. Dien eland lieten ze vóór Lemminkäinen uit springen tot aan Laplands uiterste grens, waar de wilde rendieren hun jongen grootbrengen.

En de eland liep gelijk hem bevolen was. Maar toen hij dwars door het kamp der Lappen sprong, gooide hij hun soepketels omver, en soep en vleesch en alles viel in 't vuur. Dat bracht een vreeselijk spektakel te weeg. Honden

1) Eigenlijk „slede-schoenen” (ski's), dunne platte houten sleden, die men zich aan de voeten steekt. N.

keften, kinderen schreeuwden, meisjes lachten en oudjes keven.

Maar de vroolijke Lemminkäinen jaagde door veld en bosch, over hoogten en diepten, door heidevelden en moerassen; een eland echter zag hij niet. Zoo kwam hij dicht bij Kalma-hoeve, het duistere doodenrijk; en reeds meende Kalma hem in zijn macht te krijgen. Maar gelukkig ontsnapte hij aan het gevaar. Nu bleef er nog slechts een smalle strook lands over, die ver in Lapland voerde, en ook daarheen begaf zich Lemminkäinen. Maar toen hij naderbij kwam, zag hij het spektakel dat Hiisi's eland teweeg had gebracht, en hij vroeg aan het volk wat dat te beteekenen had, dat de honden keften, de kinderen schreeuwden, de meisjes lachten en de oudjes keven. Toen kwam hij te weten dat Hiisi's eland daar geweest was.

Blij te moede liet Lemminkäinen zijn sneeuwschoenen nu glijden als een slang in het gras; en hij zeide tot het volk dat zij alle volwassen mannen, die er in Lapland te vinden waren, moesten uitzenden om den eland te vangen; alle vrouwen moesten de soepketels schoonmaken, en alle kinderen moesten hout en spaanders rapen, en men moest de ketels maar vast te vuur zetten, want nu zou hij zijn buit vangen!

Hij sloeg zijn eenen voet met den sneeuwschoen uit, en was niet meer te zien, zelfs met het scherpste oog niet. Hij sloeg den anderen voet met den sneeuwschoen uit, — en hij was niet meer te hooren, zelfs met het fijnste oor niet. En toen hij ten derden male uitsloeg stond

hij al naast den eland. Hij bond zijn buit vast met een touw van berketakjes, en zeide, terwijl hij den eland over de gladde huid streefde:

„Dat zal eerst prettig zijn, met mijn jonge vrouw te zitten op dit prachtige vel!”

Maar nauwelijks had hij dit gezegd, of de eland rukte zich los, en begon te loopen over berg en dal, over heidevelden en door dennenbosschen, en was weldra uit het gezicht verdwenen. Toen deed Lemminkäinen een laatste geweldige poging om nogmaals aan zijn buit te geraken. Maar daar brak hij zijn sneeuwschoenen; zijn lans brak ook en zijn staf viel in tweeën.

Daar stond hij nu hulpeloos en machteloos, en verweg galoppeerde de eland, dien hij niet meer bereiken kon.

Toen zag hij in hoe weinig een mensch kan, en was diep verootmoedigd en ternedergeslagen. Hij had nu berouw over zijn pralerij, en riep Ukko aan, des hemels Heer, om hulp bij zijn onderneming. En hij wendde zich zelfs tot Tapio, den heer der wouden, en tot alle andere woudgeesten, met vriendelijke woorden, zeggende:

„Ukko, gij die in de hoogte woont,
waar de witte wolken blinken,
wil den jager die er om smeekt
sterke, lichte sneeuwschoenen schenken,
om des elands spoor te volgen,
in de dikke sneeuw van 't woud,
over de wilde dennenbosschen,
over heide en woeste landen!

Ginds, naar Tapiola's hoeve
wil ik nu mijn schreden richten.
Heil u, dichtbegroeide hoogten!
Heil u, donkre dennenwouden!
Heil u, berkenrijke dalen!
Heil u, groenend' elzenstranden!

Nyyrikki (*Niirikki*), Tapio's knaap,
wijs met een tak mij den weg,
over berg en dal en mosvlakten.
Snijd bast van de boomen,
opdat ik niet verdwale,
wanneer ik jaag naar buit
in uw vaders groen gebied!

Vriendelijke Vrouwe des wouds,
Mielikki (*Mjlikki*), eerwaarde moeder,
die in groene zalen woont,
gij die mij heil kunt schenken!
Geef dat het wildbraad zich
niet in duistere hoekjes verberge,
ver van des jagers speer!

Om mijnentwille, goede vorstin,
Neem den gouden sleutel van uw zijde,
en open uw rijke voorraadschuur,
open ze voor den armen jager!
En zend hem ook, hij smeekt er om,
een van uw lieve dochters!

Lieve, mooie meisjes van het bosch,
zet de honingzoete fluit aan uw lippen,

opdat de Vrouwe des wouds vriendelijk ge-
 [stemd worde,
 opdat zij gewekt worde uit haar sluimer,
 en mij rijke geschenken zende.
 Want zij hoort niet naar mijn stem,
 zij sluit voor mijn beden haar hart."

Zoo zong hij terwijl hij door het woud voort-
 schreed. Den derden dag kwam hij bij een
 hoogen heuvel. Toen hij daar stond en zijn
 oogen noordwaarts wendde, zag hij in de verte
 Tapiola's hoeve achter wijde heidevelden, aan
 den voet van een dicht begrooiden berg. Hij
 naderde de gulden poorten, maar zag tot zijn
 groote droefenis, dat al het volk daar zat in
 zijn slechtste dagelijksche kleeren, en er zich
 niet om bekommerde dat een vreemde een
 beroep deed op zijn mildheid. Toen begon hij
 opnieuw te smeeken in de aandoenlijkste be-
 woordingen, zeggende:

„Toen ik voorheen uitging in het woud,
 vond ik drie burchten in het woud:
 de een van hout, de ander van steen,
 en de derde van elpenbeen.
 In iederen muur van ieder slot
 waren zes vergulde vensters.
 Ik keek door die gouden vensters,
 staande heel dicht bij den muur.
 Tapio zag ik, den heer des wouds,
 en Tapiola's meesteres;
 Tallarvo, zijn jonge dochter,
 en ook Tapio's bedienden.

Zij glansden allen van goud
 en van zilverbestikte kleederen.
 En der wouden heerscheresse,
 Tapio's lieve gemalinne,
 droeg een zwaren gouden armband,
 gouden ringen aan de vingers,
 gouden sieraad op het voorhoofd,
 gouden spangen in de lokken,
 gouden hangers in de ooren,
 om den hals een kostlijk paarlinoer.

O, wees mild, gij meesteresse,
 moeder van het rijke woud!
 Leg toch uw beide hooischoenen af,
 leg ze af, uw schoenen van berkeschors,
 leg ze af, uw werkdagskleeren,
 kleet u in de kleederen der vreugde.
 Trek de kleederen aan waarin men geschenken
 [geeft,
 draag ze al de dagen dat ik hier jaag
 in uw groene velden.
 Ver blijve het uur van den dag
 waarop gij mij geen buit schenkt.
 Want het valt zwaar, tegen den avond
 met leege handen te komen uit het bosch!"

Zoo ging Lemminkäinen den eenen dag voor
 den anderen na op de jacht, zong een lied in
 een boschje, een ander op de heide, een derde
 in 't moeras; en zoo vermurwde hij het hart
 van de Vrouw van het woud, en ook van den
 Heer des wouds, Tapio, en van alle woudjonk-
 vrouwen. Zij verdreven nu Hiisi's eland uit zijn

schuilplaats achter den Tapioberg, en dreven hem tot voor de voeten van den jager. De vroolijke Lemminkäinen wierp zijn snoer om den nek van den eland, en deze was nu ten tweedenmale zijn gevangene.

Toen begaf hij zich met zijn buit naar Pohjola, en begeerde nu de beloofde bruid. Maar de meesteres van Pohjahoeve beval hem eerst den hengst van Hiisi te temmen, voordat zij hem haar dochter gaf. Zelfs dat gelukte den vroolijken Lemminkäinen, toen hij Ukko bad zijn hagel te doen neerkomen op den hengst en aldus zijn woesten zin te bedwingen. Maar nu kreeg hij de mooie Pohjadochter nòg niet. Eerst moest hij nog een derde proefstuk afleggen, namelijk: een zwaan neerschieten van den Tuoni-waterval (*Tivooni*), en dat met het allereerste schot.

De vroolijke Lemminkäinen nam zijn boog en pijlkoker en begaf zich op weg. Maar bij den Tuoni-waterval lag Pohjola's blinde herder nog altoos op de wacht; en toen Lemminkäinen aankwam, nam hij een slang uit het water en doorboorde daarmede Lemminkäinen's hart. Lemminkäinen ontwaarde een doodelijke pijn in zijn zijde, en klaagde:

„O, als mijn moeder wist wat haar zoon is overkomen! Gewis zou zij hem ter hulpe snellen en hem redden van het noodlot, zóó jong de duistere treden van het doodenrijk te moeten afklimmen!”

Maar Pohjola's herder wierp hem in den stroom, en verwondde zijn lijk met zijn zwaard.

Lemminkäinen's Moeder.

Bij Lemminkäinen thuis wachtte men met spanning op nieuws van den afwezige. Iederen dag die aan den hemel gloorde, vroeg de bekommerde moeder: „Waar mag hij zoo lang toeven?” Maar zij wist niets van zijn wegen. Misschien dwaalde hij door diepe wouden en over paarsbruine heidevelden; misschien zeilde hij ver op de wijde zee; misschien kampte hij in fellen krijg, waar bloed vloeit van weerszijden.

Kyllicki, de jonge vrouw, onderzocht iederen morgen en iederen avond of er ook bloed droop uit den borstel; totdat zij op een dag bespeurde dat er heldere roode druppels uit leekten. Toen Lemminkäinen's moeder dit vernam, begon zij van angst en verdriet luide te snikken. Zij nam de plooiën van haar gewaad bijeen en begaf zich op weg om haar zoon te zoeken. Met groote springpassen legde zij heel den langen weg naar Pohjola af. Maar waar zij ging, daar boog de grond onder haar zwaren tred; de heuvelen zonken, de dalen rezen, en de hooge bergen sidderden.

Toen de beangste moeder op Pohjahoeve kwam, vroeg zij naar haar zoon. Louhi, de boosaardige meesteres der hoeve, zeide dat zij niets van hem wist. Misschien, zeide zij, was hij door een wolf of een beer gedood terwijl hij huiswaarts ging. Maar zijn moeder antwoordde dat geen wolf of beer haar zoon vermocht te dooden; den wolf wurgde hij met zijn vingers en

den beer wierp hij ter aarde met zijn vuist. Ten laatste zag Louhi zich gedwongen de waarheid te bekennen, en te zeggen dat zij hem er op uit had gezonden om een zwaan van den Tuoni-waterval te schieten, en dat er zeker een ongeluk was gebeurd, daar hij niet terug was gekomen.

Toen snelde de moeder door bosch en veld om den verlorene te zoeken. Door wijde moerassen ging zij en door dichte bosschen; zij zocht in het water en zocht in de lucht, zij lichte steenen op en schoof het riet ter zijde, — maar alles te vergeefs. Zij ondervroeg de boomen, de bergpaden, de maan aan den hemel, maar zij konden het haar niet zeggen. De pijnboom zei dat hij genoeg te denken had over zich zelf en zijn ongelukkig lot, want hij wist nooit wanneer men komen zou en hem nederhouden; het bergpad zeide dat het een ongelukkig bestaan was, steeds door menschen en dieren te worden vertreden; en de maan klaagde dat zij den geheelen nacht eenzaam moest dwalen langs den blauwen hemel, en stralen bij koude en vorst, maar dat zij haast niet werd opgemerkt in den helderen zomernacht. De eenige die zich over haar ontfermde, was de zon, voor wier helderen blik niets verborgen blijft. Van haar kwam zij eindelijk te weten dat haar zoon vermoord lag in de bruisende wateren der Tuoni.

Toen snelde zij naar den smid Ilmarinen en smeekte hem een ijzeren hark te maken met een schacht van vijfhonderd vadem lang, en

de hark zelf moest honderd vadem lang zijn. Toen de hark klaar was ijde zij weder naar de Tuoni. Maar terwijl zij met de hark in den stroom begon te dreggen, bad zij de zon om haar heetste stralen te zenden naar de ongest-vrije Tuoni-hoeve, en de bewoners te doen verzinken in een diepen slaap, zoodat zij haar niet konden hinderen in haar voornemen. De zon deed wat zij vroeg, en weldra lagen al de bewoners van Tuoni-hoeve in een diepen slaap: de jongeren met hun zwaard, de mannen van rijpen leeftijd met hun spies, de ouden met hun staf.

Toen dregde zij in den vloed, stroomafwaarts, stroomopwaarts en dwars er over heen, en zelf stond zij tot aan het middel in het water. Eerst haalde zij slechts zijn hoed, zijn kousen en zijn rok op, en dat bedroefde haar bitter; maar eindelijk werd haar moeite beloond. Iets zwaars bleef hangen op de tanden van de reek, en toen zij dat uit het water ophaalde herkende zij haar zoon, wel is waar stijf en levenloos, maar hij was het toch! Menigeen zou den moed hebben laten zakken, zoo hopeloos was zijn toestand. Maar Lemminkäinen's moeder hield teeder de wacht over den verongelukte, verbond zijn wonden, en riep de machten der natuur aan om bijstand. Weldra zag zij, tot haar onuitsprekelijke vreugde, dat hij tot het leven terugkeerde. Maar nog lag hij daar machteloos ter neer, niet in staat een woord te uiten. Toen riep zij een bij en sprak:

„Mehiläinen, kleine vogel,
koning van de teere bloemen,
vlieg naar Metsola, en haal mij
honing voor mijn zieken jongen!
Vlieg, en zamel fijne druppels,
uit de teerste bloesemknoppen,
en uit zilvergrijze halmen.”

En Mehiläinen, de kleine vlijtige bij, vloog weg naar het bekoorlijke Metsola en haalde er heilbrengenden honing vandaan. Daarmede bestreek Lemminkäinen's moeder haar zieke. Maar toen dat nog niet hielp, smeekte zij de bij om over negen kleine zeeën te vliegen naar een eiland dat midden in de groote zee lag. Daar vandaan kreeg men krachtige geneesmiddelen. Maar toen dat ook niet hielp, zond zij de bij uit om over de maan, onder de zon en tusschen de sterren door op te vliegen naar den negenden hemel, waar Gods zaligen wonen. Daar zouden zeker heerlijke geneesmiddelen te vinden zijn, in gouden flesschen en zilveren schalen. De bij vloog en vloog met haar kleine wickjes, den eersten dag tot aan het voorhoofd van de maan; den tweeden dag tot aan den schouder van Otava (*Ootawa*), 1) en den derden dag tot aan den rug van het zevengesternte; en steeds verder tot in de woningen van den almachtigen Schepper. En ditmaal eindelijk gelukte het der moeder haar zoon tot het bewustzijn terug te roepen.

1) Dit is het sterrenbeeld dat wij „Kassiopeia“ noemen, en dat nu bij de Zweden de „Karelswagen“ heet.
N.

Nu wilde de vroolijke Lemminkäinen dadelijk weer naar Pohjola gaan, maar de moeder raadde het hem af, en smeekte hem met haar naar huis te gaan.

En toen de oude Wäinämöinen hoorde van Lemminkäinen's ongeluk en redding, zeide hij dat niets op aarde sterker is dan eener moeder zorg, en niets machtiger dan eener moeder liefde.

Wäinämöinen bouwt een Boot met zijn Gezang.

De oude Wäinämöinen, de onsterfelijke zanger, wilde eens een boot timmeren op het strand. Maar daartoe ontbrak het hem aan het noodige hout. Toen zond hij den jongen Sampsa Pellervoinen, — dezelfde die hem geholpen had de aarde met boomen en struiken en kruiden te bekleeden — uit om een boom te zoeken die geschikt was om er zijn boot van te bouwen.

Sampsa Pellervoinen nam een gouden bijl met koperen schacht, en begaf zich naar het bosch. Daar vond hij een grooten esp en wilde dien omhakken. Maar de esp zeide dat zijn hout maar slecht deugen zou voor een boot, want reeds knaagden de wormen onder zijn bast. Toen ging hij verder noordwaarts en kwam bij een geweldigen den. Maar toen hij dien wilde vellen, zei de den dat zijn hout niet deugde voor een boot, omdat hij inwendig vermolmd was, en de raaf had zitten krijschen op

zijn takken. Toen ging Sampsa Pellervoinen nog dieper in het bosch, zuidwaarts, tot hij ten laatste een eik vond, wiens wedergade hij nog nooit had gezien. De maan rustte op zijn takken en de zon draaide om zijn stam rond. Weldra had hij den machtigen boom geveld, en tot planken en balken gehouwen, en zoo kreeg Wäinämöinen hout voor zijn boot.

Toen begon Wäinämöinen door gezang zijn boot te bouwen. Bij den eersten zang voegde de bodem zich samen; bij den tweeden vormden zich de wanden van het schip, en bij den derden ontstond de achtersteven. Maar nu hij de boot voltooiën wilde, ontbraken hem drie woorden, die hij zich maar niet kon te binnen brengen.

Toen doodde hij een menigte zwanen en andere vogels, en zocht de drie woorden in hun lichamen. Maar hij vond ze niet.

Toen doodde hij, een menigte vossen en eekhoorns, maar ook bij hen vond hij de woorden niet die hij zocht.

Toen besloot hij te gaan naar Tuonela, het doodenrijk, om ze daar te zoeken. Zeven dagen lang wandelde hij door een dicht boschje, en nog zeven dagen door een bosch van hagedoorns.

Toen kwam hij in een dal, dat slechts begroeid was met knoestige vlierstruiken. Zeven dagen trok hij door deze wildernis en kwam ten laatste bij de Tuoni-rivier, die rond om het doodenrijk loopt. Toen riep de oude Wäinämöinen dat men hem een boot zou brengen, zoodat hij de rivier kon oversteken.

Maar Tuoni's dwerghachtige dochter, die op

den oever de wasch stond te spoelen, zeide dat hij geen boot kon krijgen, indien hij niet meedeelde waarom hij naar Tuonela kwam vóór dat hij dood was. Toen trachtte Wäinämöinen haar met allerlei praatjes om den tuin te leiden; maar toen hij zag dat zij zich niet liet beetnemen, vertelde hij haar wat hij zocht. Toen kwam zij met een boot en zette Wäinämöinen over, nadat zij hem te vergeefs had aangeraden om te keeren; want velen waren reeds naar Tuonela's dreven gekomen, maar slechts weinigen waren daarvan teruggekeerd.

De meesteres van Tuonela, de oude Tuonetar, haalde een kan bier en bood Wäinämöinen een dronk. Maar de kan was vol kikvorschen en larven, en Wäinämöinen weigerde haar te ledigen; „want,” zeide hij, „bier bedwelmt, en wie het drinkt verliest er zijn verstand bij.” Toen deelde hij haar zijn boodschap mede en verlangde de drie woorden te ontvangen. De meesteres van Tuonela zeide dat Tuoni nooit zijn macht met iemand deelde, en dat Wäinämöinen nu een gevangene van het doodenrijk was, en nooit meer naar zijn land zou terugkeeren.

En des nachts knoopte het Tuoni-olk een net van ijzer- en koperdraad, en de Tuoni-zonen zetten het uit in de rivier, zoodat Wäinämöinen niet kon ontsnappen. Toen veranderde de oude runenvader zich in een larf, en sloop zóó door de mazen van het net.

Daar Wäinämöinen zelfs in Tuonela de woorden niet had kunnen vinden die hij zocht, be-

sloot hij den ouden reus op te zoeken, Antero Wipunen (*Antero Wipoenen*), die reeds sedert vele jaren dood was. Maar om daar te komen moest hij eerst over een veld van naaldenspitsen gaan, dan oversnijdende zwaarden, en ten laatste over scherpe bijlen. De oude Wäinämöinen ging toen naar den smid Ilmarinen, en verzocht hem schoenen, wanten en een kleed van ijzer voor hem te maken, benevens een ijzeren stang. En toen hij dat alles had begaf hij zich op weg naar Wipunens graf. Hij kwam gelukkig over de naaldenpunten, de zwaardspitsen en de bijlscherpen, en vond den dooden reus. Maar deze was reeds zoolang dood, dat er een espenbosch was gegroeid boven zijn schouders, een berkenbosch boven zijn hoofd, een rand van elzen om zijn kin, een wirwar van vlierstruiken op de plaats van zijn baard, en dennen en pijnboomen over zijn heele lichaam. Wäinämöinen velde heel dit jongbosch met zijn zwaard. Toen stiet hij zijn ijzeren stang in de keel van den reus, zoodat deze uit zijn langen slaap ontwaakte en in het ijzer beet. Maar hij kon het niet doorbijten, want inwendig was de staaf van hard staal. Daarop daalde Wäinämöinen neder in de keel van den reus, die hem inslikte. Het zwaard dat Wäinämöinen aan zijn zijde droeg, hinderde hem daarbij niet in 't minst. Maar Wäinämöinen maakte in de maag van den reus een smidse van zijn stalen kleed. Van de mouwen maakte hij een blaasbalg, van de broekspijpen een aambeeld en van de ellebogen een hamer. Daar klopte en hamerde hij nu, totdat de rook en

de vonken en de vlammen uit Wipunens hals naar boven vlogen. Nu werd het den reus een beetje wonderlijk te moede, en met gezang en bezweringen trachtte hij zich van dien last te bevrijden. Hij zong van den oorsprong van ziekten en kwalen, en vermaande zijn kwaal om uit te wijken naar Kipuvuori (*Kiepoewoe-oori*) den berg waar de ziekten vandaan komen. Maar Wäinämöinen smeedde en hamerde uit al zijn macht, en liet zich niet storen, en dreigde dat hij zijn smidse zou verplaatsen midden in het hart van Wipunen, als deze hem niet de drie woorden zeide waarnaar hij zocht. Toen gaf de reus eindelijk toe, en begon te zingen van aller dingen oorsprong. Hoe met toestemming van den Schepper de lucht van zelf ontstond, het water zich afscheidde van de lucht, het land oprees uit het water, en op het land allerlei planten begonnen te groeien; hoe daarna zon en maan werden geschapen, hoe de hemelpijlers oprezen en het firmament werd bezaaid met sterren. Dat was een machtig lied, zooals niemand het in onze dagen zingen kan. De zon en de maan daalden van den hemel neder om toe te luisteren, en de golven der zee bleven stilstaan in heur vaart.

Daar hoorde nu Wäinämöinen een menigte diepzinnige tooverwoorden, en onder deze de drie waar hij zoo lang naar had gezocht. En hij verliet zijn duister verblijf, en kwam onge-deerd weer in de vrije lucht.

Maar toen sprak de oude Antero Wipunen: Het was goed van u dat gij kwaamt, maar

in waarheid nog beter dat gij weer heenging, gij oude, wijze Wainämöinen!"

Nu kostte het Wainämöinen niet de minste moeite meer zijn boot klaar te krijgen, en binnen kort wiegelde het nieuwe vaartuig op de golven, zonder dat zijn bouwmeester zijn bijl had hoeven te gebruiken of zelfs een enkelen spaander af te houden.

Wainämöinen en Ilmarinen gaan op Bruidstocht naar Pohjola.

Wainämöinen kon de schoone jonkvrouw daarginds in het sombere Pohjola maar niet vergeten. Hij tooide zijn nieuw vervoermiddel met kostbare tapijten en den voorsteven met verguldsel. Toen richtte hij den mast op, heesch het zeil, zette zich aan het roer, en wendde den steven naar de blauwe diepte. Maar hij vergat niet des Schéppers hulp in te roepen voor de lange reis over de schuimende golven. Wind en golven stuwden hem lustig voort, en weldra verdween de kust van zijn land onder de kim.

Juist was Annikki (*Annikki*), de zuster van Ilmarinen, bezig op het stránd met de wasch te spoelen. Terwijl zij op den langen vlonder stond, liet zij haar blikken glijden over de wijde zee, die in de morgenzonnestralen schitterde en blonk. Daar zag zij in 't zuiden een donkere stip op het water, en verwonderde zich wat dat wel zijn kon. Als het een kudde ganzen of een zwerm eenden was, dan hadden ze nu al een

eind ver de lucht in moeten zijn. Was het de rug van een geweldigen zalm, dan had hij nu al moeten verdwenen zijn in het diep, en was het een klip, dan moesten de golven daar tegen schuimend breken. Maar weldra kwam de boot naderbij en gleed langs de brug heen waarop Annikki stond. Toen herkende zij den ouden Wainämöinen en vroeg hem waarheen de tocht ging.

„Zalm visschen,” antwoordde hij. Maar Annikki liet zich niet in 't ootje nemen en zei:

„Nu spreekt ge de waarheid niet, oude! Als mijn vader destijds uit visschen ging, dan was hij anders toegerust. Zijn boot was vol netten en lijnen en ankersteenen en lange staken.”

„Nu dan, ik ga wilde eenden schieten in de smalle sond,”¹⁾ zei Wainämöinen toen.

„Nu hou-je me wéér voor den mal, oude Wainämöinen,” zei het meisje. „Als mijn vader op de wilde eendenjacht ging, dan nam hij zijn goeden boog meê, en zijn snellen hond, die met een ketting vast lag aan den mast. Kom, zeg nu zonder uitvluchten: waar gaat de vaart naar toe?”

Maar Wainämöinen wilde zijn plan nog niet blootleggen, en zei ontwijkend:

„Wel, indien ik eens ten strijde toog, naar den wilden krijg, waarin den mannen het bloed langs de knieën stroomt?”

„Ik weet wel hoe men ten strijde trekt,” antwoordde Annikki. „Wanneer mijn vader ten

1) Sond = zee-engte. N.

krijg uitging, had hij honderd man aan de rociëriemen en duizend die met hem mede trokken; en boven de wanden van het schip uit blonken de helmen en zwaarden."

Toen zei de oude Wäinämöinen eindelijk, dat hij haar alles vertellen zou, indien zij bij hem wilde komen in zijn boot. Maar dat wilde zij niet; en zij bedreigde hem, dat zij den zuidenwind zou vragen zijn boot te doen omkantelen, indien hij niet spoedig de waarheid zeide. Toen sprak Wäinämöinen dat hij maar een grapje met haar had willen maken, dat zijn tocht naar Pohjola ging, en dat hij de mooie Pohjola-dochter als bruid ging werven.

Toen Annikki dat hoorde, liet zij haar wasch op het strand liggen, en snelde naar haar broeder. Zij vond hem bezig in de smidse, die vol roet en rook was.

„Broeder mijn," riep, zij hem toe, „als je mij belooft dat je voor mij zult maken een weefspoel van goud, en oorhangers en ringen van goud, en zes gouden gordels, dan zal ik je een goed nieuwtje vertellen!"

Dat beloofde Ilmarinen, mits het nieuwtje waarlijk zooveel waard was.

Toen sprak Annikki:

„Herinner je je nog de mooie Pohja-dochter, die je tot je vrouw had willen maken, levenslang? Hier sta je van den morgen tot den avond te smeden en te hameren, hier besla je je paarden het heele voorjaar door, en den heelen winter door maak je je sleë in orde, om op den bruidstocht te kunnen gaan. Maar intusschen

komen zij die er wat vlugger bij zijn, en halen je je bruid voor den neus weg. De boot van den ouden Wäinämöinen kleift reeds de golven, en weldra ligt zij vóór Pohja ten anker!"

Toen werd het den smid Ilmarinen angstig te moede, en hij wierp tang en hamer op den grond.

„O lieve zuster mijn," sprak hij ten laatste, „gaarne wil ik alles voor je maken wat je hebben wilt, als je de badkamer wilt warmstoken en mij een bad bereiden, zoodat ik het roet en den rook van den winter van mijn lijf kan wasschen. Want nu wil ik ook naar Pohjola ijlen, eer een ander mij vóór is."

Annikki maakte nu in de badkamer een vuur van takken die door wind en storm waren afgewaaid, nam steenen uit een schuimenden waterval en legde die op de kachel; als zij dan heet waren kon zij er water op gieten om damp te krijgen voor het bad. 1) Het water haalde zij uit een stroomende beek in het bosch, en den badborstel bond zij samen van fijne berketakjes. Toen het bad klaar was riep zij haar broeder. En de smid nam een grondig bad, en toen hij daarna in de kamer kwam, was hij nauwelijks meer te herkennen, zoo veranderd was hij. Toen trok hij zijn beste kleederen aan: zachte wollen kousen aan de voeten, — zijn moeder had ze zelf gebreid toen ze nog een jong meisje was. Daarna fijne lederen schoenen, óók door zijn

1) In die noordelijke streken gebruikt men bij voorkeur damp-baden. Het is een oud Germaansch gebruik.
J. M. v. d. H.

moeder vervaardigd in haar jonge jaren. Voorts een kniebroek van fijn laken, ook die had zijn moeder genaaid. Daarover heen trok hij een blauw jak aan, met bruine voering; daarover weder een mooien gewatteerden rok met fijn laken omboord, en ten slotte deed hij een geborduurd wollen gordel om, eveneens door zijn moeder gemaakt. Daarbij kwamen nu nog een paar prachtige wanten uit Lapland, en een hooge muts, die zijn vader had gekocht toen hij bruidegom was. Daarna spande hij het beste paard voor de beste slede, en tooide het tuig met klinkende bellen, zoodat de jonge meisjes schik zouden hebben in het helder getinkel. In de slede werd een berehuid uitgespreid waarop Ilmarinen zitten kon, en een veelkleurig zeshondevel hing over den slederand heen.

Toen alles nu zoo klaar was voor de afreis, riep de smid Ilmarinen Ukko aan om een weinig sneeuw op de velden, zoodat zijn slede vlug en gemakkelijk vooruit kon. En Ukko verhoorde zijn gebed en zond een kleine sneeuw-bui, zoodat het groene gras en de bruine heide werden bedekt met sneeuw. Nu ging Ilmarinen in de sleê zitten, op de prachtige berehuid, klapte met de zweep, en reed ijlings weg langs het bruisende zeestrand.

Toen hij zoo drie dagen gereden had, zag hij Wäinämöïns vaartuig op de golven zwalken. Weldra kwamen de beide mannen in het bereik van elkaars stemmen, en zij besloten den verderen tocht tezamen af te leggen, en in allen vrede samen te vrijen naar de schoone Pohja-

dochter. Dien zij zelf koos, die zou haar echtgenoot worden; maar de afgewezen vrijer zou daarom geen wrok koesteren jegens zijn gelukiger mededinger. Nadat zij de zaak aldus tot wederzijdsch genoegen hadden geschikt, voeren ze verder, de oude Wäinämöïnen over zee in zijn boot, en de smid Ilmarinen over land in zijn slede.

Het duurde niet lang of men hoorde de wachthonden blaffen daar ginds in het donkere en koude Pohjola. Toen gebod de meester zijn dochter om eens te gaan zien waarom de honden aansloegen.

„Ik heb geen tijd, lieve vader,” antwoordde de dochter. „Ik moet naar den veestal gaan zien; en ook is het meel nog niet gemalen en gezift. En de molensteen is zwaar en meisjes-handen zijn maar klein en zwak.”

Maar toen de honden al maar blaften, verzocht de meester zijn vrouw om toch eens te gaan zien wat er aan de hand was.

„Ik heb geen tijd om te gaan,” antwoordde zijn vrouw. „Ik moet eten koken voor het heele gezin, en deeg kneden en brood bakken.”

„Die vrouwen hebben ook nooit tijd, al zitten ze den geheelen dag op de bank zonder iets te doen,” bromde de boer, en gelastte zijn zoon, te gaan zien.

Maar de zoon had óók geen tijd. Hij moest zijn bijl gaan slijpen en hout hakken en klein maken, en een houtmijt opstapelen. Maar daar de hond nu luidkeels begon te blaffen, ging de boer zelf naar buiten op het erf, en toen

hij den kant uitkeek waarheen de honden blaf-ten, zag hij op zee een boot met volle zeilen op de hoeve aanstevenden, en op het strand, langs den boschrand, een slede in vollen draf aanrennen. Toen ging hij weer in huis en vertelde wat hij gezien had. Nu werd er een tak van een sorbeboom op het vuur geworpen. Kwam daar bloed uit gesijpeld, dan zou dit een teeken zijn dat de vreemden met vijandelijke oogmerken kwamen; kwam er water, dan beduidde dat dat hun bezoek van vriendschappelijken aard was. Doch zie! er sijpelde honing uit den tak, en dit beteekende dat de vreemden kwamen om naar een bruid te vrijen.

Nu ging de boerin van Pohjola naar buiten om te zien wie de vreemden waren. Zij herkende den ouden Wäinämöinen, die bij het koperen roer in zijn mooie boot zat, en zij herkende ook den smid Ilmarinen, die zijn prachtige slede mende. Zij ging toen de kamer binnen, en waarschuwde haar dochter den ouden Wäinämöinen tot bruidegom te nemen, want zijn boot was zwaar bevracht met schatten en kostbaarheden. Den smid Ilmarinen moest zij maar afwijzen, die was arm. Zodra de mannen de kamer binnentraden moest zij de bierkruik vullen en aanbieden aan hem dien zij koos, en dat zou natuurlijk Wäinämöinen zijn.

Toen antwoordde haar de schoone Pohjadochter:

„O moeder mijn, behoedster mijner kinderen! Met rijkdommen ben ik niet te winnen, en de wijsheid van een ouden man wekt mijn

liefde niet. Dien zal ik kiezen die met zijn mannelijke schoonheid mijn hart bekoort. Daarenboven is den smid Ilmarinen mijn hand reeds toegezegd toen hij Sampo smeedde.”

„Dom kind,” sprak toen de moeder, „geef je nu de voorkeur aan een armen smid, die den geheelen dag vol roet en met een bezweet voorhoofd in zijn smidse staat te hameren?”

Intusschen was de oude Wäinämöinen het eerst afgestapt en trad nu de kamer binnen. Hij deed zijn aanzoek in welgekozen woorden, maar in plaats van te antwoorden vroeg de schoone Pohjadochter hem spijtig: of hij reeds een boot had gebouwd van de splinters van haar spinrokken. Wäinämöinen antwoordde dat de boot die hij gebouwd had daar buiten op het strand lag, en dat deze boot haars gelijke niet had op de wereld, om het even of de wind meê of tegen was.

Maar de schoone Pohjadochter zeide dat zij geen zeelieden kon uitstaan, en dat zij nooit zijn vrouw wilde worden.

Nu was ook de smid Ilmarinen uitgestapt en trad de kamer binnen. Toen bood men hem de bierkruik tot een welkomstdronk. Maar Ilmarinen antwoordde beleefd dat hij geen droppel proeven zou voordat hij zijn jonge bruid te zien kreeg; want de schoone Pohjadochter had de kamer reeds verlaten. Maar de moeder zei dat zij nog niet klaar was; zij had nog geen schoen aan den eenen voet en nog geen kous aan den anderen, en eerst dan zou hij haar te zien

krijgen, als hij een akker vol giftige adders had omgeploegd.

Toen ging hij de jonkvrouw zelf opzoeken en vertelde haar welk antwoord men hem gegeven had. Zij gaf hem den raad zich een ploeg van goud te smeden, dan kon hij zonder gevaar het zware werk volbrengen. Hij deed dat en voorzag zich tevens van ijzeren schoenen en wanten, en terwijl hij ploegde zong hij bovendien een tooverlied tegen slangen en alle kruipend gedierte, en bedreigde hen, dat hij Ukko zou smeeken hun kop te splijten met ijzerhagel, als zij zich niet terug trokken in hun holen.

Maar toen de akker geploegd was, werd hem opgedragen Tuoni's beer te vangen. Ook dat gelukte hem, daar hij, op raad van de jonkvrouw, zich een halster smeedde van ijzer, op een steen tusschen drie watervallen. Een van de dochters der natuur, die over de nevelen heerschte, zeeftde toen een fijnen nevel over de velden uit, zoodat hij het dier onbemerkt kon naderen en het met den stalen halster vangen.

Ten laatste moest hij nog een derde werk uitvoeren, namelijk een geweldigen snoek uit de Tuoni-rivier vangen, zonder net of angel of ander gereedschap. Wederom vroeg hij de jonkvrouw om raad, en deze zeide hem een ijzeren adelaar te smeden, met stalen klauwen, en vleugels zoo breed als de rand van een boot. Dat deed Ilmarinen; hij zette zich op den rug van den adelaar en liet hem naar de Tuoni-rivier vliegen. Daar moest hij eerst een zwaren strijd uitvechten met een boosaardigen watergeest, en

ten laatste met den geweldigen snoek zelf, wiens muil zoo wijd was als drie watervallen, wiens tanden zoo lang waren als de schacht van een hark, en wiens rug zoo breed was als de bodem van zeven booten. Maar de adelaar was ook niet zoo klein, want zijn tong was zoo lang als zes speerschachten, en zijn klauwen waren zoo lang als vijf zeisen; en den adelaar gelukte het ten laatste het ondiep te vangen. Den eersten keer dat hij den snoek trachtte te grijpen, gingen zijn klauwen tot op den bodem, en haalden het slib van uit de donkere diepte op tot aan het watervlak. Den tweeden keer zette de adelaar zich met één poot schrap tegen een berg, en lichtte met den anderen den snoek boven het water uit; maar zijn klauwen gleden uit op de gladde schubben van het dier. Vuur en vlammen spuwend beproefde de adelaar het nóg eenmaal, greep den snoek, en hield hem beet, en verbrandde zich zelf en zijn buit in een reusachtig vuur. Maar Ilmarinen bracht den kop van den visch als een zegeteeken naar Pohjola.

Nu hij zijn drie werken had volvoerd, kreeg hij eindelijk de toestemming van de boerin van Pohjola-hoeve. Men sprak er lang over, 's avonds bij het haardvuur, en men verwonderde zich dat de vrijers den weg hadden gevonden naar hun huis. Maar een goed gerucht loopt de wereld rond, en het gerammel van den weefstoel klinkt veel verder dan de haag van het erf. En al sloot men de meisjes op in een steenen toren midden in de zee, dit zou voor de vrijers geen beletsel zijn. Want:

al de vrijers van het land
zijn menschen met hoog opgeslagen helmen,
op paarden met staalharde koppen.

Zoo werd er op Pohja-hoeve gepraat en geschermt, en al de smart en het verdriet van het lange wachten werden vergeten. Maar de oude Wainämöinen keerde bedroefd en ter neer geslagen terug naar zijn huis, en hij deed zich zelf de bitterste verwijten dat hij geen vrouw had gezocht in zijn jonge jaren, in den zomer zijns levens. En aan komende geslachten gaf hij den raad, dat de ouden van dagen geen aanspraak moeten maken op jeugd en schoonheid, vooral niet wanneer er een jongere mededinger is.

Bruiloft op Pohja-hoeve.

Nu was er volop werk op Pohja-hoeve, want de bruiloft zou gevierd worden met pracht en praal. Men liet een os halen, wiens gelijke nooit aanschouwd was. De horens waren honderd vademmen lang, en een zwaluw moest een heelen dag vliegen om van den eenen hoorn naar den anderen te komen. Zulke groote ossen worden er in Finland niet meer gevonden, ten minste niet zóó groot. Honderd man trokken aan zijn hoorns en duizend aan zijn muil, toen hij naar de hoeve gebracht werd.

Maar nu was het de vraag waar men een man zou vinden die zulk een os kon slachten. In heel Pohjola werd er zoo een niet gevonden,

dus liet men er een komen uit Karelië. Die ging recht op den os af om met zijn knots zijn breed voorhoofd te treffen. Maar de os schudde even met den kop en dreigde even met zijn geweldige oogen, — daar schrok de man zóó van, dat hij in den eersten den besten boom klom. Daar kwam uit zee een kleine man oprijzen, niet grooter dan een duim. Zoodra hij den os zag ging hij er op af, greep hem bij de horens en deed hem neerknielen. Toen slachtte hij hem. De os leverde wel honderd vaten vleesch en honderd vademmen worst.

Tegelijkertijd werd er op Pohjola een nieuwe bruiloftsmaal gebouwd; die was zóó hoog, dat als de koekoek op het dak riep, men dat ternauwernood beneden hooren kon; en als een hond blafte vóór aan 't gebouw, dan kon men dat aan de achterdeur niet hooren. Daar werd nu het bruiloftsbier gebrouwen van koren en hop. Den heelen zomer werd er gebrouwen: heele bosschen werden onder de brouwketels verbrand, heele beken werden er in de ketels geleege, en de opstijgende rook was zoo dik en zwart, dat hij heel Pohjola omhulde en een wolk vormde over heel Karelië. En al het volk zag den rook en vroeg wat dat wel wezen kon; want hij was te zwaar om te komen van een vuur, zooals de herders er wel een aansteken in het bosch, en te licht om van een kriegsbrand te komen. Ook de moeder van Lemminkäinen zag den rook, toen zij op een vroegen morgen water ging halen aan de bron. Zij liep gauw naar huis om het aan haar zoon te vertellen,

en de vroolijke Lemminkäinen ging er zelf op uit om te zien wat dat toch wel zijn kon. Toen zag hij dat de rook opsteeg van Pohja-hoeve en hij was innerlijk blijde, want hij dacht dat de boerin van Pohjola nu eindelijk de bruiloft aanlegde voor hem.

Daarna zette de boerin van Pohjola den ketel te vuur om te koken en de koekepan om te bakken, en zij bakte heerlijke bollen en prachtige koeken, zoodat er geenerlei genot en lekkernij zou ontbreken op het groote bruiloftsfeest.

Toen nu alles in orde was, werd het kleine dienstmeisje van Pohja-hoeve uitgezonden om de gasten te nooden. Zij moest noodigen de ouden en de jongen, de armen en de rijken, de kreupelen, de lammen en de blinden, in één woord: al het volk van Pohjola en Kalevala, en vooral den ouden Wainämöinen, als zanger aan den bruiloftsdisch. 'Alleen Lemminkäinen mocht zij niet vragen, omdat hij altoos klaar stond om twist en krakeel te maken, en reeds meermalen vóór dezen de feestvreugde had bedorven door zijn lichtzinnigheid.

En zoo deed de kleine, finke dienstmeid van Pohja-hoeve, en noodigde al het volk van Pohjola en Kalevala, met inbegrip van de huisgenooten en de daglooners. Alleen Lemminkäinen bleef ongenood.

Terwijl nu de boerin van Pohja-hoeve den morgen van de bruiloft bezig was op het erf, hoorde zij het geratel van sleden en het geklap van zweepen en het getrappel van paarden, en weldra zag zij den heelen bruiloftsstoet langs

het strand komen aanrijden, met den statigen held van het feest in hun midden. En de boerin verheugde zich in haar hart, toen zij zag hoe gemakkelijk haar schoonzoon te herkennen was tusschen al die anderen, zooals men zonder moeite een eik kan herkennen tusschen lager geboomte en de maan tusschen de sterren des hemels.

Maar reeds reed de bruiloftsstoet het hek binnen, en de bedrijvige boerin riep de jongens toe om uit den weg te gaan, en de lijfeigenen van de hoeve om spoedig de paarden aan te houden, en naar den stal te voeren zoodra de gasten waren uitgestegen. Maar het paard van den bruidegom moesten ze naar den besten stal brengen, en het schoongewasschen haver geven in een koperen bak.

Daarna werden de bruidegom en de gasten onder vreugde en jubel naar de zaal gebracht. Daar aten en dronken ze dapper, en prezen de lekkere spijzen der boerin.

Maar toen de bierkan aan Wainämöinen werd gereikt, nam de oude runenvader het woord en zeide:

„Niet mag men drinken van dit goede bier zonder zijn gemoed op te vroolijken en zijn borst tot zingen te stemmen. Reeds zitten alle vrouwen en mannen in stilte te wachten, en vragen zich verwonderd af of het gezang geheel is uitgestorven in deze streken, en het der menschen harten niet meer verheugt. Is hier niemand van het gilde der zangers, die met mij aan deze tafel wil komen zitten, zijn hand in

de mijne, opdat wij te zamen goede liederen mogen zingen ter eere van dit schoone bruiloftsfeest?"

Maar daar niemand aan zijn oproep gehoor gaf, zong de oude runenvader zijn goede liederen alléén, tot bewondering en vreugde van alle aanzittenden. Ten slotte zong hij een lied ter eere van het bruidspaar, en dat luidde aldus:

„Hoe schoon toch is de jonge vrouw
die hier in bruidstooi staat;
en arm is zij ook niet,
daar zij den geheelen winter linnen spon.
Met haar kleine vingers
twijnende zij het garen,
dat waarlijk mag gezien worden;
en op haar weefstoel weefde zij
linnen, zoo als men het niet alle dagen ziet.
Haar weefboom gaat zoo vlug en flink
als de eekhoorn springt van tak tot tak;
en gelijk de wezel springt tusschen steenen en
[struweelen,
zoo gaat de spoel tusschen de draden;
en lustig tikkelt haar getouw,
als het getik van den specht in het hout.

En nooit te voren vond men ergens
zulk een schoonen en trotschen bruidegom.
Zijn welvaart is wijd en zijd bekend,
zijn gordel heeft een zilveren gesp,
zijn slede is zoo goed en warm,
bekleed en getooid met berehuid.
Want de koning des wouds moest bloedig
[ervaren,

hoe sterk zijn arm is.

Zijn bijl is scherp genoeg
om wilde dieren te vellen.

Zijn paarden zijn gespierd en sterk,
kunnen den ploeg trekken door steenachtig
[land,

en weldra ziet men gouden graan
waar voorheen niets dan steenen lagen en
[struweelen stonden.

En het volk roemt de schoonheid der bruid,
en vreugde straalt uit haar oogen;
en alles wat men zegt en fluistert,
dat geldt haar, de bloem dezès daags."

Ook vergat hij niet een zegenwensch uit te spreken voor den gastvrijen boer en de vriendelijke boerin, en zoo eindigde het feest in vreugde en vroolijkheid.

Ilmarinen voert zijn Bruid huiswaarts.

Den volgenden dag, toen alles reeds tot de afreis klaar was, werd de bruid vermaand om ootmoedig en vlijtig al de nieuwe plichten te vervullen die haar thans wachtten. Men bracht haar onder het oog dat voor haar het zorgeloze leven nu voor altijd gedaan was. Te huis had men er niet zoo nauw op gezien dat zij de rusturen meermalen verlengde en de werkuren verkortte; maar nu voortaan gold het de werkuren te verlengen en de rusturen te verkorten; en al ging ook haar weg van het vaderhuis naar dat

van den echtgenoot midden door de vroolijkheid der bruiloft, zoo wachtten haar toch vele zorgen en bekommernissen eer haar levensavond daalde. Tot hier toe was zij ieders oogappel geweest; iedereen had haar liefde en vriendelijkheid bewezen. Nu was de beurt aan haar om vriendelijk te denken aan alles en aan allen, om haar heer en meester, om haar schoonvader en schoonmoeder, om haar schoonbroeder en schoonzuster, om haar lijfgeenen en vee. Voorheen trachtte een ieder haar te troosten wanneer zij schreide; nu moest zij, al had zij haar eigen hart vol tranen, blijmoedig die van anderen droegen. Bij haar werk moest zij stil en zachtmoedig zijn. Zij mocht de dieren niet slaan en stompen als zij ze te eten gaf, en geen water morsen op het kind als zij de lange tafels in de kamer afwiesch. Stond er een kind in den weg op den vloer, ook al was het een van de kinderen van haar schoonzuster, dan moest zij het optillen en op de bank zetten en het een stukje brood geven; en als er geen brood in huis was, dan een stukje hout, dat het maar niet schreien zou. Dat alles en nog meer werd haar in de ure des afscheids op het hart gebonden; en menige kernachtige zinspreuk die reeds op haar moeders bruiloft was gesproken, werd aan de jonge vrouw mede gegeven als leidstar op haar weg.

Doch ook de bruidegom werd door zijn vrienden vermaand tot liefde en toegeliefelijkheid jegens zijn jonge vrouw. Zij zeiden:

„Prijs nu, bruijom, uw geluk,
dat gij zulk een schat mocht vinden.
Geen vrouw, rijker aan deugd,
rijker aan schoonheid werd immer gevonden.
Prijs ook haar moeder
die haar opvoedde met wijsheid.
In schoonheid en in deugd
gelijken die twee elkander.
Zie de bruid aan uw zijde,
hoe stil en hoe trouw zij daar zit.
Zie, zij gelijkt een rijpende aardbei,
een halfrijpe boschbes.
Blank is der golven schuim op het strand,
blanker is zij die gij hebt gevonden.
Schoon zijn de golven der zee,
schooner is zij die gij hebt gevonden,
Fijn is de vink die de lente bezingt,
fijner is zij die gij hebt gevangen.
Helder zijn de starren aan 't hemelgewelf,
helderder zijn haar oogen.
Bewaak met teederheid uw jonge vrouw,
gelijk men zijn besten schat bewaakt.
Geen hardheid leerde zij kennen
in haars vaders huis.
Bezorg haar geen armoedig bestaan
van brood met berkeschors. 1)
Dat zij nooit van uwe lippen
een onvriendelijk woord verneme.
Zwaar genoeg zal het haar soms vallen,
de nieuwe plichten te volbrengen;
laat zij daarvan kunnen uitrusten

1) Het voedsel der zeer armen in 't hooft Noorden. N.

aan uw teeder hart.
 Allen zullen wat op haar aan te merken
 [hebben,
 zullen tekortkomingen in haar vinden.
 Laat zij bij u toch liefde vinden,
 maak gij goed wat anderen haar aandoen.
 Heb geduld met haar jeugd,
 zie haar fouten door de vingers;
 en wat anderen het scherpst in haar bevitten,
 laat uw liefde dat vergoelijken.

En wanneer gij dan nog eenmaal
 tot ons komt in later dagen,
 zullen wij u allen roemen,
 en u als een beminden zoon en broeder,
 hartelijke vriendschap bewijzen.

Zie, ze schreit, de schoone jonkvrouw.
 't Uur des scheids sloeg voor haar.
 Vroeg, al te vroeg,
 werd zij weggehaald uit het ouderhuis.
 Al te vroeg werden de blonde lokken ver-
 [borgen,
 al te vroeg de blozende wangen overschaduwd,
 door de huive der jonggetrouwden. 1)
 De zorgen en wisselvalligheden des levens,
 ze heeft ze nog niet geproefd;
 met nooddrift en verdriet
 maakte ze nog geen kennis.

1) De huive of muts was in vroeger tijden, en is in sommige landen nog, de kenmerkende dracht der gehuwde vrouwen. N.

Het kwellen der zorgen, het bijten van den
 [nood,
 werd ver van haar gehouden.
 Wat haar betrof, mochten de pijnboomen
 [staan zuchten,
 mochten de donkere dennen weenen.
 Zij zelf fladderde door het huis
 als een vlinder over het gras,
 als een bloesempje in 't bosch,
 als een zeemeeuw over de zandbank.
 Nu vliegt zij naar een anderen hof,
 laat zich neer op een anderen tak,
 waar andere zeden en gewoonten heerschen.
 Nu weet zij nog niet hoe zich te schikken
 naar het mocilijke leven eener huisvrouw,
 weet niet wat zij doen of laten moet
 om de gunst der schoonmoeder te winnen.
 Vriendelijk treedt zij de kamer binnen,
 maar niemand bewijst haar vriendschap,
 niemand komt haar tegemoet,
 niemand prijst haar verstand en ijver.
 Zij heeft geen vertrouweling
 bij wien zij troost en opbeuring vindt;
 geen vaderarmen steunen haar,
 geen moeder drukt haar aan het hart.

Zie, zij schreit. O schrei toch niet,
 schoone jonkvrouw, lieflijk bruidje!
 Ieder meisje in het dorp
 zou wel gaarne met u ruilen.
 Hef uw oog op! Zie eens rond!
 Zie den vriend daar aan uw zijde.
 Geen meisje in heel Finnenland

kan een beetren bruijom wenschen.
 En zóó ver gaat gij toch niet van huis!
 Hij brengt u niet in de wijde wereld!
 Alleen maar een eindje voorbij den akker,
 een eindje voorbij de naaste bocht."

Bitter schreiend nam daarop de bruid van
 allen afscheid. Ach, nooit had zij gedacht dat
 het uur van scheiden zoo nabij was! En zij
 dankte Vader en Moeder voor hun teedere
 zorg, en de broeders voor hun vriendelijke ge-
 zindheid, en de zusters voor haar hartelijke liefde.
 En ten slotte sprak zij een innig vaarwel tot
 het verblijf waar zij haar kinderjaren had ge-
 sleten:

„Nu vaarwel, gij groene stranden,
 breede velden van mijn vader,
 klare golven van de zee!
 Schoone linden, waaronder ik placht te
 [wandelen,
 lieve getuigen van mijn kindervreugde,
 nu moet ik u aan anderen overlaten!

Anderer schreden zullen nu weerklinken
 in uw schaduw; anderen zullen
 welkom heeten den lentevogel in uw loof!
 Andere zangen zullen nu weergalmen,
 andere stemmen in den avondstond
 schertsend den roep des koekoeks beant-
 [woorden.

Roode bessen langs den zoom der weiden,
 blauwe bessen op der bergen helling,

nu kunt gij rijpen in ongestoorde rust.
 Niemand plukt er meer met kleine handen
 bloemen langs het windekoele strand,
 schrikt de eenden op in 't waterriet.

Nieuwe plichten roepen mij weg,
 roepen mij weg van u allen.
 Voor het eerst ga ik de wereld in,
 en langen, langen tijd
 zal ik niet meer zitten aan mijn vaders haard.

Zóó is het lot der vrouw:
 om te volgen het liefste wat zij heeft,
 moet zij het beste wat zij heeft verlaten!
 Des vaders wijde zalen moet zij ruilen
 tegen een hutje in verre dalen,
 haar vrienden moet zij verlaten
 die haar te spoedig vergeten.

Het valt zoo zwaar,
 't verblijf der kindsheid te verlaten.
 Maar ik kom terug om u allen weer te zien
 ik kom terug om u een groet te brengen.
 Al zoudt gij vergeten mij te roepen,
 vreest niet, toch kom ik nog eens terug!

Het kan zijn dat van de vroegere vrienden,
 niemand mij dan herkent;
 en dat Vader en Moeder in het graf rusten.
 Maar Vader's hengst, dien ik gewend was te
 [voeden,
 die zal zich hinnikend tot mij wenden,
 die zal mij niet vergeten hebben!

En de kocien, die ik voor Moeder
dikwijls molk en van voeder voorzag,
die zullen loeiend haar oude vriendin be-
[groeten.

En de jachthond van mijn broeder,
dien ik zoo vaak streelde terwijl wij samen
[speelden,
die zal blij blaffen, want *die* kent mij weer!

Ach, van al mijn oude vrienden,
zal mij niemand meer herkennen,
dood is 't lieve ouderhuis voor mij.
Maar zóó werd ons in de wieg reeds voor-
[gezongen:
Van 's vaders hoeve gaat gij naar die van
[den man,
van die van den man naar het graf!"

Toen brak de bruiloftsstoet op, en in vroolijken draf ging de tocht van Pohja-hoeve naar het huis van Ilmarinen. Den derden dag tegen den avond kwamen Ilmarinens akkers reeds in 't zicht, en van het dak van het huis steeg een groote rookzuil naar den helderen hemel.

Reeds lang had men 'op de aankomst der bruiloftsgasten gewacht. De ouden zaten bij 't venster en keken over den weg, de jongen stonden aan het hek en spieden in de verte, en de kinderen klommen op de hekpijlers, om ook wat te zien van den vroolijken stoet.

Daar eindelijk hoorde men geraas en hoefgetrappel in de verte, en nu duurde het niet lang of Ilmarinen reed met zijn bruid den hof

op, gevolgd door den geheelen bruiloftsstoet.

Ilmarinens moeder heette nu haar lieven zoon en zijn lang verbeide bruid hartelijk welkom, prees de schoonheid der bruid, en wenschte haar geluk en welstand in het nieuw tehuis, zeggende dat er geen beter oord ter wereld denkbaar was, dan

„deze goede streek in 't noorden,
deze beste plek op aarde,
beneden vol linden, boven vol eiken,
en in het midden daarvan het gehucht.
Bij het gehucht het schoone strand,
bij het strand schoone booten,
waar onze kinderen varen en zich wiegelen,
waar zij zingend in 't water plassen.”

Daarna werden de gasten rijkelijk onthaald op eten en drinken, en de oude Wainämöinen, de onsterfelijke zanger, zong ter ere van den blijden dag veel schoone runen, waarin de lof gezongen werd van den gastheer en de gastvrouw, van den bruigom en de bruid. Ook vergat hij niet een woord van lof te spreken voor de schoone gasten die in hun feestgewaad de kamer sierden, gelijk aan een groenend woud rondom een grasrijk veld. Daarna gingen de gasten uiteen, verheugd in hun hart over al het genotene; en een ieder ging naar zijn huis.

Maar de slede van den ouden Wainämöinen sloeg tegen een steen aan, zoodat een van de schaatsen der slede brak, en er was niemand in den geheelen stoet die ze herstellen kon. Toen zong de oude runenvader tot er een heel

bosch opschoot langs den weg, en in het bosch was een prachtige eik en een sorbenboom. Den eik en den sorbenboom zong hij toen tot een kostelijke slede, zette zich er in, en richtte zijn weg over Kalevala's heiden en vlakten naar de wijde poorten van Wainölä.

Lemminkäinen gaat ongenoodigd naar Pohjola.

Toen Lemminkäinen eens op een dag zijn akker ploegde, hoorde hij geraas en hoefgetrap-pel in de verte, en daar viel het hem in dat de bruiloft op Pohjola flink aan den gang was, en dat hij alleen niet genoodigd was. Toen liet hij zijn ploeg midden op den akker staan, ging naar zijn moeder, en vroeg haar of zij eten wilde klaarzetten en de badkamer heet maken. En nadat hij in de grootste haast had gegeten en zich gebaad, vroeg hij haar zijn beste kleeren te voorschijn te halen. De moeder vroeg hem of hij zich klaar maakte om in het bosch elanden of losschen te gaan jagen, of eekhoortjes te schieten. Maar toen Lemminkäinen zeide dat hij naar de bruiloft te Pohjola wilde, waarschuwde zij hem dringend daar toch van af te zien, daar hij immers niet genoodigd was. Maar Lemminkäinen stond vast op zijn stuk, en zei dat hij de beste uitnoodiging had op de punt van zijn goed zwaard. Hij liet zich zelfs niet afschrikken door de gevaren van den tocht, die zij hem afschilderde. Want tegen het einde van den dag zou hij langs een brui-

senden waterval komen, en in 't midden daarvan was een groote klip, en op die klip zat een geweldige adelaar, die den ganschen dag zijn bek en klauwen wette op den steen, om den argelooze, die daar langs kwam, te grijpen. Tegen het eind van de volgende dagreis zou hij langs een diepe kloof komen, die vol gliocende steenen lag, en waarin reeds honderden reizigers den dood hadden gevonden. En dicht bij de poort van Pohjola waakten een gluipende wolf en een geweldige beer, die niemand door lieten. En al ontkwam men ook aan al deze dreigende gevaren, dan had men nog een grooteren hinderpaal uit den weg te ruimen: namelijk een ijzeren poort die tot aan de wolken reikte, en waar omheen slangen kronkelden waarvan men alleen de koppen zag. En overal over den grond kropen slangen en hagedissen, en voor de deur waakte een slang zoo groot als een balk. En in Pohjola werden mannen gevonden met een zwaard op zij, en die zouden zijn leven niet sparen, vooral nu ze bedwelmd waren van het bruiloftsbier. Maar de vroolijke Lemminkäinen liet zich niet afschrikken en zeide: „Dat alles is kinderspel voor mij, en het is toch ook niet de eerste keer dat ik naar Pohjola ga.”

„Nee, zeker is het niet de eerste keer,” antwoordde de moeder. „Maar al te goed herinner ik mij uw tocht daarheen, toen gij kennis maaktet met den bodem der Tuoni-rivier. Daar zoudt gij nog liggen, indien uw arme moeder u niet ter hulp ware geschoten.”

„Ik vrees gevaar noch dood,” zei de vroolijke Lemminkäinen. „Geef mij mijn krijgsgewaad, terwijl ik zelf het zwaard van mijn vader te voorschijn haal. Dat heeft reeds lang genoeg in zijn schuilhoek gestaan, en verlangd naar een held die het aan zijn zijde zou gespen.”

De moeder haalde zijn kleeren en hij gordde het goede oude zwaard aan. Maar eerst stiet hij met de spits tegen den grond, om zijn sterkte te beproeven. En de kling boog zonder te breken, als een taaie wilgetak. Ten laatste nam hij ook nog zijn boog van den wand, die daar aan een houten pin hing, en zeide, terwijl hij zijn lenigheid beproefde:

„Dien noem ik een man, die mijn boog kan spannen; maar zoo een wordt in het sombere Pohjola niet gevonden.”

Daarop zette Lemminkäinen zich reisvaardig in zijn slede. Maar zijn moeder gaf hem nog allerlei goeden raad: dat hij zich voorzichtig en eerbiedig moest gedragen, en altijd op zijn hoede zijn, en de bierkruik nooit verder dan tot op de helft ledigen: want, zeide zij, op den bodem liggen giftige larven.

En de vroolijke Lemminkäinen klapte met de zweep en aanvaardde de reis. Toen hij een eindje gereden was, vloog er een zwerm berkhoenders naast zijn slede op, en eenige vederen die uit hun vleugels loslieten, vielen op den grond. Lemminkäinen raapte de vederen op en stak ze in zijn zak. Men kon niet weten hoe ze nog te pas kwamen op de lange reis.

Hij reed nog een eindje verder; daar bleef

het paard plotseling stilstaan en gaf blijken van angst. Lemminkäinen steeg uit de slede om te zien wat er was, en daar zag hij den waterval en den adelaar waar zijn moeder van gesproken had. Maar hij liet zich niet afschrikken; hij greep in zijn zak naar de vederen, wreef die tusschen zijn vingers, en daaruit ontstond een heele zwerm berkhoenders, die hij den adelaar in den bek liet vliegen. Zoo kon hij zelf ongedeerd voorbij sluipen.

Hij reed weer een heel eind verder, totdat zijn paard opnieuw stilhield; en toen Lemminkäinen keek wat het was, zag hij den gloeienden afgrond waar zijn moeder van gesproken had. Maar hij liet den moed niet zakken, en bad Ukko om een frissche vademdiepe sneeuw op de gloeiende steenen. En Ukko liet een donkere wolk opkomen in het oosten, en een andere in het westen; de wolken stieten met den rand tegen elkander, en er ontstond een sterke sneeuwbuï, die de kloof geheel en al opvulde. Toen zong de lustige Lemminkäinen tot er een ijsbrug ontstond over de sneeuw, en zoo ging hij verder in vroolijken draf.

Maar weldra hield het paard voor de derde maal stil, en Lemminkäinen zag den wolf en den beer die de voorpoort van Pohjola's erf bewaakten. Toen nam hij een weinig schapewol uit zijn zak, wreef die tusschen zijn vingers, blies er op, en zoo kreeg hij een heele kudde schapen, waar de wilde dieren zich op wierpen om ze te verslinden. En zoo kwam hij ook dit gevaar ongedeerd te boven.

Eindelijk kwam hij voor het hooge hek, dat gemaakt was van ijzeren speren, door slangen verbonden. Dit hek ging zóó diep in den grond, dat zelfs geen larf daaronder door kon kruipen, en zóó hoog omhoog, dat geen vogel er overheen kon; en bij de poort lag een slang zoo groot als een balk. Maar de lustige Lemminkäinen begon diepzinnige tooverspreuken te zingen, over de geboorte van de slang, en beval haar voor den vreemdeling uit den weg te gaan. En de slang kronkelde zich uit angst op een hoop, en ging weg, den toegang vrij latende voor Lemminkäinen.

Lemminkäinen ging nu de kamer binnen en stelde zich midden tusschen al het volk. En de vloer trilde waar hij zijn voeten zette. Maar daar niemand hem welkom heette, deed hij dat zelf, met luider stem roepende:

„Wees welkom hier, gij lustige Lemminkäinen!” En ook antwoordde hij: „Ik dank u voor den welkomstgroet.” Daarna vroeg hij haver voor zijn paard, en bier voor zich zelf.

Toen antwoordde de boer van Pohjola van het bovenende der tafel:

„Er is hier wel een weide voor uw paard, en voor u zelf een plaats bij de deur, als gij u maar stil houdt en behoorlijk gedraagt.”

Doch de lustige Lemminkäinen antwoordde dat hij niet gekomen was om bij de deur te staan en roet van den muur te krabben. Nooit te voren had men zijn vader zulk een plaats aangewezen. Toen was er een stal voor het paard en een geschrobde kamer voor den man,

een hoekje voor zijn wanten en een muur voor zijn zwaard. Waarom werd den zoon nu niet aangeboden wat men voorheen den vader bood? En hij ging tot aan de tafel, zette zich op de bank, die onder zijn gewicht kraakte, en gebood dat men hem bier te drinken zou geven. Maar toen de boerin zeide dat het bier nog niet gebrouwen was, antwoordde Lemminkäinen misnoegd:

„O, gij booze meesters van Pohjola, dan hebt gij waarlijk een armzalige bruiloft aangericht! Gij hebt uw bier gebrouwen en uw gasten uitgenoodigd, de armen en de rijken, alleen mij niet. Waarom hebt gij mij dien smaad aangedaan? Heb ik niet zoo goed als al de anderen mijn koren gezonden voor het bruiloftsbier? En waar de anderen maten met een kop, heb ik gemeten met een schepel! Ik zou de oude Lemminkäinen niet zijn, de gaarne geziene gast op iedere hoeve, als gij mij niet een kan bier aanbiedt om mij te verkwikken na mijn tocht.”

Nu bood men hem een kan die vol larven en hagedissen zat, die in het bier rondkropen. Toen vroeg Lemminkäinen of hij niet wat bier kon krijgen tegen betaling. Dit verbitterde den boer van Pohjola ten zeerste. Hij zong, en tooverde een moeras midden op den vloer, en zei dat hij daarvan mocht drinken zooveel hij wilde. Toen tooverde Lemminkäinen met zijn zang een stier in de kamer, en die dronk het moeras leeg. Toen tooverde de boer een wol om den stier te dooden, maar Lemminkäinen

tooverde een witten haas om voor den wolf uit te springen. Toen tooverde de boer een hond om den haas te vangen, maar Lemminkäinen tooverde een eekhoorn, die op de daksparren heen en weer sprong, en de hond begon tegen den eekhoorn te blaffen. Zoo wedijverden zij nog een heelen tijd met elkander; de een tooverde een marter om den eekhoorn te vangen, de ander een raaf om den marter te verjagen; de een dan weer een hoen om den raaf te lokken, de ander een havik om het hoen te vangen. Maar ten laatste trokken zij hun zwaarden en stelden zich tegenover elkander.

Toen zij de zwaarden maten, bleek het dat dat van den Pohjola-boer een weinig langer was, en daarom kwam de eerste slag hem toe. Hij sloeg, maar trof de deurpost, en zijn zwaard gleeed daarlangs af.

Toen sprak Lemminkäinen spottend:

„Wat voor kwaad heeft u die deurpost gedaan dat gij hem zoo in stukken houdt! Hoer eens, boer van Pohjola! Het is warm en lastig om in de kamer te vechten, en het bloed maakt den vloer vuil. Laten wij buiten op het erf gaan. Het bloed staat mooier op de groene zoden, en het is beter vechten in de vrije lucht.”

Toen gingen zij op het erf, en zetten het tweegevecht voort op een uitgespreide osschuid. Het zwaard blonk in Lemminkäinens hand, en hij hieuv den boer van Pohjola het hoofd af als ware het een korenhalm.

Maar nu ving Pohjola's boerin aan te zingen, en zij tooverde een geheele schaar gewapende

mannen tegen Lemminkäinen, en ieder oogeblik werd voor hem het gevaar grooter. Toen zocht hij zijn paard, om zich op den terugweg te begeven. Maar dat was nergens te zien. Doch hij bespeurde in de weide een steen, dien hij daar voorheen niet gezien had, en hij vermoedde wat er gebeurd was. Reeds hoorde hij rumoer op het erf, en zag zwaarden en pijlen blinken in den zonneschijn. Nu wist hij geen beteren raad dan zonder paard daar vandaan te sluipen, en zoo kwam hij gelukkig en wel weer thuis.

Intusschen zag zijn moeder wel dat er iets ongewoons aan de hand was. Maar toen zij te weten kwam wat er gebeurd was, zeide zij:

„O mijn lieve zoon, waarom heb je niet geluisterd naar mijn waarschuwing? Waar zal ik je nu verbergen om je te behoeden voor het verderf? Al werd je een pijnboom in het bosch of een vlierstruik op den heuvel, dan was je nog niet veilig; want dikwijls wordt de pijnboom omgehouden voor timmerhout, en de vlierstruik voor hekpijlers; en al werd je een berk in het dal of een els in het moeras, zoo was je nog niet veilig; want dikwijls wordt de witte berk tot brandhout gehakt en de els geveld om te verbranden tot asch. Al werd je een bes in de wildernis, het verderf zou je naken, want jonge meisjes plukken de bessen. Ja al werd je een snoek in de zee of een wolf in het bosch, zoo zou je het net van den visscher en de pijlen van den jager niet ontgaan.”

Maar eindelijk herinnerde zij zich toch een afgelegen plek, waar Lemminkäinens vader zich

had verborgen toen er een groote oorlog was. Die wees zij haar zoon aan, maar eerst liet zij hem een eed zweren: dat hij in vijf jaar niet ten strijde zou trekken.

Lemminkäinen's verdere Avonturen.

Lemminkäinen nam rijkelijk mondkost meê, liet zijn boot in zee, heesch het zeil in top, ging aan het roer zitten, en stevende naar het eiland, waarvan zijn moeder hem den naam had gezegd. Twee maanden zeilde hij; toen zag hij een voorgebergte, en op dat voorgebergte zaten eenige jonge meisjes die in zee tuurden: zij wachtten op haar vader of broeder; misschien ook op haar bruidegom. Toen zij Lemminkäinen's boot in de verte zagen, verwonderden zij zich wat dat wel wezen mocht. Enkelen dachten dat het een wolk was, die aan de kim opsteeg; anderen dat het een boot van een naburig vastland was; en ze waren blij dat ze nu hooren zouden of er nog vrede heerschte op de kust, of dat er oorlog was uitgebroken.

Maar weldra kwam Lemminkäinen onder het bereik van haar gehoor, en hij vroeg haar of hij landen mocht en zijn boot op het strand sleeten.

Daarop antwoordden de meisjes dat er nog plaats was voor wel honderd booten.

Nu vroeg Lemminkäinen of er geen hoekje was waar een man zich kon verbergen tijdens den krijg.

De meisjes antwoordden als voorheen, dat er

in de ruime huizen en goedgebouwde hoeven van het eiland nog plaats was voor wel honderd man.

Toen vroeg Lemminkäinen of er op het eiland een voetbreeds grond voor hem te vinden was, waar hij boomen kon vellen en land ontginnen.

Hierop antwoordden de meisjes dat er geen handbreed en geen voetbreed grond over was, want alle grond op het eiland was reeds bebouwd en verdeeld in akkers en weiden.

Maar toen de lustige Lemminkäinen ten slotte vroeg of er op het eiland ruimte voor hem was om te zingen en te dansen, toen antwoordden de meisjes met ingenomenheid dat zoo iets wel gaan zou, in de koele dreven en op de wijde velden van het eiland.

Van dien tijd af leefde Lemminkäinen in vreugde en vroolijkheid, en er was geen meisje op het eiland wier hart hij niet won. Maar door zijn overmoed en lichtzinnigheid wekte hij den toorn der mannen. Vroeg op een morgen, toen hij met de zon was opgestaan, hoorde hij hoe men op iedere hoeve de zwaarden sleep en de speren schuurde, en hij wist wel dat het zijn leven gold. En hij vluchtte in de grootste haast van het eiland weg. Maar al de meisjes van het eiland stonden aan den oever, en schreiden, en keken de boot na zolang het witte zeil zichtbaar was. Ook Lemminkäinen keek bedroefd om naar het eiland, welks heuvelen langzamerhand in de golven verdwenen, en waar hij zoo vele vroolijke dagen had doorgebracht.

Hij had reeds drie dagen gevaren, toen er een zware storm opstak, en zijn boot omsloeg. Zwemmende naderde hij toen het strand, en belandde op een hoeve, wier eigenares den noodlijdende vriendelijk verpleegde. Daarna begaf hij zich huiswaarts, en weldra bespeurde hij in de verte de welbekende stranden, die al duidelijker en duidelijker zichtbaar werden. Hij herkende het land zijner kindsheid met zijn bosschen en zandige kusten, zijn eilanden en zeeëngten, de hooge bergen met de groene pijnbosschen, en de heuvelhellingen met hun dennen; maar hoe hij ook zocht en zocht, het huis zijner moeder zag hij niet. Op de plek waar het huis had moeten staan, groeide nu een loofbosch. En Lemminkäinen zeide met angst in het hart:

„Hier is het boschje waar ik als kind heb gespeeld, hier zijn de steenen waarop ik zoo dikwijls heb gezeten, en hier zijn de grasvelden waarin ik zoo vaak rondhuppelde. Maar waar is het welbekende huis gebleven? Wee mij, arme, de woning is vernield, het huis mijner moeder is tot asch verbrand, en de winden hebben die her en der verspreid!”

En hij zette zich neer op een steen en schreide bitter. Hij schreide niet om het huis, maar hij schreide om de lieve, die hij had thuis gelaten toen hij afreisde, hij schreide over het noodlot zijner oude moeder. En nu berouwde hem zijn groote overmoed, die onheil en verderf had gebracht over zijn geslacht, en die de oorzaak was geworden van den dood zijner eigen moeder. Ten laatste zag hij een voetspoor in het ver-

welkte gras, en verder nog een en nog een. Het spoor bracht hem naar het diepst van het bosch, en daar zag hij onder drie groote dennen een kleine deur, aangebracht in een bergspleet, en in de deur zag hij zijn oude moeder, die hierheen was gevlucht toen men haar huis vernielde.

En met blijdschap in het hart riep hij uit: „O, moeder, lieve moeder, bewaakster mijner jonge jaren, leeft gij dan nog? Ik dacht dat gij reeds dood waart, mijn lieve! Ik dacht dat gij gevallen waart door het zwaard, of omgekomen in de vlammen.”

Toen vertelde de moeder hoe het Pohjola-volk was gekomen om hem te doden, en hoe zij zelf ternauwernood ontkomen was; maar de mooie hoeve hadden zij tot asch verbrand.

„Wees niet bedroefd, moederlief,” sprak toen de lustige Lemminkäinen, „ik zal u een ander huis bouwen en een anderen hof aanleggen, schooner en beter dan de vorige.”

„Waarom toefdet gij zoolang, mijn zoon?” vroeg de moeder nu.

„Och, het was daar zoo aangenaam,” antwoordde Lemminkäinen; „daar was scherts en spel, en zang en dans, den eenen dag voor den anderen na. Maar de mannen van het eiland wilden mij doden met hun zwaard, en ternauwernood ontsnapte ik aan hun handen.”

Intusschen zon Lemminkäinen op wraak op het Pohjola-volk. Eens, toen hij naar het strand ging, hoorde hij hoe zijn boot klaagde dat zij nooit meer werd meegenomen naar den oorlog

Hij antwoordde dat zij geduld moest hebben, want dat zij spoedig tot aan den rand zou gevuld zijn met gewapende mannen. En hij ging naar zijn moeder, en zei dat zij niet moest schreien indien hem iets overkwam, want hij was nu vast besloten een krijgstoct tegen Pohjola te ondernemen. Te vergeefs waarschuwde hem zijn moeder, en bracht hem in herinnering dat zijn tochten daarheen altoos ongelukkig waren afgelopen. Hij ging een ander strijdmakker opzoeken, Tiera (*Tjeera*), met wien hij vroeger menigen harden strijd had gestreden in 's vijands land. Toen hij op Tiera's hoeve kwam, zat diens vader voor het venster en sneed een speerschacht; de moeder karnde boter in een hoek van het voorhuis; de broeder timmerde een slede bij het hek, en de zuster waschte kleeren bij de bron. Lemminkäinen deed zijn boodschap, en men antwoordde dat Tiera pas een vrouw getrouwd had, en daarom niet ten oorlog trekken kon.

Maar terwijl hij aan den haard zat, had Tiera gehoord wat de boodschap was. Aan zijn begeerte naar krijg en avonturen kon hij geen weerstand bieden. In de grootste haast trok hij zijn krijgssuitrusting aan, nam zijn geweldige speer, en liep Lemminkäinen na naar de boot. Daarop staken beide mannen van wal, en zoo vlug mogelijk ging de tocht, naar Pohjola.

Maar de eigenares van Pohjola zond een scherpe noordewind over land en zee. Die behoefde alle boomen van hun bladeren, en bedekte in één nacht bijna alle baaien en zeeëngten

met ijs; in de zee zelf was het water nog open. Maar den volgenden nacht vroom ook de zee toe; het ijs legde zich een el dik om Lemminkäinen's boot, en de koude begon de helden zelf bitter te plagen. Nu zong Lemminkäinen diepzinnige tooverspreuken over het ontstaan van het ijs, en vermaande het, hem en zijn krijgskameraad met rust te laten, en bedreigde het met de zwaarste straf. Toen trok de koude zich terug, en de beide mannen konden het ingevroren schip verlaten, en zich over het ijs een weg banen naar het strand. Toen zij gelukkig en wel aan land waren, plukten zij mos van de steenen, en legden dat in hun schoenen, want het weder was grimmig. Daarna zochten zij den weg naar hun woonplaats, maar zij bespeurden dra dat al hun zoeken te vergeefs was. En terwijl zij rondwaalden in de sneeuw-jacht, dachten zij aan hun huis en aan hun bezorgde moeders, en hand in hand zongen zij lange treurliederden; klagende dat het éénige kenteeken hier de winterzon was, en dat zelfs die zich in dikke wolken hulde. Eindelijk gelukte het hun toch uit het bosch te komen, en weldra vonden zij den weg naar hun beminde woonsteê.

Kullervo.

Er waren twee geburen, en die heetten Untamoinen 1) en Kalervo. 1) Daar hun akkers en hun vischwater aan elkander grensden, was er

1) Spr. uit: *Oentamoinen, Kaalervo.*

dikwijls twist en krakeel tusschen hen. Dat ontardde ten slotte in haat en vijandschap; en eens verzamelde Untamoinen al zijn mannen, vernielde Kalervo's hoeve, en doodde al het volk daarop.

De jongste zoon van Kalervo heette Kullervo (*Koellerwo*), en deze werd als slaaf opgevoed in het huis van Untamoinen. Maar reeds den derden dag na zijn geboorte verscheurde hij zijn windselen en sloeg zijn wieg stuk. Hieruit nu maakte men op, dat de knaap eenmaal een flinke en sterke lijfeigene zou zijn op Untamoinen's hoeve.

Doch reeds toen hij drie maanden oud was, begon hij er over na te denken hoe hij eenmaal zijns vaders onheil zou wreken. Dat kwam Untamoinen ter ooren, en hij besloot daarom den knaap te dooden. Doch water noch vuur konden hem verdelgen. Toen hij nu groot was en aan den arbeid werd gezet, bedierf hij alles wat hij onderhanden kreeg. Zoo werd hij eens uitgezonden om brandhout te hakken. Maar inplaats van het jonge loofhout te vellen, hieuw hij de grootste pijnboomen van het bosch om. Een anderen keer moest hij een hek om het erf maken. Dat maakte hij van de dikste boomen in het bosch, zoodat niemand, die geen vleugels had als de vogels, er over heen kon. Toen hij eens graan moest dorschen, deed hij dat met zulk een kracht, dat halmen en korrels tot stof werden. Toen wist Untamoinen geen beteren raad dan den lijfeigene, waar hij zoo weinig voordeel van had, te verkoopen. En zoo

werd hij het eigendom van den smid Ilmarinen, die hem betaalde met twee oude ketels en vijf versleten zeisen.

Bij Ilmarinen kreeg hij nu werk als herder. Ilmarinens vrouw bracht zelf de kocien naar de weide, en daar dit voor de eerste maal van dat jaar was, riep zij met een geweldig lied de machten der natuur aan om haar kudde te beschermen, ze ver te houden van de verraderlijke moerassen en de bodemlooze veengronden, ze te voeden met honingrijke kruiden en geurige grassen, ze te drenken met water uit frissche bronnen, zoodat ze dik en glanzig mochten worden. Zij bad tot de Vrouw van het woud, de vriendelijke *Mielikki*, en haar dochter, de mooie kleine *Tellervo* (*Tellerwo*), om op het vee te passen zoolang het in het bosch was, en het met haar roede naar de hoeve te drijven, wanneer de zon daalde en de vogelen hun avondliederen zongen. Ten laatste bad zij zelfs den beer, haar vee met rust te laten. Zoodra hij het getinkel van een koeklok hoorde, of het getoeter van den herdershoorn, moest hij zich neerleggen op den grond, en zijn kop verbergen in het weeke mos, zoodat hij niets meer kon zien of hooren dat hem tot wandaden zou kunnen verleiden; maar als zijn tanden naar buit verlangden, dan kon hij in de zoden bijten en in de mierennesten van het bosch.

Kullervo kreeg als teerkost een brood mede dat de meesteres zelf gebakken had. Maar de boosaardige vrouw had er een steen in gebakken, en toen nu Kullervo het brood voor zijn

middagmaal wilde doorsnijden, stuitte zijn mes op den steen en brak er op. Dit mes nu was zijn eenig erfstuk uit het geplunderde ouderlijk huis, en hij treurde diep over het verlies er van. Om wraak te nemen op zijn meesteres, dreef hij nu de heele kudde in 't moeras, verzamelde in de plaats daarvan alle wolven en beren van het bosch, en bracht die naar Ilmarinens hoeve. Van een koeschenkel maakte hij zich een hoorn, en daarop blies hij lustig toen hij achter de zonderlinge kudde aanliep. Toen hij nu op het erf kwam en de meesteres uitkwam om haar koeien te melken, overvielen haar de wilde dieren en verscheurden haar.

Maar Kullervo verliet de hoeve van Ilmarinen en ging onder zang en spel over de velden. Toen de avond viel ging hij op een steen zitten en verzonk in gepeins over zijn treurig lot.

„Alle anderen,” klaagde hij, „hebben een erf en een huis, maar ik arme weet niet waar ik beschutting zal zoeken tegen den avondwind. Het bosch is mijn huis en de bruine heide is mijn erf. Ik ben in de wijde wereld als een meeuw die om de klippen der zee rondvliegt. Maar de vogelen hebben het goed, en de kleinste musch heeft nog plezier in haar leven; voor mij echter is het leven somber; mijn dagen zijn lang en droevig. Wie is mijn vader en wie is mijn moeder? De wilde eend? de kwartel? Ja, gelijk het jong van een wilde eend tusschen de steenen op den oever, zoo heb ik mijn leven eenzaam geleefd, als een vreemde onder vreem-

den. Weggerukt van mijn vaders hand, weggeleurd uit mijn moeders armen, hebben ze mij vertrappt, zooals men het gras vertrappt langs den wegkant. Maar nog ben ik niet geheel vertreden, nog kan ik mijn vijanden bewijzen dat ik leef!”

En hij klom op een hoogte, om de hoeve van Untamoinen te ontdekken en heel dat heillooze geslacht te verdelgen. Maar daar ontmoette hij op de heide een oude vrouw, die hem vertelde dat zijn vader en moeder nog in leven waren, en hem wees langs welken weg hij hun hoeve kon bereiken. Hij volgde haar aanwijzing, en zag weldra een klein vischtuig liggen op den top van een smalle kaap. Daar woonden zijn ouders, en met vreugde verwelkomden zij den teruggevonden zoon.

Kullervo woonde nu een tijdlang bij zijn ouders thuis, maar de slechte opvoeding die hij ontvangen had, maakte dat hij voor geenerlei arbeid deugde. Wel was hij van goeden wil, maar al wat hij deed, dat deed hij ook verkeerd. Zoo wilde hij eens op een dag werken, en men zond hem heen om het groote net uit te zetten. Hij vroeg toen of hij uit alle macht roeien moest, of alleen zó als voor het werk noodig was. „Met alle macht,” was het antwoord, en Kullervo roeide de boot tot splinters. Zoo ging het met alles wat hij ondernam.

Toen zond de vader hem uit om koren naar het dorp te rijden, in de hoop dat dit hem beter van de hand zou gaan. Maar ook dit ging niet; en in zijn onverstand beging hij

zulke misslagen, dat hij er het bitterste berouw over had. En wederom dacht hij aan Untamoinen, die heel zijn leven bedorven had, en besloot diens hoeve met den grond gelijk te maken. Toen ging hij naar zijn vader en zeide:

„Vaarwel, goede Vader! zult gij wel over mij treuren wanneer ik omkom in den strijd?”

„Daar zou men zoo erg niet over moeten treuren,” antwoordde de vader.

En hij ging naar zijn broeder en zijn zuster, en vroeg hun hetzelfde, en kreeg hetzelfde harde antwoord. Ten laatste ging hij naar zijn moeder en nam afscheid van haar.

„O Moeder, mijn eigen lieve Moeder,” sprak hij, „zult gij in 't geheel niet schreien als gij hoort dat ik dood ben?”

„Gij kent het hart eener moeder niet,” antwoordde zij hem. „Zeker zal ik schreien en klagen over mijn kind; en als ik niet meer schrei voor de oogen der anderen, dan ga ik naar de badkamer en ga daar stil op de bank zitten schreien, zóó dat de vloer wordt gedrenkt met mijn tranen.”

Kullervo begaf zich nu op weg, en men hoorde zijn strijdlieden klinken over de heide. Toen kwam hem een bode achterop en vertelde hem dat zijn vader gestorven was; daarna een ander, dat zijn broeder gestorven was; en daarna een derde dat zijn zuster gestorven was; maar hij bekommerde zich niet daarom, en toog verder, krijgsliederen blazend in zijn hoorn. Maar toen kwam er een bode die zei dat zijn moeder dood was. Nu begon Kullervo bitter

te schreien, en beklagde zich dat hij niet bij haar was geweest in heur laatste oogenblikken. Misschien ontbrak haar niets; misschien ook stierf zij in kommer en ellende. En hij smeekte dat men haar zou wikkelen in het fijnste linnen, en haar begraven met klaagliederen. Zelf had hij geen tijd daartoe, want nog steeds leefde Untamoinen in vreugde en welvaart op zijn hoeve.

Nu bad hij tot Ukko, en smeekte dat hij hem zijn beste zwaard zou geven. Ukko verhoorde zijn gebed en gaf hem een zwaard. En toen de zon weder opging, lag er van Untamoinen's hoeve geen steen meer op den ander.

Nu eerst keerde Kullervo terug naar zijn huis. Maar de kamer was leeg, en geen vriendelijke stem heette hem welkom. Hij legde zijn hand op den haard, maar deze was koud; daaraan zag hij dat zijn moeder dood was. De bank bij den haard was leeg; daaraan zag hij dat zijn vader dood was. De vloer was in lang niet geveegd; daaraan zag hij dat zijn zuster dood was; en zijn broeders boot wigelde niet meer op de golven bij het strand. Toen ging hij naar zijn moeders graf, en schreide daar drie heele dagen.

„O mijn eigen lieve Moeder,” klaagde hij luid; „waarom liet gij mij alleen in dit vreugdelooze leven? Ach, gij hoort niet eens de stem van uw zoon, al schreit en klaagt hij aan uw zijde!”

Toen nam hij den trouwen hond tot zich, het eenige levende wezen dat hij nog op het

erf vond, en begon naar het bosch te loopen. Hij liep maar, zonder voor zich uit te zien waarheen, en kwam op een plaats waar al het gras verbrand en al de heide verschroeid was, en de bloemen hingen ter aarde met tranen in haar kelken. En hij herkende de plek waar hij in zijn domheid onheil had gesticht toen hij graan bracht naar het dorp; en hij zeide tot zijn zwaard:

„Gij goede kling, wilt gij schuldig bloed drinken?”

„Waarom zou ik dat niet doen,” antwoordde het zwaard, „waar ik voorheen zoo menigmalen onschuldig bloed dronk uit schuldellooze borst?”

Toen wendde Kullervo het zwaard naar zich zelf en stootte het diep in zijn hart.

Dat was het einde van den ongelukkige. En toen de oude Wäinämöinen zijn droevig lot te weten kwam, bond hij de komende geslachten op het hart dat zij reeds vroeg der kinderen zin op het goede zouden richten. Want een verwaarloosd kind brengt ten laatste onheil en verdriet over zijn ouders, verderf over zijn medemenschen, en ramp over zich zelf.

Ilmarinen smeedt zich een Bruid van Goud en Zilver.

Smid Ilmarinen treurde lang over den dood zijner vrouw. Zijn hamer bleef onaangeroerd liggen, en geen geraas werd meer gehoord in zijn smidse.

Maar ten laatste viel de eenzaamheid hem

al te zwaar. Toen nam hij een menigte zilver en goud, legde dat op zijn aambeeld, en begon zich een nieuwe vrouw te smeden. Eindelijk na veel moeite kreeg hij een nieuwe bruid klaar, de mooiste die er in de wereld te vinden was. Zij had maar één klein gebrek: zij kon niet gaan of staan, en zij kon niet hooren of zien.

Hij bracht nu zijn nieuwe bruid in zijn huis, maar hij merkte al spoedig dat hij niets aan haar had. Toen bracht hij het beeld naar den ouden Wäinämöinen en smeekte hem het te houden.

„Wat zal ik er mee doen?” vroeg de runen-vader.

„Neem haar tot vrouw,” antwoordde de smid.

„O mijn broeder,” sprak toen de oude Wäinämöinen, „werp het beeld weer in het vuur en smeed het om tot iets waar men nut en genoegen van beleven kan. Dwaas is de man die een bruid van zilver en goud neemt, want koel is het blanke zilver en koud is zelfs het roodste goud.”

Ilmarinen liet toen het beeld aan zijn lot over, spande een paard voor zijn slede, en reed naar het sombere Pohjola om zich daar een nieuwe bruid vandaan te halen. Maar de boerin van Pohjola beschuldigde hem van den dood zijner eerste vrouw, en zei dat zij nooit meer een van haar dochters zou geven aan een man die zijn vrouw zoo slecht wist te verdedigen. Toen nam Ilmarinen met geweld een van de dochters weg, zette haar in de slede en reed naar huis terug. Maar hij beleefde geen vreugde

aan haar. In alles werkte zij hem tegen, en zij beloog en bedroog hem waar zij kon. Toen werd Ilmarinen boos en veranderde haar door een tooverlied in een zeemeeuw, zoodat zij om klippen en scheren rond dwarrelde, en schreeuwend meevlood met storm en wind.

En daarmede was de goede verhouding tuschen het Pohjola-volk en de Kalevala-helden voor altijd verstoord.

Wäinämöinen, Ilmarinen en Lemminkäinen rooven Sampo weg.

Op een dag zei Wäinämöinen tot den smid Ilmarinen:

„Kom, laten wij naar Pohjola trekken om Sampo te rooven.”

En hij bad Ilmarinen hem een zwaard te smeden, waarop hij bouwen kon in den strijd met het tooverkundige Pohjola-volk.

Ilmarinen legde nu ijzer en staal op den haard, deed er een weinig goud en zilver bij, en liet zijn knecht den blaasbalg trekken. Toen alles was versmolten tot een witgloeiende massa, nam hij het uit het vuur en begon te smeden. Weldra was het zwaard gereed. De spits was als een nieuwe maan in den winter, de kling als de zon aan den blauwen zomerhemel, en het gevest als een blinkende ster. En Wäinämöinen beproefde het zwaard en bevond het goed en degelijk. Maar voor zich zelf smeedde Ilmarinen een pantser van ijzer.

Toen zadelden de beide mannen hun paarden

en begaven zich op weg langs het strand. Nauwelijks echter hadden zij een eindweegs afgelegd, of zij hoorden een boot langs het strand schuren en zich beklagen dat zij nooit meer werd meegenomen ten strijde. Wäinämöinen vond nu dat zij den tocht liever over zee moesten maken. Maar Ilmarinen hield niet van de zee, en meende dat men den weg over land moest nemen, wat veel zekerder was, indien al iets langer.

Maar Wäinämöinen zeide:

„Wel is de landweg veiliger, maar op zee is het frisscher. Heerlijk is het wanneer het vaarttuig schommelt op de zwoegende baren; en snel is de vaart wanneer wind en stroom meê zijn.”

Toen besloten ze dan over zee te gaan. Wäinämöinen stiet de boot in zee, en zong totdat hij vol was met mannen, jongelingen en meisjes: daarna stegen de helden zelf in. De oude Wäinämöinen nam plaats aan het roer, en onder zang en scherts ging de vaart over de kruinen der golven, zoodat overal waar zij voorbij kwamen, het volk naar het strand liep en zich verwonderde. Eindelijk kwamen ze ook bij het huis van Lemminkäinen, en namen hem meê op den tocht als derden man. Maar toen Lemminkäinen in de boot steeg had hij een lange plank onder den arm, want het kon gebeuren, zei hij, dat de storm de boeg van de boot stuk sloeg.

Zoo voeren ze verder totdat ze bij een groote branding kwamen. Toen zong Lemminkäinen

een oud lied van een gelukkige vaart over de schuimende golven, en hij bad den heer der zee, Ahti met den baard van zee gras, om de gevaarlijke steenen te veranderen in zacht mos, zoodat de bodem van het vaartuig er niet op splijten kon. Zoo kwamen ze gelukkig over de gevaarlijke plek. Maar nauwelijks waren ze weer in diep water, of ze zaten vast. Ilmarinen en Lemminkäinen trachtten de boot weer vlot te krijgen met hun roeispanen, maar te vergeefs. Men keek nu eens wat er was, en zag dat men vastzat op den rug van een geweldigen snoek. Lemminkäinen trok zijn zwaard om den snoek te doden, maar verloor het evenwicht en viel hals over kop in het water. Ilmarinen greep hem bij zijn kuif, trok hem weer in de boot en zei spottend:

„Alle dwazen dragen een baard om de kin en denken dat zij geweldige mannen zijn!”

Daarop nam hij zijn zwaard en stiet het den snoek in den rug, met het gevolg dat het zwaard brak. Nu trok Wäinämöinen zijn zwaard en trof den snoek zoo geweldig en diep in den nek, dat hij hem aan zijn zwaard in de boot kon trekken. Toen gingen zij aan wal en kookten hem voor hun avondmaal. Maar van zijn kop maakte Wäinämöinen een kantele. 1) De schroeven maakte hij van de tanden van het dier, en voor de snaren nam hij haren uit den staart van Hiisi's paard.

Toen het speeltuig klaar was, kwam oud en

1) Spreek uit: *Kantele* Het is een snaarinstrument, soort van cither. N.

jong het bezichtigen, en Wäinämöinen noodigde iedereen uit het te bespelen. Maar geen van allen verstond deze kunst. Toen vroeg Lemminkäinen dat men hem het speeltuig geven zou, dan zou men eens iets wondermoos hooren. Men gaf het hem en hij speelde er op, maar het was niets dan een jammerlijk gekras dat hij voortbracht.

Ten laatste legde men de kantele terug op Wäinämöinen's knie, en hij zelf begon er op te spelen. Nu gaf het instrument geluid, en zilverheldere tonen zweefden door de ruimte. Zoo heerlijk was het spel van den ouden runenvader, dat alles wat in de natuur adem en leven had zich er over verheugde, en naderbij kwam om te luisteren. De eekhoorns sprongen van boom tot boom, de wezeltjes slopen tusschen de steenen, en de herten huppelden over de heide. Ja zelfs de wolven kwamen uit het moeras, en de beer werd wakker in zijn schuilhoek: hij kwam aangeslopen door het bosch, en klom, om beter te hooren, op het hek van een hoeve. Maar het hek bezweek onder de zwaarte van den beer, en brommende klauterde Bruin in een pijnboom. Ook Tapio, de koning van Metsola met den baard van boomloof, en heel het Tapio-volk kwam om te luisteren naar het heerlijke spel; en Tapio's vrouw, de vriendelijke Mielikki, trok haar blauwe kousen aan, en tooide zich met haar roode linten, en ging tegen een berkestam staan luisteren. En alle vogelen des hemels kwamen aangevlogen op hun lichte vleugels. De adelaar verliet zijn

woning en zijn jongen, de eenden kwamen uit het diepe water, de wilde ganzen uit het moeras, en in de lucht kwinkleerden duizenden leeuweriken en andere kleine vogels. Ook de dochters der natuur die in het luchtruim wonen, luisterden toe, gezeten op een regenboog en op de rooskleurige randen eener wolk. Kuutar (*Koetar*), de dochter van de maan, en Päivätär, (*Peivètèr*) de dochter van de zon, waren bezig een purperen weefsel te maken in de lucht. Maar toen zij het spel hoorden viel de gouden spoel uit haar handen, en de gouden draad brak.

En ook de visschen kwamen uit het water om te luisteren. Daar kwam de vraatzuchtige snoek, daar kwamen de zalm en de kabeljauw, de baars en de schol. Zelfs de waterkoning, Ahti met den baard van zeegras, kwam boven de watervlakte: en de schoone zeejonkvrouw, die in het water woont en de wacht houdt over de jonge eenden, liet haar gouden kam in het water liggen en kwam boven, heur lange lokken half gekamd. Maar Wellamo, de koningin der zee, zette zich op een klip om te luisteren. Daar sluimerde zij in bij de muziek, en sliep zacht op de steenen rustbank.

En de oude Wäinämöinen bespeelde den geheelen dag zijn kantele, en geen gemoed was zóó hard of het werd geroerd door zijn spel. Mannen schreiden, vrouwen schreiden, oud en jong schreide. Ook in Wäinämöinen's oogen blonken groote tranen. Zij rolden langs zijn wangen neer en vielen zoo in zee. Maar de blauwvlugelige eend dook neer in de diepte

en haalde er de tranen van den runenvader uit op, en zie! zij waren veranderd in schoone parelen, waarmede de rijken zich tooien, en die de machtigen dragen in hun kroon.

Intusschen vervolgden de helden hun tocht naar Pohjola. Bij hun aankomst cischten zij Sampo op, maar toen de boerin van Pohjola weigerde, en heel haar volk verzamelde om de vreemdelingen te verslaan, begon Wäinämöinen zoo heerlijk op zijn kantele te spelen dat allen als betooverd bleven staan: mannen met blijdschap in het hart; krijgers met tranen in de oogen; jongelieden op hun knieën, en vrouwen met stralende oogen. Toen liet Wäinämöinen een diepen slaap komen over het geheele Pohjola-volk, en ging daarop met Ilmarinen en Lemminkäinen Sampo halen. Ilmarinen de smid opende voorzichtig en zonder geraas het slot en lichtte de negen slagboomen op, en Wäinämöinen verzocht den lustigen Lemminkäinen Sampo uit den koperberg te halen. Deze dacht dat dit het gemakkelijkste werk van de wereld was, maar hoe hij ook wrikte en trok, Sampo was niet van zijn plaats te krijgen. Toen namen zij de sterkste ossen van de hoeve, en ploegden de aarde los rond den voet van Sampo, die er negen vadem diep in zat. Nu gelukte het den drie mannen Sampo naar de boot te sleepen. Ze lieten nu in allerijl de boot te water en begaven zich op den terugweg. Met blijdschap in het hart riepen ze de machten van hemel en aarde aan om een goede en gelukkige reis. Ilmarinen en Lemminkäinen zwaaiden de roci-

spanen, en de oude wijze Wäinämöinen zat aan het roer.

Nadat ze zoo een tijdlang gevaren hadden, verzocht Lemminkäinen den ouden runenvader een lied te zingen om den tijd te korten, te meer omdat men nu alle reden had zich te verheugen. Maar Wäinämöinen zeide dat de tijd van zingen pas daar was, wanneer ze de daken hunner huizen zagen schemeren tusschen de berkestammen. De lustige Lemminkäinen vond dat al te voorzichtig, en zette daarom zelf een zegezang in. Maar hij had maar een armzalige zangstem, en het klonk afschuwelijk. Een kraanvogel die aan het strand stond, schrok zoo van de ruwe tonen, dat hij met een luiden kreet op en weg vloog, naar de kust van Pohjola, waar hij al het volk wekte met zijn geschreeuw.

Toen nu de boerin van Pohjola bemerkte dat Sampo weg was, verzocht zij de dochter van den nevel, een dikke mist te doen neerdalen op de zee, om de helden in hun vaart te verhinderen, en tevens bad zij Ukko om een heftigen tegenwind. Ten laatste zond zij ook nog een boozen zegeest, Turso, om de mannen te doodden en Sampo terug te brengen naar Pohjola.

Drie etmalen lang zwierven nu de helden door den diksten nevel rond, en wisten weg noch steg. Toen trok Wäinämöinen zijn zwaard en sloeg daarmede de zee, waarna de mist optrok en de zon weer zichtbaar werd. Maar kort daarna hoorde men een hevig bruisen

dicht bij de boot, en schuimende golven sloegen hoog tegen haar flanken op, zoodat zelfs de oude Wäinämöinen bleek werd, en Ilmarinen, die allesbehalve dapper was op zee, de wollen muts over zijn oogen trok. Maar Wäinämöinen liet den moed niet zakken. Hij keek neer in golven, zag den zegeest, greep hem bij de ooren, en dwong hem te beloven dat hij zich nooit meer voor de menschen zou vertoonen. Maar nauwelijks was deze verdwenen, of Ukko liet alle winden des hemels los, zoodat de boot der helden bijna door de golven werd verzwolgen. En de nieuwe kantele viel in 't water en zonk naar de diepte, tot groote vreugde van Ahti en de zijnen, maar tot diepe droefenis van Wäinämöinen. Ilmarinen was buiten zich zelf van angst, en woedend dat hij ooit den voet gezet had op dezen schommelenden bodem. Maar de oude Wäinämöinen verweet hem zijn zwakheid, zeggende:

Tranen helpen niet in nood,
schreien doet geen onheil wijken.

Daarna begon hij de winden te begroeten met een zang; de vroolijke Lemminkäinen haalde zijn plank te voorschijn en hoogde de flanken van de boot wat op, zoodat de golven er niet overheen konden slaan, en daarna ging het in lustige vaart over de golven.

Intusschen had de boerin van Pohjola al haar mannen verzameld, en een schip uitgerust, waarmee zij thans de vluchtenden achterna zette.

Weldra zagen de helden een donkere plek aan den horizon, en Lemminkäinen werd in den mast gezonden om te zien wat het was. Eerst dacht hij dat het een wolk was; nauwkeuriger toezien meende hij dat het een eiland met hooge dennen was; maar eindelijk zag hij dat het een groot schip was, welks volle zeilen op witte wolken geleken, en op welks dek zich een ontelbare menigte menschen bewoog. Nu gold het weg te komen, en Lemminkäinen en Ilmarinen roeiden zóó hard dat het schuim opspatte. Maar steeds nader kwam het schip van Pohjola. Daar nam Wainämöinen, toen het gevaar op zijn hoogst was, een weinig vuurzwam uit zijn zak, en wierp dat over zijn linker schouder in zee. Daaruit ontstond een blinde klip, waarop het groote schip te pletter stiet. Maar de boerin van Pohjola maakte van de splinters een arend, zette honderd man op diens vleugelen, en ging met den arend op Wainämöinens mast zitten, zoodat de boot bijna omsloeg. Lemminkäinen sloeg met zijn zwaard naar den arend, maar te vergeefs. Toen nam Wainämöinen zijn roeispaan uit het water en sloeg daarmee de pooten van den arend stuk, zoodat de vogel in zee viel als een auerhaan, getroffen door des jagers pijl. Maar de eene klauw van den arend haakte vast in Sampo en trok hem neer in de diepte, en daar brak hij in duizend stukken.

Dat was Sampo's noodlot. Uit zijn scherven ontstonden de schatten der zee. Maar enkele stukken stegen op naar het watervlak, en dreven met de golven naar Kalevala's strand, en daar

aan heeft Finland zijn welstand en rijkdom te danken. Louhi, de boosaardige boerin van Pohjola, kreeg alleen maar het slot, en dat was de oorzaak van Laplands armoede en broede-loosheid.

En de Kalevala-helden stegen ongedeerd aan land, en in een heerlijk lied riep Wainämöinen welvaart en geluk over Finlands schoone dreven.

Wainämöinen maakt een nieuwe Kantele.

Een tijd later begon Wainämöinen te ver-langen naar zijn verloren kantele, want nu was de tijd gekomen om te spelen en vroolijk te zijn. Toen ging hij naar den smid Ilmarinen en liet hem een geweldige dreg van ijzer maken. Daarmee ging hij naar het strand en begon naar zijn verloren speeltuig te dreggen. Hij haalde een ongeloofelijke menigte zee-gras en zeeanemonen op, en riet en schelpen, maar zijn kantele vond hij niet.

Met gebogen hoofd en droefheid in het hart ondernam hij den terugweg. Maar toen hij langs den boschkant wandelde, over den ontgonnen grond, hoorde hij een berk schreien en klagen.

„Waarom schreit gij?” vroeg hij, „gij die zoo jong en frisch groen zijt?”

En de berk antwoordde:

„Ik weet het wel: de menschen denken dat ik altoos blij van zin ben, en dat mij geen zorgen drukken. Maar ik heb slechts luttel vreugde;

onrust, onrust is mijn deel,
en mijn dag vergaat in kommer.

Lieve lente is een bronwel
waaruit vreugd en blijdschap borrelt
voor hen die gezegend zijn.
Maar ik zie met angst haar komen:
want men slaat mij diepe wonden,
rukt mij al mijn twijgen af. 1)

Dikwijls komen speelsche kindren,
drijven diep hun scherpe messen
in mijn honingrijken bast;
en in dollen overmoed
tappen zij mijn helder bloed
tot een dronk, zoo heerlijk zoet.

Daarna komen ook de herders,
ruwe herders, die mijn mooie
witte schors aan flarden rijten,
om er alles van te maken:
herderstassen, groote, kleine,
sleden, schoenen, manden, emmers.

Vaak, bij 't vallen van den avond,
komen scharen jonge meisjes,
breken lachend tak bij tak af,
rooven schertsend al mijn groen,
binden het tot borstels samen,
die zij in het bad gebruiken. 2)

1) Om groen te hebben voor de lentefeesten. N.

2) Iemand die het Noorden bereisde schrijft mij:
In Finland en Rusland geest men zich nog met berke-
takjes na gebruik van het stoombad. Mij, den vreem-
deling, geestde men niet, maar men wreef mij met
lange plantaardige linten, het leek wel lange houtwol.

Driemaal reeds, indien niet meer,
zag ik mannen hier voorbijgaan,
en mij meten met hun bijl;
en te zamen overleggen:
of ze mij tot zware blokken
of tot rijshout zouden hakken.

Dat is al mijn lentevreugde!
En de grijsgebaarde winter
brengt mij waarlijk niet veel meer.
Als ik aan den winter denk,
voel ik al mijn moed bezwijken,
al mijn kleurigheid vergaan.....

Want dan rukken noordewinden
al de takken, al de twijgjes
die mij overbleven, af;
voert ze weg ver in de ruimte;
en dan sta ik, naakt en kaal,
aan de bittere kou ten prooi....."

Maar nu troostte Wäinämöinen den mooien
berk en zei:

„Mooie berk, hou op met klagen,
wees nu langer niet bedroefd:
ik wil tot mijn vriend u maken!
'k Neem u mede naar mijn huis,
'k maak van u een kantele,
't Speeltuig van de loutre vreugde.

's Menschen lust zult gij dan wezen,
en hem hoop en blijdschap brengen,

zorg en smarten hem verdrijven.
Den bedrukten geeft gij troost,
wekt den moed in mannenharten,
droogt der vrouwen bittere tranen."

Daarop maakte Wäinämöinen een nieuwe kantele van den stam van den berk. Maar naast den weg stond een eik; in zijn takken zaten de kockoeken lustig te roepen, en het zuiverste zilver en goud druppelde uit hun snavels neer op de bloemen van de weide. Daarvan maakte Wäinämöinen schroeven voor zijn kantele. Nu ontbraken hem nog slechts de snaren. Toen ging Wäinämöinen een eindje verder het veld langs, en zag een jonkvrouw aan den rand van het bosch zitten. Zij schreide niet, maar zij was ook niet recht vroolijk. Zij zat daar en zong zachtjes voor zich heen, in den avondzonneshijn, en wachtte op haar hartsvriend. Op Wäinämöinens verzoek gaf zij hem eenige van heur blonde haren, en daarvan maakte hij de snaren van zijn kantele.

En toen hij nu begon te spelen, hadden de tonen der nieuwe kantele een wonderbaarlijken klank. Daarin waren vreugde en droefheid vermengd; en allen die het hoorden, mannen en vrouwen, ouden en jongen, kinderen en grijsaards, — ze lachten in tranen. En er was geen levend wezen dat niet kwam luisteren naar Wäinämöinens spel; zelfs de bosschen en de bergen en de bruine heiden namen deel aan de algemeene vreugde. Als hij in zijn eigen huis speelde, dan begon zijn kamer te leven;

dak en wanden lachten van blijdschap, en de oude grauwe haard blonk als nieuw van vergenoegen. En als hij speelde in het bosch, dan bogen zich de berken om te luisteren; de pijnen en de dennen wigelden hun geweldige kruinen heen en weer, en de bloemekens op de weide kusten elkander.

De Boerin van Pohjola tracht het Kalevala-volk uit te roeien.

Toen Louhi, de boosaardige boerin van Pohjola, te weten kwam dat er nu vreugde en vroolijkheid heerschte in Kalevala, voelde zij knagende afgunst in haar hart, en zond zware ziekten uit om de menschen te plagen. Maar Wäinämöinen bezwoer de ziekten met diepzinnige tooverspreuken, riep Ukko ter hulp, en slaagde er zodoende in het onheil af te wenden.

Toen werd de boosaardige vrouw nog meer verbitterd, en zond een geweldigen beer af op Kalevala's rijke kudden. Maar de oude getrouwe Wäinämöinen verzocht Ilmarinen een flinke speer te maken, en rustte zich uit om den beer te ontmoeten.

Zoodra er eenige sneeuw was gevallen, — een wade zoo luchtig als de zomerwol van een schaap, — nam Wäinämöinen zijn sneeuwschoenen en trok naar het bosch. Onder weg bezwoer hij met zijn liederen den heer des wouds en al diens volk, dat zij hem niet mochten hinderen in zijn vaart, en zijn buit niet voor hem verbergen. Weldra hoorde hij het geblaf

der honden weergalmen door de stammen, en vond den beer, die in zijn leger lag. Hij stiet hem de speer in de breede borst, en daar lag nu de koning van het woud dood op zijn bed van dennenaalden.

Maar al was hij dood, toch bleef de beer een gevaarlijke vijand, wiens toorn men moest trachten te bezweren. Daarom sprak nu de oude Wäinämöinen tot zijn verslagen tegenstander:

„O, gij schoone honingraat, 1) gij gulden appel van het woud! Wees niet vertoorn op mij, want niet ik sloeg u ter aarde. Zelf gleedt gij uit op den bevroren grond, en reet gij uw borst open aan de scherpe grassen. Heerlijke vriend, verlaat nu uw enge woning, en volg mij naar der mannen heem, en naar de hooge dakgevels. Daar krijgt gij honingwijn te drinken en honingkoek te eten.”

Daarna ging Wäinämöinen met zijn prachtige buit naar huis. Maar zijn volk hoorde reeds op een afstand zijn blijden zang door het bosch weergalmen, en haastte zich hem tegemoet (te gaan. Met gejuich en geschreeuw werd nu de ruige woudekoning door de wijdgeopende deuren in de kamer gevoerd, en de vrouwen en kinderen gingen angstig uit den weg voor den geweldige. Onder gezang werd hij binnengebracht, onder gezang werd zijn schoone pels afgestroopt, en onder gezang werd zijn vleesch in stukken gesneden. Toen werd er dapper gegeten en ge-

1) Een toespeling op de voorliefde der beren voor honing. N.

dronken, en des beren lijkplechtigheid werd met lach en scherts gevierd.

Maar het volk vroeg naar de herkomst van den beer. Toen zong Wäinämöinen hoe eens een der luchtjonkvrouwen op den rand van een gouden wolk wandelde. In haar hand had zij een korf vol wol. Zij strooide de wol uit op de blauwe zee, en daar werd zij door de golven meegevoerd naar een honinggeurend strand: Mielikki, de vriendelijke Vrouw van het woud, raapte de wol uit het water op, legde ze in een wieg, en hing de wieg op aan de takken van een bloeienden den. Daar werd nu de beer geboren om de koning der wouden te zijn. Zijn breede pooten, zijn stompen neus, zijn schoone pels, alles was kant en klaar, behalve de tanden; die kreeg hij later pas, nadat hij had gezwoeren nooit het grazende vee kwaad te zullen doen.

Toen vroeg het volk hoe de jacht was gegaan, of de strijd heel zwaar was geweest, en hoe hij de Vrouw van het woud en al haar volk had verteederd; en op alles wist Wäinämöinen te antwoorden tot groote tevredenheid van het volk. Nadat de maaltijd was afgeloopen, werd de kop van den beer in een hoogen pijnboom geplaatst, en daarna werd het feest weder voortgezet. En de oude Wäinämöinen zong, en bespeelde zijn kantele, den heelen avond lang. Maar toen het tijd werd om op te breken, had de oude runenvader nog een paar woorden te zeggen; en hij zong tot een goed besluit van het vroolijke feest:

Dag aan dag moge men zoo zingen
 hier in Finlands wijde dreven!
 De zonen des lands, jong en sterk,
 scheppen vreugde in mannendeugd;
 willen mannendeugd verwerven
 en tot eer hun land verstrekken,
 tot onsterfelijken roem!
 Finland moog' gelukkig blijven!
 Vreugd weergalm' langs zee en stranden!
 Bloemen bloeien op de weiden,
 gouden graan bedekk' zijn akkers!
 Moge 't volk met blijden moed
 al 't geluk der dagen dragen;
 en bij 't nadren van 't gevaar,
 goed en bloed en leven wagen!

De Boerin van Pohjola sluit de Zon en de Maan in 'een Berg op.

Zoo heerschte er vreugde en vroolijkheid in Kalevala's dreven, en de tonen van Wäinämöinens kantele stegen op naar de woning der zon en naar de hoeve der maan. De lichtende hemelichamen daalden van hun heldere hoogten neer om naar het spel te luisteren: de maan op een berk, en de zon in den top van een pijnboom. Toen sloop de boerin van Pohjola naderbij, nam zon en maan gevangen, en sloot ze beiden op in een berg in Pohjola, zoodat zij er nooit meer uit konden, voordat zij zelf met haar paarden kwam om ze te bevrijden.

En nu werd het nacht en winter over de wereld. Den menschen viel het moeilijk in 't

leven te blijven, en zelfs Ukko voelde zich niet op zijn gemak in de hoogte, nu de zon niet meer scheen en de maan niet meer opging. Hij wandelde toen in zijn blauwe kousen langs de randen der wolken, om te zien waarheen de hemelichamen toch gegaan waren, maar hij ontdekte ze nergens. Toen sloeg hij vuur met zijn bliksemend zwaard, en liet een vonk door de jonkvrouw der lucht wiegen, opdat daaruit een nieuwe zon en een nieuwe maan mochten ontstaan. Zij wiegde nu de vonk in een wieg van goud, maar liet haar uit onachtzaamheid uit de wieg vallen. De vonk viel toen met een verblindenden gloed door de wolk en verdween achter den rand der aarde. Wäinämöinen zag haar val, en vroeg Ilmarinen of hij mee kwam om te zien of het misschien de zon of de maan was waar ze een glimp van hadden gezien.

Toen gingen de beide mannen op weg tot zij aan een snellen vloed kwamen. Ze maakten zich een boot en wilden juist den vloed oversteken, toen zij Ilmatar ontmoetten, de oudste der luchtjonkvrouwen. Zij vroeg wie zij waren en wat hun doel was.

„Wij zijn zeelieden,” antwoordde toen Wäinämöinen. „Ik ben Wäinämöinen en hij is de smid Ilmarinen, en wij zijn uitgegaan om het licht te zoeken dat van den hemel viel, want reeds lang hebben wij in diepe duisternis geleefd.”

Toen zeide Ilmatar dat de vonk, na veel onheil op aarde te hebben gesticht, in zee was

gevallen, die daarom sinds verscheiden dagen buiten haar oevers was getreden, totdat een vischje met glanzende schubben haar had ingeslikt. Het vischje werd opgeslokt door een baars en de baars door een snoek.

Zoodra de mannen dat vernomen hadden, maakten zij een net van boomschors en trokken het door alle bochten en zeeëngten, maar ze vingen den snoek niet, want het net was te grof. Toen zaaide Wäinämöinen vlaszaad, spoelde, weekte en braakte het vlas in één nacht, en in drie dagen was het net klaar. Toen werd al het jonge volk met het net uitgestuurd, maar zij vingen den snoek niet. Toen gingen de smid Ilmarinen en de oude Wäinämöinen zelf uit met het net, maar met geen beteren uitslag. Ten slotte riepen ze Ahti, den zeekoning, en al zijn volk om bijstand aan, en nu eindelijk werd hun werk met uitslag gekroond. Toen zij den snoek opensneden vonden zij den baars, en in den baars vonden zij het kleine vischje. In het vischje vonden zij een blauw kluwen, in het blauwe kluwen een rood kluwen, en in het roode kluwen de vuurvonk. Maar die glipte hun uit de handen, verschroeide Ilmarinens baard en verdween in het bosch dat zij geheel vernielde. Daar vond toen Wäinämöinen de vonk in een boomstomp; hij nam haar voorzichtig mee naar zijn huis, om te schitteren op zijn haard en licht te geven als een fakkel.

Maar Ilmarinen de smid sprong in het water, zei krachtige tooverspreuken tegen de

uitwerkselen van het vuur, en raakte zodoende zijn brandwonden kwijt.

Daar intusschen zon en maan nog maar niet schenen, ging het volk naar de smidse van Ilmarinen en smeekte hem een nieuwe zon en maan te smeden. Ilmarinen smeedde nu een zon van goud en een maan van zilver en ging uit met Wäinämöinen, die op het gehamer was komen toelooopen, om de nieuwe hemellichamen in een hoogen boom te zetten. Maar zij gaven niet het allergeingste licht.

Toen sneed de oude wijze Wäinämöinen spaanders van een elzeboom, schikte ze gelijk bij het waarzeggen gebruikelijk was, en kwam zoo te weten dat zon en maan zaten opgesloten in een berg van Pohjola. Toen besloot Wäinämöinen zich op weg te begeven om ze uit hun gevangenis te bevrijden. Hij kwam op Pohjahoeve, en riep dat men met een boot moest komen en hem over de sond zetten. Toen niemand zijn geroep hoorde, maakte hij van drie takken een vuur op het strand. Nu merkte het Pohja-volk zijn aanwezigheid, maar riep hem toe dat hij over de sond moest zwemmen als hij bij hen wilde komen. Dat deed Wäinämöinen. Toen hij op den anderen oever kwam ontstond er een gevecht, en hij sloeg den mannen van Pohjola de hoofden af alsof het grasbloemen waren. Nu ging hij naar den berg om zon en maan te bevrijden, maar hij kon niets uitvoeren zoolang hij de noodige werktuigen miste. Toen ging hij weer naar huis, en bad Ilmarinen den smid om sleutels en breekijsers, waarmee

hij de groote poorten zou kunnen openen.
 * Maar terwijl Ilmarinen in zijn smidse stond en hamerde, kwam de boerin van Pohjola in de gedaante van een havik en vroeg wat hij smeedde. Toen zei Ilmarinen dat hij ketenen en halsijzers smeedde voor de booze boerin van Pohjola. Hier verschrikte zij zóó van, dat zij snel terugvloog, en zon en maan weer op haar oude plaats zette aan den hoogen hemel.

Groot was nu de vreugde der Kalevala-helden, toen zij de lang ontbeerde zon haar stralende schijf weder zagen verheffen boven de toppen der boomen. En de oude Wäinämöinen nam zijn kantele en zong in het feestelijk uur van den dageraad:

Heil u, zon, gij stralen-omhuifde!
 heil u, helder oog van den dag!
 gij die in de wijde ruimten
 uw glanzenden weg aflegt.

Als een zilverduive stijgt gij
 uit de blauwe zeeëgolven,
 als een goudgewiekte koekoek,
 badende in purpervlammen.

Over onze bosschen, velden,
 ga getrouwlijk op, o zonne!
 Geef ons buit in onze netten,
 gulden graan in onze voren!

Als uw dagloop is voleindigd,
 als de nacht daalt op de velden,
 ga gezegend dan ter ruste
 onder 't blij gekweel der vogels!

BESLUIT.

Intusschen kreeg een jonge vrouw, Maria of Mariatta geheeten, een zoon, en men zond om een ouden man uit Karelië om het kind te doopen. Maar de oude wilde het kind niet doopen voordat Wäinämöinen zou hebben beslist of het al of niet in het leven zou blijven. Want het kind had geen vader die het onder zijn hoede nam. Toen besliste Wäinämöinen, dat het kind naar het moeras zou worden gebracht en daar neergelegd om te sterven.

Toen verhief het veertien dagen oude kind zijn stemmetje en zeide:

„O, gij oude Wäinämöinen, waarlijk, gij velt een onrechtvaardig vonnis! Waarom moet ik sterven in het moeras, daar ik geen het minste kwaad heb gedaan?”

Toen doopte de oude man het kind tot koning over Karelië, tot den machtigsten onder de machtigen, tot den heer des hemels en der aarde.

Maar de oude runenvader treurde er over in het diepst van zijn ziel, dat hij terechtwijzing had ontvangen uit den mond van een klein kind. En hij ging naar het zeestrand, en zong een koperen boot om voor altoos weg te kunnen zeilen van zijn geliefd Wäinölä met zijn

wijde velden en groene dreven. Maar terwijl hij in de boot steeg, zeide hij:

„De tijd zal komen, dat men naar mij terug verlangt om een nieuwe kantele te maken, en een nieuwe zon te doen opgaan over de landen. Want dan zal er diepe duisternis zijn, en al de vreugd zal uit de wereld verbannen wezen.”

En hij stevende over de wijde zee, naar de grenzenlooze ruimten der hemelen.

Maar zijn kantele en zijn gezangen liet hij achter, tot een eeuwige verheugenis voor Finland.

FRITHJOF ⁼⁼ EN INGEBORG.

EEN SAGE UIT NOORWEGEN.

ESAIAS TEGNÈR naverteld

BEIDEN DOOR

== NELLIE. ==

INHOUD.

	Blz.
LEEST DIT EERST	145
1. OP HILDING'S HOEVE	147
2. KONING BELE EN THORSTEN VIKINGS- SON	149
3. FRITHJOF AANVAARDT DE ERFENIS ZIJNS VADERS.	152
4. FRITHJOF'S BRUIDSVAART.	159
5. KONING RING	162
6. FRITHJOF SPEELT SCHAAK	165
7. FRITHJOF'S VERBANNING.	166
8. FRITHJOF OP ZEE	172
9. FRITHJOF BIJ ANGANTUUR	176
10. FRITHJOF'S TERUGKEER	180
11. BALDER'S BRANDSTAPEL	184
12. FRITHJOF VOGELVRIJ	186
13. VIKINGER WETBOEK	187
14. FRITHJOF EN BJÖRN	190
15. FRITHJOF BIJ KONING RING	191
16. DE TOCHT OP HET IJS	194
17. DE VERZOEKING	195
18. RING'S DOOD	197
19. KONINGSKEUZE	198
20. VERZOENING	200

LEEST DIT EERST:

De sage van Frithjof en Ingeborg speelt in Noorwegen, maar werd het eerst op IJsland geschreven, denkelijk omstreeks 1400. De geschiedenis, die men omstreeks 800 laat spelen, is eenig in de Scandinavische literatuur omdat zij *verdicht* is, en niet, zooals de andere saga's, historische feiten geeft. Er bestaan natuurlijk verschillende bewerkingen van. De schoonste en beroemdste is de *seer* vrije van den Zweed Esaias Tegnèr, die de geheele geschiedenis in dichtmaat overbracht, en hierbij voor iedere gebeurtenis, voor iedere gemoedsstemming, een anderen dichtvorm koos die er wonderwel bij paste. Zijn bewerking werd dan ook spoedig wereldberoemd, en in verschillende talen werden er overzettingen van gemaakt. Ook in het Hollandsch, door J. J. L. Ten Kate. Natuurlijk kan de beste vertaling van een gedicht niet in de schaduw staan van het oorspronkelijke; maar wie geen Zweedsch kent, moet zich met de Hollandsche, Duitsche of Engelsche vertaling behelpen.

Ons is het nu echter [niet te doen om de poëtische bewerking, maar om den *inhoud* dezer mooie sage, en daarom vertel ik u die in proza, naar de bewerking van Tegnèr.

NELLIE.

Frithjof en Ingeborg.

I.

Op Hilding's Hoeve.

Aan weerszijden van de bochtige Sognefjord in het tegenwoordige kerspel Bergen, lag het kleine rijk van koning Bele. Op den noordwestelijken oever, die heden ten dage nog „Balders-hoogte” heet, stond een tempel van den god Balder; op het daartegenover liggende rotsige oevergebergte lag Framnäs, de woning van Thorsten Vikingsson, den vrijen boer, koning Bele's wapenbroeder, vriend en vertrouwde.

Naar oud-skandinavische zede had Bele zijn jeugdige dochter Ingeborg, en Thorsten zijn jongen zoon Frithjof, ter opvoeding toevertrouwd aan een boer, Hilding genaamd.

In diens huis nu sleten beide kinderen de heerlijkste jeugd. Als broeder en zuster hadden ze elkander lief, en nooit was de een uit des anderen gedachte. Alles deelden ze te zamen. De runen die men Frithjof leerde, hij leerde ze wederom aan Ingeborg. Geen beek was zoo diep of zoo woest, of hij droeg er Ingeborg over. De eerste bloem der vroege lente, de eerste aardbei, de eerste grashalm, de schoonste arendsveder was voor Ingeborg. En Ingeborg betaalde alles met haar liefsten glimlach.

De kinderen werden grooter, en ook hun

gehechtheid nam toe. Als Frithjof den strijd te bestaan had met wolven of beren, dan maakte de gedachte aan Ingeborg hem dubbel sterk; en Ingeborg bewonderde den moed van haar geliefden makker.

En als Ingeborg aan het weefstouw zat, en zingend de schoonste weefsels wrocht, tapijten waarin zij allerlei heldengeschiedenissen weefde in bonte en gouden draden, — zie, dan droegen de helden Frithjof's trekken! En zelf bloosde zij, en was verrukt tevens, wanneer zijn gelaat haar toelachte uit het weefsel.

En overal waar Frithjof kwam sneed hij runen in de boomen: een I en een F dooreengeslingerd. Bij het schijnsel der maan dacht Frithjof aan Ingeborg; en het opgaan der zon deed Ingeborg aan Frithjof denken... Zij hadden elkander lief, en zij konden zich niet voorstellen dat ooit het leven hen van elkander zou scheiden...

Maar de wijze Hilding sprak tot zijn pleegzoon: „Kind, ban deze liefde uit uw hart! Bedenk toch: Ingeborg is een koningskind, en de lijn harer voorvaderen klimt op tot Odin-zelf. ¹⁾ En gij, gij zijt slechts de zoon van een vrije! Nooit zal men toestaan dat Ingeborg uw gade wordt!”

Doch Frithjof antwoordde: „De vrijgeboren man gaat voor niets uit den weg! De wereld behoort den vrije. Moed en kracht zijn de hoogste adel, en het geslacht der moedigen klimt op tot Thor, den sterken god. Hij oor-

¹⁾ Dezelfde als Wodan. (Alleen de geteekende noten zijn van mij. N.)

deelt niet naar stand, maar naar waarde. Voor mijn bruid tred ik met Thor zelf in het krijt... Ontplooi roestig uw knoppen, mijn witte lelie! Geen mensch zal u plukken behalve ik!”

II.

Koning Bele en Thorsten Vikingsson.

In zijn hooge zaal, op zijn zwaard geleund, stond koning Bele; en naast hem Thorsten Vikingsson, zijn vriend en broeder. Bijna honderd jaren telde Thorsten, en zilverwit was zijn haar en baard, en zijn gelaat was van rimpels doorploegd gelijk een runenstein..... Als machtsge tempels, maar op het punt van instorten, stonden zij daar; maar vele wijsheidsrunen waren op de muren te lezen.

„Onze levensavond daalt,” sprak Bele. „De mede smaakt mij niet langer, en zwaar drukt mij het gewicht van mijn helm. Mijn oogen worden blind voor het aardsch gewemel, maar des te helderder zien zij Walhalla's ¹⁾ licht. Ik voel het, ik ga scheidep. Maar eerst wil ik mijn zonen op de plichten van hun koningsambt voorbereiden.”

Nu werden de jongelingen ontboden. Eerst kwam de sombere Helge. Het liefst verwijde hij bij de zieners aan het offeraltaar, ook dropen hem de handen van offerbloed.

Daarna kwam Halfdan, de bloede, bijna nog

• 1) De Noordsche Hemel.

een kind. Edel maar wekelijk was zijn gelaat. Het was als droeg hij het zwaard gelijk een speeltuig; hij scheen een jonkvrouw in heldendos.

Ten slotte kwam Frithjof in zijn blauwen mantel. Een hoofd grooter dan Bele's zonen, stond hij daar als de fonkelende middag tuschen morgenrood en nachtelijk duister.

„Mijn zonen,” sprak Bele, „mijn levenslicht taant. Voert gijlieden heerschappij als broeders. Laat de kracht uw grenzen beschermen, maar yrede daarbinnen heerschen. Bedenk, Helge, dat de goden wonen in het licht, niet in de duisternis. Zoover het daglicht reikt, zoover stemmen weergalmen, zoover gedachten vliegen, zoover reikt de heerschappij der goden. Maar de ingewanden der dieren en de ingegraven runen, zij bedriegen dikwijls. Het eerlijk menschenhart, o Helge, werd door Odin vol runen geschreven die nooit bedriegen. . . . Wees niet hard, Helge; wees alleen maar sterk. Goedheid is der vorsten schoonste sieraad. . . .

En groet van mij mijn dochter, mijn roode rozeknop. Wees haar ten vader, Helge! Bemin en bescherm haar, en bedenk dat gij bij een edel hart verder komt met liefde dan met dwang!

En gij, Halfdan: een blij gemoed is een sieraad voor den wijze; maar een koning mag geen kind zijn. Honing zonder hop geeft geen goede mede; leg staal in uw zwaard! leg ernst in uw spel, o koning! . . . Niemand heeft te veel verstand, hoe wijs hij moge heeten; maar een onverstandige wordt niet wijs, al zit hij op een troon. De weg naar den vriend, den wapen-

broeder, is kort, Halfdan, hoe lang hij moge wezen; maar die naar den vijand is lang, al woont hij naast de deur. Schenk uw vertrouwen niet aan iedereen: het leege huis staat open, het rijke huis is toe. Kies u één vriend, en blijf hem hou en trouw.”

Toen stond Thorsten op en sprak:

„Niet alleen moogt gij tot Odin gaan, koning Bele! Ik ga met u.

En u, Frithjof, menige waarschuwing die de ouderdom mij influisterde, wil ik u gaarne geven. Vóór alles: eer de goden; want alles wat ons overkomt wordt ons door hen gezonden. Gehoorzaam den koning: het zwaard heeft de greep noodig, de greep het zwaard.

Kracht is een godsgave, Frithjof; maar zonder verstand gebruikt sticht zij onheil. Hoed u voor trots: trots wekt haat. En wees deugdzaam: gij zelf moet eenmaal sterven, maar uw roep blijft leven. Daarom, Frithjof, vermijd het kwade, wil slechts het edele, doe slechts wat recht is.”

Zóó vermaanden de grijsaards hun zonen in de hooge zaal. En daarna spraken zij nog veel te zamen van hun trouwe vriendschap, en hoe zij op elkander aan konden in leed en vreugd. En Bele prees Frithjof, en Thorsten prees Bele's zonen, en zij hoopten dat deze drie in het leven naast elkander zouden staan gelijk certijds zij twee.

Daarna verzochten de beide grijsaards hun zonen hen alleen te laten in de zaal. Want zij verlangden naar Alvader. Gelijk moede stroomen

naar de zee, zoo verlangden zij naar de rust des doods..... 1)

III.

Frithjof aanvaardt de Erfenis zijns Vaders.

Bele en de oude Thorsten waren nu in den heuvel bijgezet. Helge en Halfdan deelden de erfenis huns vaders, maar Frithjof, als eenige zoon, kreeg alles alleen.

In alle stilte betrok hij de woning te Framnäs. Zijn erf was groot; het omvatte een deel van de zeekust, en bergen met berkeboschen bekroond, en vruchtbare graanakkers. Rijk aan meren en beken was zijn gebied, en in de grasrijke valleien graasde het prachtigste vee.

De hooge zaal van zijn woning, uit pijnhout getimmerd, was een huis op zich zelf. Meer dan zeshonderd man kon zij bevatten wanneer het vroolijke Joelfeest 2) werd gevierd. In de lengte stond de lange tafel van eikenhout, glanzend wit geschuurd. Aan het eene uiteinde stond onder een troonhemel de eerezetel; de troonhemel rustte op twee zuilen, versierd met godenbeelden uit iepenhout: Odin met zijn

1) In dien tijd schijnt het gewoonte te zijn geweest dat ouden van dagen vrijwillig een einde aan hun leven maakten, wanneer zij voelden dat zij krachteloos werden. N.

2) Het feest der winter-zonneward; ons Kerstfeest. Zie over dit en andere feesten mijn bundel „Het heele Jaar rond” in deze Bibliotheek.

heerschersblik, en Frey met de zon als hoofdtot. Nog kort geleden zat Thorsten tusschen deze twee, op het prachtige zwarte berevel; scharlakenrood was de muil van den beer, en zijn klauwen waren met zilver beslagen. Als hij daar zat, de gastvrije tusschen zijn gasten, dan verhaalde hij veel van zijn zwerftochten ter zee, en allen hingen aan zijn lippen, als de bij aan de roos. En de skald 1) dacht, hem ziende, aan Braga, 2) die in den kring der goden zit en onsterfelijke sagen van zijn lippen laat stroomen.

Midden in de zaal, met halmen bestrooid, brandde steeds een vuur op een gemetselde plaat; en door het rookgat in het dak gluurden vroolijk de sterren, om te zien hoe het daar toeging.

Aan den wand hingen, aan stalen pinnen, pantsers en helmen, en bliksemende zwaarden. Maar schoonst van al glansden de blanke zilveren schilden, waarin de meisjes die langs de tafel gingen om de drinkhoorns te vullen, blozend haar lieflijk beeld zagen weerkaatst.

Het was een rijk huis. Kelders en kasten en schuren barstten van den overvloed van spijzen. Doch ook vele kleinoodiën, in den krijg buit gemaakt, werden er bewaard; goud met runen bekrast, en kunstig gesmeed zilver.

Maar meer dan alle overige rijkdom werden drie schatten op prijs gesteld.

Allereerst een zwaard dat als erfstuk van

1) Zanger.

2) De god der dichtkunst.

vader op zoon was overgegaan, gedurende vele geslachten. Angoerwadel heette het, de broeder van den bliksem. Naar de sage luidt was het, in het verre Oosten, door dwergen gesmeed.

Eens woonde er op Oellerocker 1) een oude gebrekkige koning met zijn jonge bloeiend-schoone dochter. Daar kwam uit het diepe woud een wanstaltige reus, harig, verwilderd. Deze daagde een der onderdanen van den ouden koning tot een tweegevecht uit; zoo niet, dan eischte hij diens kroon en diens dochter. Niemand durfde den kamp bestaan, want niemand had een zwaard, hard genoeg om den schedel van Reus Staalkop te klieven. Maar Viking, Thorstens vader, toen vijftien jaar oud, durfde het wagen, vertrouwend op eigen kracht en op Angoerwadel: met één houw velde hij den reus en bevrijdde de prinses.

Viking liet zijn zwaard na aan Thorsten en Thorsten aan Frithjof. Wanneer hij het uit de scheede trok dan was het alsof er een bliksemstraal door de zaal schoot. De greep was van goud en de kling vol runen, in het noorden onbekend; maar aan de poorten der zon, het gebied waar de vaderen woonden voordat de Asen 2) noordwaarts trokken, daar kon men dit runenschrift lezen. Mat glansden de runen in vreedstijd. Maar als Hildoer 3) haar spel begon, dan gloeiden zij allen zoo rood

1) Een oord in Zweden.

2) De goden. Volgens de sage trokken die uit het oosten naar het noorden.

3) De godin van den krijg.

als de kam van een vechtenden haan, en wec hem dien het zwaard trof!

De tweede kostbare schat was een wijdberoemde armring, eens gesmeed door den kreupelel Wauloend. 1) Zwaard was hij en van louter goud. Men zag daarop den hemel met de twaalf onsterfelijke burchten, zinnebeelden van de wisselende maan; „zonnhuizen” noemt de skalde ze. Men zag er Alfheim, den burcht van Freij, de nieuwe zon, wanneer zij omstreeks Joeltijd de hoogten des hemels begint te bestijgen. Men zag er de Zeezaal, waar Odin zat bij Saga, wijn drinkend uit gouden beker; de beker is de wereldzee, goudgekleurd door den stijgenden zonnegloed; en Saga is de lente, die op groene velden met bloemen schrijft in plaats van met runen. Men zag er Balder op zijn troon, de zomernachtszon, beeld van het goede, oneindigen rijkdom uitstortend van den hemel. Het goede is stralend licht; doch al wat boos is, is duister. Maar het eeuwige stijgen vermoeit de zon, en desgelijks ook het goede duizelt op hooge toppen; diep zuchtend ver-zinken zij beiden naar het rijk der schaduwen, naar Hela: dat is Balder's offerdood. Men zag ook Glitner, den vreedeburcht, waar Forsete 2) zit met de waag, en op het herfstding alle twisten beslecht.

Dit en nog veel meer was er te zien op den armring. Een gesp van robijnen tooide den ring, als een zon het hemelgewelf. Een oud

1) De Weland of Wieland uit Beowoelf.

2) De God der gerechtigheid.

erfstuk was hij, afkomstig van Wauloend, den stamvader van het geslacht van moederszijde. Eens werd de ring gestolen door den roofgierigen Sote, 1) die de zeeën doorkruiste en toen niet meer gezien werd. Later vernam men dat hij zich op de rotsige kust van Bretland 2) met schip en schat levend in een graf had ingemetseld; maar rust vond hij er niet, en het spookte onophoudelijk in den heuvel. Toen Thorsten dat hoorde besteed hij met Bele zijn drakeschip, 3) en zij voeren naar Bretland. Daar vonden zij midden in een groene weide het graf, gewelfd en groot als een tempel. Licht kwam er uit te voorschijn. Door de spleten der machtige deur keken zij: daarbinnen stond een zeerooversschip, pikzwart, met masten en ra's. Maar achter aan het roer stond een verschrikkelijke gestalte, gehuld in een vurigen mantel. Met grimmigen blik veegde hij de bloedige kling af, maar de vlekken wilden niet verdwijnen. Het geroofde goud lag overal in den heuvel verspreid, maar den ring droeg hij aan den arm.

„Moeten wij binnen gaan,” fluisterde Bele, „en met twee man vechten tegen een spook?” — „Man tegen man is krijgszede,” antwoordde Thorsten; „ik krijg het alleen wel gedaan.” Nu begonnen zij te redetwisten wie het eerst den kamp zou wagen. Ten laatste lootten zij er om; de voorrang viel Thorsten ten deel. Met

1) Een beruchte zeeroover. 2) Brittanje.

3) Schip waarvan de voorsteven een drakekop en de achtersteven een drakestaart voorstelde. N.

een geduchten lansstoot kreeg hij slot en grendel open en steeg in de diepte neer. Vroeg men hem later wat hij in de duisternis had gezien, dan zweeg hij, vol afschuw. Maar Bele hoorde eerst een tooverlied; daarna het gekletter van twee klingen die elkaar kruisen, en eindelijk een geweldigen schreeuw... Toen stilte... Daar stortte Thorsten bleek en verwilderd naar buiten, — met den dood had hij gevochten! Maar den ring had hij vermeesterd. Een wijdberoemd was het kleinood in 't Noorden.

De derde schat was Ellida, het schip. Eens, zegt men, keerde Viking terug van een krijgstocht. Langs het strand varende zag hij iemand op een schommelend wrak. Het was een man van hooge, edele gestalte en open gelaat, maar veranderlijk als de zee. Hij droeg een blauwen mantel en een gordel van goud met koralen bezet. Zijn baard was wit, maar zijn haar zeegroen. Viking naderde, redde den bevrorene, nam hem mede naar huis, en verpleegde hem gastvrij. Maar toen hij den vreemdeling een bed aanwees, lachte deze en sprak: „De wind is goed en mijn schip ook. Honderd mijlen leg ik gewis van avond nog af. Kon ik u, in ruil van uw gastvrijheid, maar iets geven, — maar mijn rijkdom ligt in de diepte. Doch misschien vindt gij morgen een geschenk op het strand.”

Den dag daarop stond Viking aan den oever, en zie, daar komt met de snelheid eensarends een drakeschip op hem toegevlogen. Er was niemand op, zelfs geen stuurman; toch ging het door klippen en scheren alsof een geest

het stuurde. Aan 't strand gekomen reefden de zeilen vanzelf; zonder eenige mensche-lijke hulp zonk het anker. Stom van verbazing zag Viking toe, en hoor, daar zeiden de golven: „Het was Aegir 1) dien gij huisvesttet, en die vergeet zijn schuld niet. Hij zendt u dit schip.” Het was een vorstelijk geschenk. De eikehouten planken waren niet kunstig gevoegd, maar te zamen vergroeid. Slank als een zeedraak was het schip, en aan den boeg hief het den kop op met roodgouden muil. De buik was blauw met geel gestippeld; en de achterstevan was een gekronkelde zilveren staart. De vleugels waren zwart met roode randen; en wanneer het die uitspande, dorst het den wedstrijd wagen met den razendsten storm. Was het schip vol gewapende mannen, dan leek het een drijvende vesting. In heel het Noorden was het schip beroemd.

Dit en nog veel meer was Frithjofs vaderlijk erfdeel, een koningszoon waard. En was hij al geen koningszoon, koninklijk voelde hij toch. Vriendelijk, edel en mild was hij, en zijn roem bij het volk wies gestadig. Twaalf kampioenen had hij, grijsgebaarde, de strijdgenooten van Thorsten. Maar één van de twaalf was jong; hij zat tusschen de ouden als een roos tusschen welke bladeren. Björn was zijn naam. Vroolijk als een kind, was hij toch standvastig als een held, en wijs als een grijsaard. Met Frithjof was hij opgegroeid; ook hadden zij samen een

1) De zeegod.

bloedverbond aangegaan, naar noorsch gebruik. 1)

Nu zat Frithjof aan het lijkmaal zijns vaders, tronend tusschen Odin en Frey, gelijk Thor in Walhalla. Met tranen in de oogen dronk hij 's vaders gedachtenis, en luisterde naar het gezang der skalden, dat 's vaders roem verkondde. Ja, een donderend drapa 2) steeg ter eere van Thorsten omhoog.

IV.

Frithjofs Bruidsvaart.

Wel klinkt er gezang in Frithjofs zaal, wel prijzen de skalden den roem zijns geslachts; maar Frithjof hoort ze niet.

Weer draagt de aarde haar lentegroen kleed; geen drakeschip blijft stil liggen op het strand; maar Frithjof dwaalt bij maanlicht in de boschjes rond.

Eéns was hij vroolijk. Helge en Halfdan had hij genood, en met hen verscheen aan den disch Ingeborg, de schoone.

Hij zat aan haar zijde en drukte haar hand; teeder gaf zij zijn handdruk terug, en met verrukking hing zijn blik aan de geliefde.

En veel spraken zij van den heerlijken tijd,

1) Mannen die een bloedverbond wilden aangaan staken te zamen een groote graszode los, die aan twee zijden bleef vastzitten. Het middengedeelte werd door de in den grond gestoken speren opgehouden, gelijk een dak. Onder dit zodendak staande lieten beiden eenig bloed druppelen in één en hetzelfde voetspoor. Met heilige eeden beloofden zij dan elkanders dood te zullen wreken. J. M. v. d. H.

2) Doodengezang.

toen de morgendauw nog lag op hun jonge leven, op Hilding's hoeve.

En zij bracht hem groeten uit de vriendelijke dreven, waar al de berken stonden met namen in hun schors.

Zóó heerlijk als daar was het op den koningshof niet, want Halfdan was kinderachtig en Helge norsch; die hadden slechts oor voor vleierij en nederig smeeken.

En niemand — dit sprak zij blozend — was er wien zij haar nood kon klagen. O, veel verdrietiger was de koningszaal dan Hildings hoeve!

„De duiven, die gij eens gekweekt hebt, zijn door den havik verslonden. Eén paar bleef over; dat nam ik tot mij. Neem gij er een van. Als dan de doffer tot zijn duive terugvliegt, bind hem een briefje onder de vleugels.“

Zoo fluisterden zij den ganschen dag, en den geheelen avond, totdat de ure van scheiden aanbrak.

Maar nu is zij weg — en Frithjof doet niets dan zuchten. Wel zond hij den doffer met het briefje weg; maar hij keerde niet weder, — hij bleef bij zijn duive!

Vriend Björn beviel dit alles niet. „Wat is er? Wat maakt u zoó stil en bedroefd? Heeft men u in de wiken geschoten? Maar zie toch, wat hebt ge hier alles volop! Geen einde kömt er aan 't skaldengezang. Het ros in den stal stampst van ongeduld; de valk schreeuwt van rooflust; maar Frithjof tuurt in de wolken. Ellida heeft geen rust in den vloed; zij rukt aan het anker, zij breekt haast heur ketting....

Lig stil, Ellida! Frithjofs zin staat niet naar krijg! Maar ook strooddood 1) is een dood; dus zal ik mij zelf kwetsen met de speer; ook zóó ben ik Hela welkom!“

Zoo klaagde Björn. Toen lichtte Frithjof het anker van zijn schip en stevende naar de zonen van Bele toe. Zij zaten op Bele's graf en hielden scheidsgerecht, en luisterden naar hetgeen hun volk te zeggen of te klagen had. Toen stond Frithjof op, verhief zijn stem die over berg en dal weerklonk, en sprak:

„Gij koningen twee, schoon-Ingeborg heb ik lief; ik begeer haar tot bruid van u, en ik meen, dit was ook koning Bele's wensch. Hij liet ons samen opgroeien bij Hilding, en Freya 2) snoerde onze harten samen. Wel was mijn vader geen koning of edele, maar toch leefte hij in roemrijke liederen voort, en runenstenen op de graven vermelden de geschiedenis van onzen stam. Licht ware het mij een rijk te gaan veroveren in den vreemde; doch liever blijf ik hier om zoowel de kleinste hut als den koningshof te bewaken. Wij staan hier op Bele's grafheuvel. Hij hoort de bede die ik tot u richt. Ja, de oude in den grafheuvel pleit voor Frithjof!“

Maar Helge stond op en sprak honend: „Onze zuster is niet voor een boerenzoon. Slechts

1) Dood op het sterfbed in plaats van in den slag. Daarom reet men zich, als men den dood voelde naderen, met de speer een wond, om den meer eervollen speerdood te sterven.

2) De godin der liefde en van de maan.

vorstenzonen past het te werven om deze Walhallatelg. Laat men u roemen in het noorden. Bekoor mannen door uw kracht en vrouwen door uw woord, onze zuster wordt nooit de uwe. En op ons rijk behoeft gij niet te passen; dat zal ik zelf wel beschermen. Wilt gij mijn dienstman worden, goed, in de onderste rangen is er nog een plaats voor u open."

„Uw dienstman word ik niet," sprak Frithjof; „ik ben mijn eigen man, gelijk mijn vader. Fluks, Angoerwadel, uit de scheedel!" Een blauwe straal blons in de zon, en rood gloeide daarop het runenschrift. „Mijn Angoerwadel," riep Frithjof uit, „gij toch zijt van ouden adel! En eerde ik niet den vrede des grafs, mijn zwaard, zwarte koning, zou het u bewijzen! Maar onderhoud dit: kom een andermaal niet te dicht bij mijn zwaard!"

Zoo sprak hij; en met één houw kliefde hij koning Helge's gouden schild dat aan een boom hing. Dat kletterde tegen den heuvel; en onder den grond dreunde het. 1)

„Wel getroffen, mijn zwaard! Wees nu stil en denk aan grootere daden. Nu bedek ik weder den runengloed. Naar huis gaat het over de blauwe vloed!"

V.

Koning Ring.

Koning Ring schoof zijn gouden zetel van de tafel weg, en kampioenen en skalden stonden op om 's konings woord te hooren. Beroemd

1) Alsof Bele antwoordde uit zijn graf.

was hij; verstandig als Mimer 1) en vroom als Balder.

Zijn land was als een dreef waar goden wonen. Geen wapengekletter drong in de groene schaduw door.

Op den rechterstoel troonde gerechtigheid; en vreedzaam bracht het volk de tienden op van het welige gouden graan.

Zwartbuikige schepen met witte zeilen door-kruisten de zee, om uit honderden landen rijke vracht te brengen.

Vrijheid woonde er bij vrede. Men had den koning als een vader lief, maar op den dag der volksvergadering sprak een ieder vrijuit zijn meening.

Reeds dertig jaar regeerde hij in het Noorderland, en nooit was iemand ongetroost van hem heengegaan.....

En Ring schoof zijn gouden zetel van de tafel weg, en allen stonden vol vreugde op om zijn woord te hooren. Maar hij zuchtte en sprak:

„In Folkwang 2) troont onze koningin op purperen zetel; maar hier groeit het gras op haar groeve. Zóó goed en schoon een echtgenoot als zij, vind ik nooit weder. Maar mijn kind schreit om een moeder.

Vaak was koning Bele mijn gast in deze zaal. Hij liet een dochter na, zoo schoon als een lelie, met morgenrood op de wangen. Haar koos ik mij tot vrouw

1) De bewaker van de bron der wijsheid.

2) De zaal van Freya, waar de trouwe echtgenooten komen na haar dood.

Ik weet, zij is jong; en de jeugd houdt van lente en op mijn lokken viel reeds der jaren sneeuw. Maar kan zij mij, bijna ouden man, lief hebben, en wil zij de moeder wezen van mijn kind, zoo sta ik haar gaarne mijn troon af.

Neemt goud uit de schatkist; neemt heerlijken bruidstoof uit het eiken schrijn; en gij, skalden, volgt met klinkende harp: want steeds gingen Braga en Freya gaarne te zamen.

En de mannen gingen uit met jubel en zang, om de geschenken te brengen; en door despelende skalden gevolgd gingen zij tot Bele's zonen.

Twee dagen vierden zij feest, ja drie; den vierden dag kwamen zij met hun aanzoek te berde.

Toen offerde Helge een valk en een paard in het offerbosch; en hij ondervroeg Wala 1) en den priester of de grijsaard zijn zuster waard was; doch noch Wala, noch de priester keurden het huwelijk goed, en ook de ingewanden der offerdieren stemden tegen. En met schrik in het hart sprak Helge: „Neen!“ Doch Halfdan, de lichtzinnige, spotte: „Gaat spoedig naar uw koning Grauwbaard terug; was hij zelf hier, ik zou hem op 't paard helpen.“ 2)

Verbitterd over dezen smaad gingen de gezanten heen en brachten de konde aan koning Ring. En Ring sprak: „Grauwbaard zal dien hoon wreken.“

En hij sloeg op het schild dat aan den stam der gerichts-linde hing, en als hanen met roode kammen kwam de vloot der zeedraken aanzetten.

1) De profetes. 2) De bedoeling is: want hij is te oud om er zelf op te springen. N.

En toen Helge door een krijgsgezant werd opontboden tot ernstig gevecht, sprak hij: „Ring is machtig; ik breng Ingeborg onder Balder's bescherming.“

Daar zat nu de jonkvrouw in Balders vrede-tempel; zij borduurde in zijde en in goud; en op de bloemen die zij borduurde vielen als dauw haar tranen.

VI.

Frithjof speelt Schaak. 1)

Frithjof zat met den trouwen Björn aan het schaakbord. De ruiten waren van zilver en goud.

Daar kwam Hilding binnen. „Zet u neder op den hoogzetel, mijn lieve pleegvader,“ sprak Frithjof. „Ledig den hoorn, en vergun ons het spel te voleinden.“

Hilding sprak: „Bele's zonen zenden mij om uw gunst te verwerven. Er kwam slechte tijding; een oorlog dreigt ons; hopend staart het land op u.“

Frithjof sprak: „Pas op, Björn! de koning is in gevaar! Een boer kan hem redden; de boeren zijn er immers om zich voor den koning op te offeren!“

Hilding: „Frithjof, wek den toorn der vorsten niet! Zijn ze ook al bevreesd voor Ring, tegen u zijn zij machtig.“

Frithjof: „Björn, gij bedreigt het kasteel! Maar pas op, het zal u zwaar genoeg vallen het in te nemen!“

1) Het bijzondere in dit hoofdstuk is dat Frithjof, terwijl hij in schijn met Björn over het spel spreekt, in waarheid antwoordt op Hildings vragen. N.

Hilding: „Ingeborg zit in Balders tempel en weent zich de oogen rood. Drijven haar tranen u niet in den strijd?“

Frithjof: „Björn, hebt gij het gemunt op de koningin, mijn beste stuk in het spel? Håar moet ik redden!“

Hilding: „Frithjof, wilt gij niet naar mij hooren? Moet uw vader, ter wille van een partij schaak, zonder antwoord tot zijn zenders terugkeeren?“

Toen stond Frithjof op, nam Hildings hand en sprak kalm: „Vader, reeds vernaamt gij mijn besluit! Rijd naar Bele's zonen, en zeg dat de smaad mij aangedaan, iederen band tusschen hen en mij verscheurde!“

En Hilding sprak, heengaande: „Ik wil uw gedrag niet berispen. Ga uw eigen weg. Moge Odin alles ten beste wenden!“

VII.

Frithjof's Verbanning.

Frithjof wist wel dat hij den heiligen grond waarop de Balderstempel stond, niet willekeurig mocht betreden; zeer zeker niet wanneer een koninklijke jonkvrouw onder de hoede van den tempelvrede was gesteld; maar hij kon de verzoeking niet weerstaan er in de schemering heen te sluipen, om Ingeborg te zien en haar mede te deelen dat hij h ar met zijn leven zou beschermen, maar de helpende hand weigerde aan haar broeders. Met veel moeite gelukte het haar echter Frithjof's hart te verteederen; en hij beloofde haar dat hij op de eerst-

heiligdom gij schondt, wil ik meedoogend zijn. Ver in zee, tegen het westen, ligt een krans van eilanden waarover Angantuur heerscht, de machtige Jarl. 1) Zoolang Bele leefde betaalde de Jarl ons de verplichte jaarlijksche schatting; na diens dood hield hij er mede op. Ga gij nu heen en dwing hem. Dat is de straf voor uw misdrijf.“ En honend voegde hij er bij: „Men zegt dat Angantuur hardhandig is, en zich als een draak wentelt in zijn schatten. Wees gij de nieuwe Siegfried die den draak verslaat. Dat is een mannelijker daad dan Balder's tempel binnen te sluipen! Den volgenden zomer wacht ik u hier terug met Angantuur's schatting. Zoo niet, dan blijft gij in aller oogen een schurk, en voor een wig vogelvrij verklaard in ons land.“

Zoo sprak hij, en daarmede was de vergadering gesloten.”

Ingeborg: „En uw besluit?“

Frithjof: „Blijft mij dan de keus? Al had Angantuur zijn ellendig goud begraven in de bedding van Nastrand's 2) vloed, ik moet het te voorschijn brengen. Nog heden reis ik af.“

Ingeborg: „En laat mij alleen?“

Frithjof: „Neen, gij gaat met mij!“

Ingeborg: „Onmogelijk.“

Frithjof: „Niet onmogelijk! De slimme Helge vergat dat Angantuur ook mijns vaders vriend was. Mogelijk geeft hij mij gewillig wat ik vraag; indien niet, dan heb ik een machtigen pleiter hier aan mijn zijde. Het goud zend ik dan aan

1) Zooveel als het latere hertog of graaf. N.

2) Het doodenrijk.

Helge. En wij, Ingeborg, wij trekken verder, naar vreemde kusten. Ver in 't zuiden liggen heerlijke groene eilanden, waar geen noorderstormen loeien, waar boomen zijn die tezelfder tijd welriekende witte bloesems en sappige gouden vruchten dragen. In boschjes van geurende mirten en roodbloesemige oleanders liggen de brokstukken van de marmeren tempels der oude goden. Dàar vestigen wij onze nieuwe woonplaats. Wat gaat ons het grauwe noorden aan, waaruit domme haat ons bande? Het bloeiende zuiden lokt ons met zijn geurige dreven. . . . Kom, Ingeborg!

Maar Ingeborg weigerde, met droefheid in het hart. Een echte dochter van haar land en haar ras, achtte zij zich gehoorzaamheid aan Helge schuldig. Helge was haar vader, nu Bele dood was; Helge had het recht haar aan een man te geven of te weigeren. Hem zou zij gehoorzamen, al kostte het haar heur leven en geluk. Geen pleitredenen van Frithjof vermochten haar van deze denkbeelden af te brengen. Ook vreesde zij, dat in het lauwe zuiden Frithjof geen gelegenheid zou hebben tot het doen van dappere daden, en zij wilde niet dat om harentwil zijn zwaard in de scheede zou roesten.

„Wees moedig, mijn Frithjof,” zoo eindigde zij. „Schikken wij ons naar het raadsbesluit der hooge Nornen. 1) Kunnen wij uit de schipbreuk onzer levens het geluk niet redden, zoo laten wij althans onze eer redden! Wij moeten scheiden.“

Frithjof: „Vaarwel dan — zuster van Helge.“

1) Noorsche schikgodinnen.

Ingeborg: „Frithjof, moeten wij zoo scheiden? Hebt gij geen andere afscheidswoord voor de speelnoot uwer kinderjaren? Meent gij dat ik hier op rozen zal waddelen? Gij neemt immers al mijn geluk mede!“

Frithjof: „Vergeef mij, dochter van Bele, dat ik mij een oogeblik liet meeslepen door mijn bittere smart. Gij hebt gelijk, Ingeborg, en gij zijt mijn goede Norne. Ik zal gaan. Ik zal van u scheiden, maar niet van de hoop. Die neem ik mede over de Westerse, ja tot aan den rand van het graf. Met den eersten dag der lente ben ik terug. Dan zal Helge mij wederzien. Aan zijn opdracht zal voldaan zijn, en de misdaad waarvan ik werd beschuldigd zal gezoend wezen. Maar dan ook, Ingeborg, dan vraag ik u, — neen dan *eisch* ik u; en niet van Helge, neen, van heel het volk! Want het volk is uw voogd, o koningsdochter! En wie dan weigert, dien zal ik te woord staan!

Vaarwel dan, Ingeborg! vergeet mij niet, en neem tot aandenken dezen arming, het werk van Wauloend, waarop al des hemels wonderen staan gegrift. . . . Leef wel, geliefde! Leef wel; mijn bruid! Na eenige maanden zien wij elkander onder betere omstandigheden terug!“
(Frithjof verwijderd zich.)

Ingeborg: „Hoe blij, hoe fier, hoe hoopvol gaat hij henen! Hij meent dat hij de Norn kan doen wijken door haar de spits van zijn zwaard op de borst te zetten! Arme Frithjof! De Norne weet van geen wijken, zij gaat haar gang. Gij kent mijn duisteren broeder Helge

nog niet! Gij met uw oprecht heldengemoed, gij weet niet hoezeer hij u haat! . . . Nooit schenkt hij u mijn hand, eer nog deed hij afstand van zijn kroon. Een van de twee: hij offert mij aan Odin of aan den ouden Ring . . . Waarheen ik zie, er straalt geen licht van hope! Maar ik ben blij dat gij vol hoop zijt Mijn smart behoud ik voor mijzelf . . . Intusschen tel ik de schakels van uw arming, tel aan hem de langzaam sluipende maanden af . . . Twee, vier, zes, — dan keert gij wellicht terug. Maar uw Ingeborg, dat weet ik, vindt gij niet weder!“

VIII.

Frithjof op Zee.

Koning Helge stond op den oever en bezwoer de booze geesten der zee. Daar trokken de donkere wolken samen en schenen de woedende, hoog steigerende golven te willen ontmoeten. Alle vogels vlogen verschrikt naar de kust. Doch Frithjof sprak: „Broeders, het weder wordt slecht! Ik hoor het geruisch der stormvleugels in de verte! Moed gevat, wij sidderen niet!“

En een paar booze zeegeesten, de windkoude Ham en de sneeuwkillen Hejd, vielen Ellida aan. Alle stormen waren los gelaten, en de golven openden haar roofgierige muilen. Maar Frithjof, de koene Viking, 1) staat aan het roer,

1) Zeekoning. N.

Hij schept behagen in het woeste spel van wind en golven. Hij spant de zeilen wat vaster aan, en met zekere hand en fieren blik stuurt hij zijn schip naar het westen, het westen! Zelfs versmaadt hij het, een poosje met zijn schip voor anker te gaan liggen, in een veilige haven van een klein eiland op zijn weg.

Hooger nog steigeren de golven; dieper nog gapen de afgronden: de wind krijscht in de takels, en Ellida's bodem kraakt Maar Ellida is getimmerd door godenhand, en als een vallende ster aan den hemel zoo schiet zij over de golven; met de vlugheid van een steenbok springt zij van de eene golfkruin op de andere.

Nu laten de wolken heur sneeuwbuien los, en hagelsteenen kletteren neer op het dek en op de schilden der mannen. Diepe duisternis heerscht op en om het schip. Maar Frithjof geeft den moed niet op . . . Zou hij zich niet voor Ingeborg moeten schamen als hij laf was? En Ellida, het godenschip, houdt het nog wel uit!

Daar spoelen de golven over de verschansing heen, spoelen alles weg wat los is op het dek. Nu neemt Frithjof een zwaren gouden ring van zijn arm, een geschenk van den ouden koning Bele. Met zijn tooverzwaard, door dwergen gesmeed, houdt hij hem in zooveel stukken als hij manschappen aan boord heeft; en ieder zijn stuk gevend, zegt hij: „Het is goed, goud bij zich te hebben als men op reis gaat! Als het

ons lot is te komen bij Ran, 1) in de diepte der zee, dan willen wij toch niet met leege handen komen! Koel en koud is de blauwe Ran, maar voor louter goud niet ongevoelig.“

Met vernieuwde macht woedt de stormwind; de wanden kraken, de ra breekt; half onder water staat het schip, en reeds begint het te zinken, ondanks al het pompen der mannen. Frithjof zelf ziet dat hij den dood aan boord heeft; maar zijn heerscherswoord overdondert den storm: „Hier, Björn, grijp het roer! Zulk een weder zenden de goden van Walhalla niet! Daar is tooverij in 't spel! Dat is het werk van Helge! Ik wil onderzoeken!“

Als een eekhoorn klautert hij in den mast. Luchtig en hoog zat hij daar. En uit de hoogte neerziende in zee zag hij, als een drijvend eiland, een walvisch vóór het schip uit zwemmen; op zijn rug zaten een paar afschuwelijke zeegeesten: Hejd in een dikken sneeuwvel, geheel aan een ijsbeer gelijk; Ham met vleugels die hij geweldig uitbreidt, gelijk de storm-adelaar.

„Nu, Ellida,“ spreekt Frithjof, „nu geldt het te toonen of er moed woont in uw ijzerharde eikeborst! Hoor naar mijn stem: heeft een

1) De godin der zee, die de verdronkenen met een net omlaag trekt, waar zij deelnemen aan de gastmalen van Aegir, haar gade. „Ran“ beteekent „roof“ en Aegir „water“. Aegir is de god van den handel op de open zee. Hij woont in een schitterend verlichte hal, waar hij de goden onthaalt uit een geweldig grooten ketel. Vuur hebben zij daar beneden niet, wel goud; d. w. z. het lichten en glanzen der windstille zee. J. M. v. d. H.

god u getimmerd, zoo splijt met uw boeg dezen tooverwalvisch!“

En Ellida hoort de stem van haar meester, en ruischend springt zij vol grimmigheid op den walvisch aan. Een bloedstraal spuit omhoog, en het verwonde ondiep duikt brullend neer in de diepte. Tegelijkertijd vliegen er twee lansen uit des helden hand; de een doorboort den ijsbeer, de ander den adelaar.

„Goed zoo, Ellida, goed zoo! Wel hebben gij en ik gemikt! Niet zoo spoedig zal Helge's draak meer uit de diepte opduiken, en Hejd en Ham houden het nu niet langer uit op de zee: het is bitter, te bijten in het blauwe staal!“

En weg vliegt de storm van de zee; alleen drijft de branding het schip naar het eiland toe. En op eenmaal treedt de zon te voorschijn als een koningin in de hooge zaal. Heur laatste stralen kronen de rotsen en de wouden; en allen herkennen nu de schoone groene dreven van Efjesund. 1)

Zwaar trof de stoot op den walvisch Ellida-zelf. Diep zinkend in de golven sleepte zij zich voort. Nog meer vermoeid zijn Frithjofs mannen. Leunend op hun zwaard kunnen zij zich nauwelijks op de been houden. Op sterke schouders draagt Björn vier hunner naar het strand, maar Frithjof legt er wel acht rondom het vriendelijk vlammeende vuur.

„Schaamt u uw vermoeidheid niet, bleeke mannen! De zee is een geweldige tegenpartij, en tegen zeegeesten is het een zware strijd! Maar ziedaar

1) Een plaats op een der Orkney-eilanden.

den hoorn vol honigwijn! Op zijn gouden voet wandelt hij rond en verwarmt uw bevroren ledematen. . . . Makkers, drinkt op Ingeborg!"

IX.

Frithjof bij Angantuur.

Jarl Angantuur zat met zijn vele mannen aan den disch. Hij zat er in vreugde en heerlijkheid, en liet zijn blik glijden over de zee, waar de zon in onderdook als een gouden zwaan. Aan een der vensterbogen hield de oude Halmar de wacht over zee. Plotseling kondigde deze de komst van een schip aan: „Een aangenamen tocht hebben ze niet gehad," zegt hij. „De mannen kunnen niet meer; twee reuzen van kerels dragen de anderen, die onmachtig lijken, aan land."

Nu keek ook Jarl Angantuur door het venster en sprak: „Ik herken Ellida, en dat is Frithjof. De zoon van Thorsten is gemakkelijk te herkennen aan zijn gang, en niemand in heel Noorderland heeft zulk een gloeiend oog."

Plotseling springt de oude Viking Atle van tafel op. Bloedige strijd lust brandt in zijn oogen. „Nu zullen wij zien," schreeuwde hij luid, „of het waar is dat Frithjof het staal betovert en nooit om genade smeekt!"

En twaalf kampioenen springen met hem op, en zwaaiend met hun zwaarden ijlen zij naar de kust waar Ellida rust, en Frithjof, in het zand gezeten, zijn makkers moed in spreekt.

„Gemakkelijk kon ik u thans verslaan," pocht Atle; „maar ik stel u de keus tusschen vrede en

strijd; wilt gij, dappere degen, 1) mij om genade smeecken, dan ga ik met u als vriend tot Angantuur."

„Ik ben nog moê van den tocht," antwoordde Frithjof toornig; „maar eêr ik om vrede bedel trek ik liever mijn zwaard." En een bliksemstraal fitste: hij trok Angoerwadel uit de scheede. Op de kling van het zwaard stond iedere ruun in brand!

Machtig kletteren de klingen op elkander; het hagelt doodelijke slagen; beider schilden breken bijna tegelijkertijd in twee. De onberispelijke kampioenen staan vast en wankelen niet. . . . Maar fel bijt Angoerwadel, en de kling van Atle breekt.

„Nooit heeft mijn zwaard een zwaardeloze bekampt," zegt Frithjof. „Zijt gij nog niet bedwongen, zoo wees gewaarschuwd!" En de mannen vallen op elkander aan, en pantser bonst tegen pantser.

Als beren in de sneeuw worstelen zij; als woedende adelaars boven een felbewogen zee. Het zweet leekt hun van de leden; zwaar zwoegt hun borst; alles wordt vertreden onder hun voet; en ademloos wachten de kampioenen, in een kring geschaard, den uitslag van het tweevlecht af.

Frithjof was het die den vijand in het zand wierp; en de knie zettend op diens borst, sprak hij, zie-

1) De ridders werden „degens" genoemd, omdat zij leefden op hun zwaard. N.

dend van toorn: „Zwartbaardige Berserkr, 1) had ik nu mijn goed zwaard hier, diep stiet ik de kling in uw borst!“

„Heb daarom geen zorg,“ sprak Atle trotsch; „ga heen en haal uw kling; ik ontloop u niet. Voor ons beiden komt de beurt om naar Walhalla te gaan; ik vandaag, gij wellicht morgen.“

Frithjof gaat heen, haalt zijn zwaard, heft het op. Doodstil ligt Atle, wachtend op den slag. Dat treft den held, dat bezweert zijn wilden toorn. Hij laat het zwaard zinken en neemt Atle bij de hand. . . En verzoend gaan de mannen naar de hooge zaal, waar de kostelijke maaltijd hen wachtte.

Daar kreeg Frithjof veel nieuws te zien. Hier waren de naakte muren niet met ruwe planken bekleed, maar met leder waarop bloemen, ranken en vruchten zich in goud afteekenden. Geen vroolijk vuur, midden op den vloer, maar tegen de wanden marmeren schoorsteenen. Hier dreef de rook niet tegen de wanden aan, ze besmeurend met roet; hier hadden de vensters glasruiten, en op de vleugeldeuren zat een slot. Zilveren kandelaren strekten hun lichtdragende armen uit, in plaats van de knetterende kienspanen die tehuis de feestende strijders verlichtten. Een in zijn geheel gebraden hert met vergulde

1) Soort van beroepsvechter. De Berserker geraakten bij de minste aanleiding in een soort van vechtwoede, waarin ze de menschen als wilde dieren aanvielen. Ze beten en schuimbekten dan en waren voor niets of niemand bang. Vorsten en aanzienlijken hadden er doorgaans een aantal in hun gevolg. In de Noorsche saga's komen zij veelvuldig voor.

hoeven stond op den disch, den poot geheven als wilde het een sprong wagen, en met loefomkranst gewei. Achter iederen kampioen stond een mooi jong meisje klaar om hem te bedienen. Blauw waren heur oogen, als die der meisjes van zijn land, maar zwart waren heur lokken.

En in den hoogen zilveren zetel zat Jarl Angantuur, met gouden pantser en helm. Met gouden sterren bezaaid, met purper en hermelijn omboord, was zijn vorstelijke mantel. Drie schreden, van de tafel gerekend, ging hij zijn gast te gemoet. Hij reikte hem de hand en sprak: „Zit neer aan mijn zijde en rust uit! Zoo menigen drinkhoorn ledigde ik met Thorsten Vikingzoon: zijn wijdberoemde zoon blijve niet ver van mij.“ En hij dronk hem welkom toe, en een skalde bezong bij de harp Thorsten's roem.

Frithjof moest nu veel vertellen van zijn land en zijn vaart; en allen jubelden toen zij vernamen hoe hij Helge's tooverkunst had krachteloos gemaakt. Wat hij van Ingeborg vertelde vond vooral weerklink bij de jonge meisjes. Ten allerlaatste vermeldde hij het doel zijner komst, en de Jarl hoorde hem geduldig toe. Maar zijn antwoord luidde: „Schatting heb ik nooit betaald, mijn volk is vrij als ik. Hoog moge Bele leven, maar nooit zal hij mij de wet stellen. Zijn erfgenamen ken ik niet. Begeeren zij schatting, laten zij er dan als mannen om komen vragen met het zwaard in de hand. . . We zullen ze opwachten! Doch uw vader was mijn

viend.“ En hij gaf zijn dochter een teeken met de hand. Vlug stond het ranke meisje op van haar gouden stoel, en ging met zwevendend tred naar het vrouwenverblijf. Weldra kwam zij terug met een sierlijk gewerkte beurs, waarop een woud met dieren en een door de maan beschenen zee waren geborduurd. De beugel was met robijnen bezet, en onderaan hing een zware gouden kwast. Deze beurs legde zij haar vader in de hand, en met gemunt goud vulde hij haar tot aan den rand. „Dat is mijn welkomstgave; doe met haar wat gij wilt; maar dezen winter moet gij als gast bij mij vertoeven. Want het is winter, en stormtijd, en Ham en Hejd zijn stellig weer levend geworden. Ook zal Ellida niet altoos zulke gelukkige sprongen wagen; en van walvisschen krioelt het in de zee.“

Zoo schertsten de dischgenooten tot aan den morgenstond. De wijn uit gouden bekera maakte hen vroolijk, doch niet beschonken. Men dronk op Angantuur's gezondheid, en zoolang de winter duurde bleef Frithjof in het gastvrije land.

X.

Frithjof's Terugkeer.

Toen de lente kwam en overal nieuw leven schiep, bedankte Frithjof zijn vriendelijken gastheer, teneinde den tocht huiswaarts te aanvaarden. Vroolijk schoot zijn Ellida, zijn zwarte zwaan, door de zilverblanke golven. De nachtegale

zongen in den mast, en Aegirs dochters huppelden rond den boeg.

Zes dagen zeilde hij; den zevenden zag hij een opwaarts stijgende blauwe streep aan den horizon. Die groeide en groeide; klippen en scheren maakten zich los van het vasteland... Zijn land was het dat uit de golven opsteeg! Hij kreeg den Balderstempel in 't gezicht, waar hij afscheid had genomen van Ingeborg. Hij keek uit of zij niet verschijnen zou, voelend en vermoedend dat hij nabij was. Maar zij kwam niet... Zat zij wellicht weder aan Helge's hof, bedroefd, gouddraad spinnend bij het geluid der harpen?... Plotseling zwirt er iets door de lucht; de valk, dien hij bij Ingeborg in Balder's tempel had achtergelaten, strijkt op hem neer en zet zich op zijn schouder, zijn oude plaats. Het dier is onrustig; het boort zijn snavel in Frithjof's oor als wilde het hem een geheim mededeelen... Wat mocht het zijn? Wie verstaat der valken taal!

Door klippen en scheren baant Ellida zich een weg; goedsmoeds staat Frithjof op de voorplecht; hij zoekt Framnäs, zijn geliefd tehuis. Maar hoe hij de oogen uitwrijft en ze met de hand beschut tegen de zon, van Framnäs is geen spoor te zien... Daar ziet hij de oude haardstede te voorschijn steken uit de puinen; daar ziet hij zijn erf onder de asch; asch en puin overal, tot aan het zeestrand toe! Huis en hof waren tot den grond toe afgebrand!

Juichend kwam zijn oude trouwe hond op hem toegesprongen; hinnikkend naderde hem zijn

melkwit ros, snuffelend naar de hand die het zoo dikwijls een stuk brood toereikte. . . . Helaas, arme dieren! Frithjof is armer dan gij, geen stukje brood heeft hij u meer te bieden!

Bedroefd, dakloos, stond Frithjof op het erf der vaderen. Daar zag hij op een afstand zijn grijzen pleegvader Hilding. „Zóó beschermt koning Helge zijn landgenooten!“ riep Frithjof hem toe. „Maar het geeft mij meer ergernis dan zorg; doch waar is Ingeborg?“ —

„De tijding zal u weinig genoegen geven,“ antwoordde Hilding. „Luister: Koning Ring deed een inval in het land. Zijn leger was vijfmaal sterker dan het onze. Al gedroeg de kinderachtige Halfdan zich in den strijd waarlijk als een held, het mocht niet baten. Weldra moest Helge op de vlucht slaan. Hier voorbij komend verbrandde hij uw bezitting. Koning Ring eischte Ingeborg als losprijs. Kreeg hij haar niet tot vrouw, dan nam hij land en kroon in bezit. . . . En hij nam haar mede als bruid.“

Frithjof geraakte in woede over dit bericht; hij nam het op als ontrouw van Ingeborg jegens hem. Maar Hilding verdedigde haar. „Gij doet Ingeborg onrecht,“ sprak hij. „Zij had geen keus; er werd haar niets gevraagd. Ik alleen weet hoe zij er onder leed; mij opende zij haar hart. Zij aanvaardde haar noodlot als iets dat de goden haar hadden opgelegd. En haar laatste woord was; „Groet Frithjof van mij.“

Ik wenschte dat ik haar trouwdag nooit had beleefd! Paar aan paar schreden de bruidsjuffers en Rings weerbare mannen naar den tempel. Droef stond het gelaat van den skalde die den bruidsstoet aanvoerde; doodsbleek op haar zwarte paard zat de bruid; ik was het die haar van het paard tilde en tot des tempels drempel droeg. Met vaste stem sprak zij het woord dat haar aan Ring verbond. Iedereen schreide, slechts zij niet. Daar krijgt Ring den gouden armband in het oog dien gij haar schonkt en dien zij immer droeg. Grimmig rukt hij haar dien van den arm en hangt hem op aan Balder's beeld. Mij voer de toorn door het bloed, en reeds trok ik mijn zwaard om den koning te straffen voor den smaad mijn lieveling aangedaan. Maar Ingeborg fluisterde mij in: „Laat uw zwaard in de scheede. Mijn broeder had mij dit alles kunnen sparen. Veel draagt het hart des menschen eer het breekt. Alvader regeert — ik beklag mij niet.“

„Alvader regeert,“ herhaalde Frithjof zwartgallig. „Maar ik wil mij recht verschaffen! Is het heden niet Balders Midzomerdag? 1) Dan houdt de priester-koning, de zuster-verschacheraar, de moordberamer en brandstichter, feestgelag! Ook ik wil een weinig meeregeeren!“

1) Onze St. Jansdag, 24 Juni.

Balder's Brandstapel.

Bloedrood lag de middernachtszon op de bergen. Het was geen dag, het was geen nacht; het was een schemerend gloren. Gloeiend stond Balder's brandstapel daar, een zinnebeeld der zon in haar hoogsten zomerstand. Weldra zal de gloed verglommen zijn; dan heerscht Hoder, Balders blinde broeder, 1) op aarde. Langs de tempelwanden staan de priesters geschaard, — mannen met zilvergrijze baarden, — en wakkeren de vlammen aan; in hun harde handen houden zij steenen messen. Helge, met de koningskroon getooid, bedient het altaar. Hoor! daar klinken te middernacht wapenen in het offerboschje . . . „Björn,“ klinkt het, „bewaak de poort. Laat niemand uit noch in!“ En Helge werd bleek; maar al te goed kende hij deze stem. En zie, daar treedt Frithjof binnen en roept, ziedend van toorn: „Hier is het goud van Angantuur! Op uw bevel haalde ik het uit het verre Westen. En nu, hier bij Balders vuur, daag ik u uit tot een tweegevecht op leven en dood! Maar het schild op den rug, de borst open en bloot, gelijk het behoort. U, als koning komt de eerste slag toe. Maar denk er aan, de tweede is mijn recht!

Kijk niet zoo schuin naar de deur, — als een vos zit gij gevangen in uw hol. . . . Denk aan Framnäs, denk aan Ingeborg!”

1) De nacht.

Zoo sprak Frithjof; en den buidel van zijn gordel rukkend, wierp hij hem den koning in 't gezicht, zoodat het bloed hem uit neus en mond spoot. Bewusteloos zonk de Asenzoon 2) naast het altaar neer. . . .

„Verdraagt gij niet eens uw eigen goud, gij lafste van Norge's koningen? Gewis, Angoerwadel heeft het versmaad zoo iemand als gij te dooden. . . . Houdt u rustig, gij priesters! opdat niet mijn kling u het zwijgen oplegge! . . . En gij, witharige Balder! duidt mij mijn oprechtheid niet euvel: maar 't goud dat gij aan uw arm draagt is gestolen! Niet voor u smeedde hem mijn voorvader Wauloend. Hier er meê!” En hard trok hij aan den ring; maar ring en arm schenen als te zamen gegrocid; en toen hij eindelijk losliet stortte Balders beeld in de vlammen! Plotseling schoten dezen sissend omhoog en grepen de droge daksparran aan, . . . Björn staat buiten, doodsbleek; binnen in den tempel staat Frithjof als versteend. . . . Daar schreeuwt hij: „De poorten open! laat de menschen er uit! De tempel staat in brand! Water, water! Werpt de heele zee er over uit!” Een ketting van handen vormt zich van den tempel naar de zee, en emmers vliegen af en aan. Hoog op het dak zit Frithjof en deelt bevelen uit. Alles te vergeefs! Het vuur neemt hand over hand toe; geweldige rookzuilen stijgen ten hemel; het goud der versierselen druipt ter aarde; zilveren platen smelten weg. . . .

1) De afstammeling van Odin. N.

Alles is verloren. De roode haan zit kraaiend op het dak. 1) Een scherpe morgenwind uit het noorden blaast de vlammen aan, en hongerig sissend verslinden zij ook Balders boschje, dat door de zomerwarmte is verdroogd. Razend gaan zij in de takken te keer; het kraakt in wortels, het steunt in de toppen. . . . Een vuurzee zonder strand! . . . En de zon gaat op, maar bocht en zee weerspiegelen niets dan vlammengloed! . . . In asch en puin liggen Balders tempel, Balders altaar, Balders boschje, . . . en weenend gaat Frithjof in de morgenure heen.

XII.

Frithjof vogelvrij.

Nu was Frithjof met recht tempelschener geworden. Nu kon en mocht hij niet langer blijven in het land zijner vaderen. Diep bedroefd scheepte hij zich met Björn en enkele getrouwen in, om de wijde wereld tot zijn vaderland te maken; en terwijl Ellida den steven wendde, stond Frithjof aan het roer en tuurde naar de kust, en herdacht de dagen van zijn jeugd en zijn vreugd.

Maar zijn vijand liet hem niet ongemoeid vertrekken. Met tien schepen naderde Helge. Doch plotseling gebeurde er iets vreemds: het was als of al de schepen van Helge door de geesten der zee naar beneden werden getrokken. . . . En met moeite ontquam Helge aan zijn lekkie schip. Toen lachte Björn luid op, en

1) Roode haan = zinnebeeld van den brand. N.

deelde mede dat hij, hij allèen, de bodems der vijandelijke schepen had doorboord, en dat hij het alleen maar jammer vond dat de zee Helge niet had verzwolgen. En Helge, nauwelijks ontkomen aan het gevaar van te verdrinken, spande zijn boog; maar de boog brak in zijn hand. En Frithjof zwaaide wel zijn lans, maar zonc hem niet af: „Den doodsbode heb ik hier in mijn hand,” sprak hij, „maar vrees niet! Mijn speer heeft een afkeer van lafaardsbloed. He is mij voldoende dat gij uw eer kwijt zijt, gij valschaard en meenedige!”

En in iedere hand een roeispaan nemend ijlt hij weg van de kust. Maar weedom was in zijn hart, en weedom was in zijn afscheidslied, immers al zijn liefde, zijn hoop, zijn leven, was verwoest:

Vertrapt mijn liefde,
mijn hoeve verbrand . . .
Onteerd, voortvluchtig,
man zonder land . . .
Van woeste zwervers
de droeve gezel . . .
Al wat mij lief was, —
vaarwel! vaarwel!

XIII.

Vikinger Wetboek.

Nu zwalkte Frithjof op de wijde zee, en zoover als de wolk vliegt, zoover ging hij. Maar

voor de mannen aan boord schreef hij het Wetboek der Zeekoningen:

Bouwt geen tent op uw schip en slaapt nooit in een huis, want overal loert de vijand. Slaapt op uw schild met het zwaard in de hand, en den hemel boven u als dak.

Als de storm u omdondert, hijscht dan de zeilen. Het is heerlijk zeilen op stormende zee. Het ga zoo het wil, liever dan de zeilen te reven moet gij te gronde gaan.

Beschermt de vrouw aan den wal, maar houdt ze verre van boord; al ware het Freija zelf, geen vrouw is te vertrouwen. 1)

Nadert u een koopvaardijship, zoo spaart het schip, maar laat den hoofdman tol betalen. Gij zijt de koningen der zee, maar hij is slaaf van 't gewin. Zijn goud is niet meer waard dan uw staal.

Deelt de winst op het dek en werpt het lot met de dobbelstenen; neemt het zoo het valt en beklaagt u niet. Maar ik, uw meester, ik dobbel niet mee. Ik vergenoeg mij met de eer.

Komt u een Vikingschip tegen, dan flink geënterd en moedig gestreden! Geef den zwaarden geen rust! Wie een haarbreed wijkt wordt niet meer geteld tot de onzen.

Stelt u tevreden met den zege: wie u om vrede smeekt, die heeft geen zwaard en kan dus uw vijand niet zijn. Hoort de smeekende stem! Wie er neen! op zegt is een lafaard.

1) Frithjofs geloof in Ingeborg was nog altoos niet teruggekeerd. N.

Een wond op het voorhoofd of op de borst is een sieraad voor den Viking. Verbindt ze eerst den volgenden dag, opdat wij u met eerbied groeten.

Dat was Frithjofs wetgeving. 1) En zijn roem vloog van kust tot kust. Hij had zijns gelijken niet op de blauwe wateren, en zijn mannen dienden hem gaarne. Hij zelf zat steeds aan het roer, staarde wemoedig naar de golvende zee en dacht: „Gij zijt diep, en in de diepte is het wellicht rustig... Maar hier boven, hier stormt het! Is Balder nog vertoornd op mij? Waarom doodt mij niet? Maar neen, hij laat mij in 't leven en zendt donkere gedachten op mij af.“ Zoo zit hij en peinst. Maar als er gestreden moet worden, dan is hij wakker, en als Thor zelf voert hij bevel over zijn kleine schaar.

En zoo zag hij vele landen, en de lieflijke eilanden van het Zuiden, en Griekenland. waarheen hij eens met Ingeborg had willen vluchten. . . . En de bekoorlijke drevén, de geurende boschjes onder den diep-blauwen hemel ze deden heel het verleden weer in hem opleven. Drie jaren reeds zwalkte hij als Viking op de zee. Het heimwee begon hem te kwellen. „Zijn mijn dalen daar ginds nog groen? Staat de linde die ik plantte op mijn vaders graf nog in vollen bladertooi? Wie verzorgt haar en besproeit haar bij droogte? Doch waarom getoefd en gedraald in het zweole

2) Ruw, maar ridderlijk. N.

Zuiden? Waarom nog langer op zee gezworven, schatting vergend van zwakke kooplieden? Roem heb ik genoeg, en het ellendige goud veracht ik

Zie den wimpel in top, hoe hij wijst naar
[het land, •
het geliefde, het land der geboort!
Ik wil volgen den weg dien de winden gaan,
ik wil wenden den steven naar 't Noord!''

XIV.

Frithjof en Björn.

Frithjof: Björn, ik ben de zee moede; heimwee heb ik naar de diepe fjorden en de wilde watervallen van mijn land!

Björn: 't Is zoo goed op zee! We genieten er vrijheid en vrede. We zijn nog veel te jong om te rusten. Als ik oud ben, dan wil ik wel terug naar mijn land!

Frithjof: Maar zie, het ijs dreef ons reeds naar de kust. Laten we den langen winter niet doorbrengen tusschen de klippen. Nog eenmaal wil ik Joelfeest vieren 'in 't Noorden. De gast wil ik wezen van Ring en van mijn trouwelooze bruid. . . .

Björn: Ik versta u, Frithjof! En spreek, wat gij beveelt doe ik. Zullen wij zijn buscht verbranden en de koningin ontvoeren? Of wilt gij hem tot een tweegevecht uitdagen?

Frithjof: Zwijg, Björn, van moord en brand! Vreedzaam wil ik tot den koning gaan. Niet

hij deed mij onrecht; Ingeborg misschien ook niet. De goden wilden het zóó. Neen; nog éénmaal slechts wil ik haar zien die mij het liefst op aarde was; en dan afscheid nemen voor eeuwig.

Björn: Dat is een dwaasheid die ik u nooit vergeef, Frithjof, dat gij u door een vrouw het leven laat vergallen. Zijn er geen mooie meisjes genoeg in de wereld? Vooral ginds in 't Zuiden?

Frithjof: Björn, ge zijt een dappere gezelschap en een trouw vriend. Maar zwijg over dingen waar gij geen verstand van hebt. Geen vrouw ter wereld kan mij troosten over Ingeborg!

Björn: Goed; maar ga in elk geval niet alleen. Ik vrees dat ze u leed doen zullen.

Frithjof: Met mijn goed zwaard ben ik niet alleen, en vrees ken ik niet.

Björn: Al wel. Ga; en dooden ze u, dan zal ik u wreken.

Frithjof: Niet noodig, Björn! Mij zal geen leed geschieden.

XV.

Frithjof bij Koning Ring.

Koning Ring zat aan den Joeldisch, en naast hem zat zijn schoone koningin; zij geleken den herfst en de lente. En zie, een wildvreemde grijsaard trad binnen, van het hoofd tot de voeten in een berepels gehuld. Zwak, en wankelend van tred, leunde hij op zijn staf; toch stak hij nog boven alle anderen uit. Aan het

benedeneinde der tafel, dicht bij de zaaldeer, zette hij zich neder, op het plaatsje der armen. De gasten aan het bovineinde bespotten hem en wezen naar hem met de vingers. Met bliksemende oogen keek de vreemdeling naar de spotters; en plotseling opstaande greep hij een jongen hoveling beet en keerde hem onderste boven, het hoofd tegen den grond... Toen zwegden al de anderen.

„Wat is dat voor een leven daarginds?“ vroeg Ring toornig. „Wie stoort hier den vrede? Kom hier, oude, en zeg mij hoe gij heet, en van waar gij zijt en wat gij wilt.“ En de oude antwoordde: „Gij vraagt mij veel, o koning, maar ik zal u antwoord geven. Mijn naam gaat u niet aan, die behoort mij. Mijn vaderland u heet Berouw, mijn erfenis is de Nood; en ik kom van den Wolf die mij gastvrijheid verleende, Voorheen reed ik welgemoed op mijn draak. die sterke vleugels heeft. Nu ligt hij vastgevroren in het ijs. Ik zelf ben oud geworden en ik maak zout op het strand. 1)

Ik wilde uw wijsheid bewonderen, die heinde en verre beroemd is; en nu werd ik gehoond door die hofjonkers daar, en hoon verdraag ik niet; daarom zette ik er een op zijn kop. Maar hij stond ongedeerd weer op van den grond, dus wees niet vertoornd, o koning!“

„Niet slecht klinken uw woorden,“ sprak de koning; „en den ouderdom moet men eeren. Zoo kom dan en zet u naast mij. Maar laat uw vermommings vallen, — toon u gelijk gij zijt.“

1) Een broodwinning der armen.

Toen gleed de berehuid den vreemdeling van de schouders, en in plaats van een grijsaard zag men een jongen man, wien het gouden haar krullend over de schouders golfde. Prachtig stond hij daar in zijn blauw fluweelen mantel, met den handbreeden zilveren gordel waarop de dieren des wouds waren afgebeeld. Een gouden band blonk om zijn arm, en het zwaard hing aan zijn zijde, — een gestremden bliksemstraal gelijk. Het kalme heldenoog ging over de zaal en al de gasten. Schoon als Balder stond hij daar, groot en fier als Thor.

En in de bleeke wangen der koningin schoot het bloed, gelijk een straal van purper noordericht vlamt over de blanke sneeuwvelden.

Daar klonk hoorgeschal: het was het uur der gelofte, waarin men, bij feest- en offermalen, met de hand op het geslachte dier, den goden een gelofte doet. Een groot everzwijn, met kransen om de schouders en een appel in den bek, werd op een reusachtigen zilveren schotel opgedragen. Koning Ring stond op, en als zilver omstraalden hem zijn grijze lokken; en het voorhoofd van het everzwijn aanrakende sprak hij: „Bij Odin, Thor en Freij, zweer ik vijandschap aan Frithjof.“

Toen stond, met trotschen lach, de vreemde man van zijn zetel op; en met zijn zwaard sloeg hij op de tafel dat de zaal er van weergalmde, en alle mannen opsprongen van hun eikehouten banken: „Verneem nu ook mijn gelofte, o koning! Ik ken Frithjof; hij is mij

verwant, en ik zal hem beschermen, bij de Norne en bij mijn goed zwaard!"

Lachend sprak de koning: „Wel is uw woord vermetel, maar in mijn koningszaal is iedereen vrij. Koningin, vul des vreemdelings drinkhoorn met uw besten wijn; ik hoop hij zal dezen winter onze gast blijven.“

Toen nam de koningin den zwaren, met gouden randen versierden drinkhoorn op zilveren voet, en bood hem den vreemdeling aan; maar heur hand trilde, en enkele droppels wijn vielen als robijnen op heur vingers. En hij ledigde den hoorn, in één teug, op de gezondheid zijner gastvrouw. Toen greep de skalde de harp en zong. Heerlijke liederen en oude sagen zong hij.

XVI.

De Tocht op het Ijs.

Koning Ring wilde met zijn echtgenoot en zijn gast een tocht maken op het ijs. „Ga niet,“ sprak de vreemdeling; „het ijs is broos en het water daaronder diep.“ — „Een koning verdrinkt niet zoo licht,“ sprak Ring; „en wie bang is mag thuis blijven.“ Toen bond de vreemde zich ijlings de schaatsen onder. Hinnikend van wilde wintervreugd draafde Ring's ros over het ijs, en ijverig spoorde Ring het aan: „Draaf, mijn edel ros, draaf! toon dat gij van Sleipner's 1) bloed zijt!“ En als de stormwind vloog het paard vooruit. Te vergeefs

1) Het achtvoetige paard van Odin, dat sneller was dan de wind en nooit moede werd.

smeekte de koningin haar echtgenoot, de vaart een weinig te matigen.

Maar de schaatsenrijder liet zich niet overvleugelen: zoo dikwijls hij wilde schoot hij den draver voorbij, en koningin Ingeborg reed door haar eigen naamrunen, die hij rijdend sneed in het ijs.

Zoo gleden zij over de ijsvlakte. Maar de booze Ran lag op de loer. Een gat stiet zij in het ijsdak, en bliksemsnel schoot de slede er in. Bleek als een lijk zat Ingeborg. Maar de vreemde gast komt als een wervelwind aangevlogen. Hij zet zich met zijn schaatsen vast in 't ijs en grijpt het paard bij de manen. Eén ruk, — en paard en slede staan weder op het ijs. . . „Heil u!“ sprak de koning; „dat is meesterlijk gedaan! Dat verbetert u de sterke Frithjof niet!“

Toen gingen ze naar den hofburcht terug. En tot aan de lente bleef de vreemdeling.

XVII.

De Verzoeking.

Het werd lente; nieuw leven ontwaakte in de natuur; nieuwe moed en levenslust in de borst der menschen.

De oude koning Ring richtte een jachtpartij aan, en de koningin en de gast moesten mede. Droevig gestemd reed Frithjof naast den koning, want het afscheid was op handen, en dat viel hem onuitsprekelijk zwaar. Steeds moest hij denken aan Balder's tempelhof, en aan het

woord dat Ingeborg hem daar gegeven had... Ach, niet zij had het gebroken! De goden hadden het aldus beschikt... Toen zij nu in een klein, schaduwrijk dal kwamen, wekte de koning hem uit zijn gepeins door te zeggen dat hij moe was en slapen wilde. Frithjof stelde voor terug te rijden; maar hier, onder den vrijen hemel, en in des vreemdelings hoede, wilde hij rusten. Frithjof spreidde zijn mantel uit en ging zitten; en met zijn hoofd op 's vreemdelings schoot sloop de oude koning in, gerust als een kind bij wiens bedje de moeder waakt.

Toen zong er een zwarte vogel in den boom waaronder zij rustten:

„Spoed u, Frithjof, dood den oude,
niemand ziet u, 't graf is stom.
Neem de koningin tot vrouwe
Sedert lang was zij uw bruid.“

Frithjof luistert. Maar daar begint een witte vogel te zingen:

„Niemand ziet u hier op aarde,
maar het oog van Odin ziet u.
Zoudt gij d'argeloozen grijsaard
moorden, die op u vertrouwt?“

En plotseling grijpt Frithjof zijn slagzwaard en werpt het met afschuw van zich, ver in het duistere woud. Toen vloog de zwarte vogel naar het doodenrijk, maar de witte vloog op naar de zon, en zijn vleugelgeruisch weerklonk als harpetoon.

Nu ontwaakte de oude koning en sprak: „Heerlijk is het te rusten, wanneer het zwaard eens dapperen u bewaakt. Maar vreemdeling, waar is het uw?“

„Ik deed het van mij,“ antwoordde deze; „er huizen booze geesten in het staal. Zelfs grijze haren ontzien zij niet.“

„Frithjof,“ sprak de koning nu; „want gij zijt Frithjof, — dat wist ik sinds lang; ik sloop niet. Ik wilde u op de proef stellen. Glansrijk hebt gij de verzoeking weerstaan. Ik vergeef het u, dat gij in bedelaarsvermomming tot mij kwaamt om mij mijn gade te ontrooven. Doch nu ben ik uw vijand niet meer. Frithjof, blijf aan mijn hof als mijn zoon. Weldra slaat mijn stervensure; dan wordt gij de voogd van mijn kind en de echtgenoot van Ingeborg.“

En Frithjof sprak: „Waarlijk, o koning, niet als een vrouweroover kwam ik tot u. Eenmaal nog slechts wilde ik de onvergetelijke zien. En reeds te lang toefde ik hier. Ik ben een voortvluchtige, een vogelvrij verklaarde: ik stak Balders tempel in brand. Voor mij is geen vreugd meer op aarde. De menschen verachten mij en Balder haat mij. Ik moet weg, terug naar de zee. In storm en wind vergeet ik het best mijn leed!“

XVIII.

Ring's Dood.

Schooner dan ooit ging den volgenden dag de zon op; en in lichten morgengloed lag de hooge zaal toen Frithjof daar aanklopte. Droef

stond het gelaat van den zwerver toen hij nader trad tot den ouden koning, die bleek in zijn gulden zetel rustte. Ingeborg hield met moeite haar tranen in. „Mijn zeepaard, o koning, verlangt zich te baden in de golven,” sprak Frithjof; „weg van hier moet ik, van de vrienden en het land die mij lief werden. Ingeborg, neem opnieuw dezen arming aan, die zoo rijk is aan herinneringen: geef hem niemand. . . . Mij ziet gij nooit weder. . . . Koning Ring, wandel niet met uw gade langs het strand: de golven mochten daar eens het gebeente aanspoelen van Frithjof, den voortvluchtige!”

Doch Ring sprak: „Klaag niet, Frithjof! wees een man! Mijn doodsroep heeft weerklonken; ik heb hem vernomen; heden nog wil ik den speerdood sterven. Mijn vrouw en mijn land geef ik in uw handen: bescherm ze voor mijn opgroeienden zoon!”

Toen sneed hij zich doodsrunen in borst en arm, en de goden prijzend stierf de grijsaard, nadat hij Ingeborg en Frithjof en zijn kleinen zoon de hand ten afscheid had gedrukt.

Heerlijk was de lijkzang waarin het volk zijn lieven koning prees, wiens woord zoo goed, wiens hand zoo mild was geweest voor allen.

XIX.

Koningskeuze.

Toen nu de vrome Ring was bijgezet in zijn grafheuvel, werd het volk ter vergadering bij elkander geroepen. Vrouwen en dochters rei-

nigden en poetsten de wapenrustingen der mannen, en in grooten getale kwamen ze ter ding-plaats bijeen.

Op den gerichtssteen zat Frithjof, en naast hem zat de kleine koningsweeze, een knaap met gouden haar.

„Die is te klein om recht te spreken en ons in den krijg aan te voeren,” sprak het vólk. Doch Frithjof hief den kleinen man op zijn schild en zeide:

„Hier is uw koning! Hier is de jongste telg uit Odins geslacht. Zie hoe hij zich thuis voelt op het schild! In uw aller bijzijn, mannen, zweer ik dat ik zijn troon zal beschermen, en hem eenmaal kronen met zijns vaders kroon!”

Rustig, als op een troon, zat de kleine knaap op het schild, en keek naar de zon als een jonge adelaar. Maar het duurde hem te lang; en met een stouten, een koninklijken sprong, sprong hij van het hooge schild ter aarde.

Toen ging er een luide kreet op van uit het volk: „Hij is flink, hij is dapper! Hem kiezen wij! En Jarl Frithjof zal zijn voogd zijn, en de echtgenoot van Ingeborg!”

Doch met duisteren blik antwoordde Frithjof: „Koningsverkiezing is het, geen bruiloft. Mijn bruid kies ik zelf. Nu moet ik terug naar de plek waar eenmaal Balders tempel stond. Daar moet ik spreken met de Nornen. Ik heb een schuld met Balder te vereffenen. Hij ontam mij de bruid, en hij is het die ze mij hergeven moet. . . .” En hij drukte een kus op het voorhoofd van den kleinen koning, en trok stil weg over de heide.

Verzoening.

Zijn eerste gang was naar zijns vaders grafheuvel, en zijns vaders geest aanroepend vroeg hij hem om raad en steun. De last der schuld drukte hem te zwaar, hij wilde alles doen om Balder te verzoenen... Wilde de oude vader den ongelukkigen zoon raden?...

Toen was het alsof Frithjof in de wolken een gebouw zag verrijzen, een tempel, stout en wonderschoon... Dát was het antwoord! Balder's tempel moest worden herbouwd! Juichend en dankend sliep Frithjof in, op de plek waar het antwoord tot hem gekomen was.

Onverwijd, den volgenden dag reeds, werd er met den arbeid begonnen. Al wat hij bezat werd er aan ten koste gelegd. En weldra herrees de tempel, schooner dan hij geweest was: een gewelf van louter reuzensteenen, op den top van een steile rots. En in plaats van de vroegere houten schutting om het erf, een trotsch hek van ijzeren spijlen, getooid met koperen spitsen. De poort was van koper en op hooge zuilen rustte het koepeldak; het dekte den tempel als een gouden reuzenschild. Uit één blok marmer was het altaar gehouwen, en bedekt met wijze runen uit het Hawamal. 1) In den wand achter het altaar was een nis, donkerblauw gekleurd en met gouden sterren bezaaid; en daarin het

1) Het spreukenboek uit de Edda, een verzameling goden- en heldenzangen, onzer Heidensche voorouders.

rustig-ernstige beeld, in zilver, van den vriendelijken god Balder.

Toen het werk klaar was werd de tempel feestelijk ingewijd. Paarsgewijze traden twaalf jonkvrouwen, in witte, met zilver doorweven gewaden, binnen, en trokken plechtig zingend rondom Balders offersteen, om hem in te wijden. Zij zongen van zijn liefde en goedheid, zijn dood en verrijzenis. 1) En haar gezang klonk als stemmen uit Walhalla.

Vol verrukking stond Frithjof op zijn zwaard geleund, en zag toe, en luisterde. Al de beelden zijner schuldelooze kindsheid trokken als een lichte droom aan zijn geestes-oog voorbij; en als een donkere schaduw in den nacht, zoo scheen zijn bestaan van Viking uit zijn leven weg te zinken. Het was hem als stond hij op het graf van den somberen Viking, om als een nieuwe Frithjof een nieuw leven te beginnen. Met de tonen van het gezang der jonkvrouwen steeg zijn ziel op tot reine hoogten, waar alle toorn en haat wegsmolte, en een stroom van vrede over hem werd uitgestort.

Toen trad de oude eerwaarde hoogepriester binnen; zijn zilveren baard hing hem tot op den gordel, en op zijn gelaat lag hemelsche rust. Woorden van goedheid en ernst sprak hij tot Frithjof; en voor Balders vergiffenis stond hij in; maar dan moest het laatste spoor van wrok uit Frithjof's ziel verdwijnen: aan den

1) Balder, de Zonnegod, sterft in den Herfst, om in de Lente weer te verrijzen. N.

levende en aan den doode moest hij vergeven.

„Aan den doode?“ vroeg Frithjof.

„Ja. Koning Helge is dood. Zoolang gij bezig waart met den tempelbouw, was hij op een krijgstoct in het hooggebergte van Finland. Daar stond, op een hooge rots, een oude tempel, gewijd aan Jumala, 1) een der Finsche godheden. Sedert lang stond hij gesloten en verlaten. Doch boven de poort hing een wonderlijk, oeroud beeld van den god, steeds op het punt van te vallen. En de sage ging, dat wie het eerst den tempel naderde, Jumala zien zou. Dat vernam Helge, en woedend op den gehaten god der vijanden, besloot hij diens heiligdom te vernielen. Hij vond het gesloten, met een roestigen sleutel in het slot. Toen schudde hij aan de murwe pijlers. En onder schrikkelijk gekraak viel het beeld ter aarde, in zijn val verpletterend Odin's afstammeling. ... Nu *ziet* hij Jumala! ... Een bode bracht ons dezen nacht de konde. Halfdan is nu alleenheerscher. Wilt gij den goden uw ouden haat ten offer brengen? Dat verlangt van u Balder, en ik zijn priester.... Wilt gij niet, dan is ondanks den tempelbouw uw schuld niet gezoend...“

Nu trad Halfdan over den koperen drempel, en schuw hield hij zich op een afstand van Frithjof, den gevreesde. Maar Frithjof gespte zijn zwaard los, stelde zijn schild aan den wand en trad ongewapend op Halfdan toe. „In dezen strijd,“ sprak hij op vriendelijken toon, „is hij de edelste die de hand tot vrede biedt.“ Toen

1) Spr. uit: *Jœrnala* N.

bloosde Halfdan; den handschoen wierp hij van zich, en handen die lang gescheiden waren geweest, hervonden elkander in krachtigen slag en warmen druk, trouw en vast als rotsgrond. Nu nam de grijsaard den vloek weg van Frithjof's hoofd, en landszoon was weer de vogelvrijverklaarde. ... En terwijl hij nog sprak trad Ingeborg binnen, in koninklijken bruidstooi, gevolgd door een schaar van lieflijke jonkvrouwen. Schreiend viel zij den broeder om den hals; en deze nam haar en legde haar aan Frithjof's trouwe borst. Voor het altaar van den verzoenden god reikten zij elkander als man en vrouw de hand.

EINDE.

